a se înnoi, ori exigenţele impuse de nivelul tehnologiilor moderne. În atare condiţii, mulţi dintre licenţiaţi neînstare a mînui un computer pot fi consideraţi şi analfabeţi şi nealfabetizabili. Datele acestor grafice sînt cutremurătoare dacă admitem faptul că a şti să citeşti nu presupune că textul este şi înţeles, iar a înţelege ce este scris e departe de deprinderea de a asimila, de a învăţa cele citite.

PARTICIPAREA ŞCOLARĂ A COPIILOR DE ROMI, LA VÎRSTA DE10 ANI

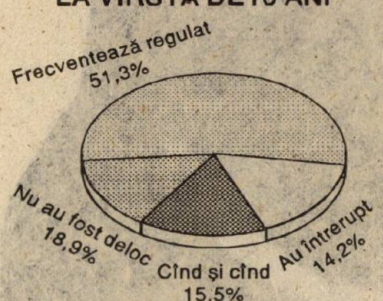

Noua generaţie de romi va avea un nivel de educaţie şcolar substanţial mai scăzut decît cel prezent; deci şanse sociale şi mai scăzute.

În jur de 40% dintre copiii de 8 ani nu au mers deloc la şcoală sau au întrerupt şcoala.

Ritmul abandonului şcolar creşte rapid începînd cu vîrsta de 9 ani.

Între 7-10 ani doar în jur de 50% dintre copii merg regulat la şcoală.

INTRE EXCLUDERE ŞI INTEGRARE

De trei ani Europa s-a eliberat de apăsătoarea povară a totalitarismului, dar nu asta a contat. De trei ani trăim într- o lume a minorităţilor. Dacă nu vorbim despre drepturile omului, vorbim neapărat despre drepturile minorităţilor. Toată această poveste s-a transformat într-un inutil complex politic de persecuţie. La drept vorbind, respectul pentru om ar fi suficient, aşa cum este el definit de dicţionar.

Lumea se află, pentru a nu se ştie a cîta oară, într-un proces de redefinire. Au rămas şi rămîn mereu umbre nedefinite. Una dintre ele este minoritatea romilor, ţiganilor şi nomazilor, de aici sau de aiurea. Acest popor, deşi numeros, nu a reuşit nici unde pe glob să-şi stabilească un statut propriu, să-şi creeze o identitate distinctă cultural, moral, religios. Tocmai de aceea, în perspectiva unei lumi drept alcătuite, în cadrul Consiliului Europei, la cea de-a 28-a sesiune a **Conferinţei permanente a autorităţilor regionale şi locale din Europa** s-a prezentat un raport asupra **Tiganilor şi Nomazilor din Europa: rolul autorităţilor regionale şi locale**.

Raportul conceput de domnii Gémesi (Ungaria) şi O'Brien (Irlanda), prezentat la Strasbourg în luna martie a acestui an, este divizat în trei părţi. În prima dintre ele este descrisă situaţia actuală a comunităţilor de ţigani din Europa. Ca o caracterizare generală se spune că "imaginea reflectată în presă a comunităţilor de ţigani, romi sau nomazi este negativă din două puncte de vedere: pe de-o parte, ea pune în lumină lupta zilnică pentru existenţă dusă de familiile de ţigani, iar pe de alta, informaţia în sine este de obicei oferită în termeni negativi. Oamenii care primesc aceste informaţii ajung la concluzia că ţiganii sînt o problemă sau creează multe probleme, dar dacă aceştia ar dispărea problemele ar fi rezolvate. De aici şi pînă la respingere, expulzare şi tot felul de alte forme de violenţă nu este decît un pas".

Toate cele expuse de raportori pînă aici nu pot fi negate în nici un fel, numai că problema nu se reduce strict la comunităţile de ţigani.

Existenţa în Est este o problemă, ca să mă rezum la teritoriul nostru, fiindu-mi mai bine cunoscut. Supravieţuirea este termenul care caracterizează mai bine situaţia şi ea se referă la toate sferele vieţii noastre. În 1989 nu a avut loc doar o schimbare, ci o bulversare. Criza nu s- a rezolvat ci s-a adîncit, de atunci pînă în prezent.

Politica dusă de toate statele europene faţă de ţigani este definită în raport astfel: "... acţiunile întreprinse de autorităţi au cuprins metode de excludere, în special prin expulzarea dintr-un regat sau un stat; de recluziune, inclusiv pedepsirea în cadrul societăţii , şi metode de includere sau asimilarea forţată prin dispariţia culturală".

În privinţa mentalităţilor aflăm că "arareori ţiganii au fost descrişi aşa cum sînt ei în realitate, dar sînt portretizaţi aşa cum ar trebui să fie din motive politice, sociale şi economice..." Într-o altă propoziţie se spune că: "Portretizările, care pot fi găsite în cărţile pentru copii sau în toate categoriile de presă scrisă, radiofonică sau de televiziune, balansează între romantism şi alarmism.

Aplicarea unor noi politici şi metode este contracarată de portretele stereotipe şi de fantezie. Dacă dorim să facem loc unor noi atitudini şi metode care să dovedească respect,... aceste mituri străvechi trebuie să dispară, pentru că stînjenesc înţelegerea şi comunicarea dintre ţigani şi cei din jurul lor, fie ei oameni sau instituţii".

Şi acestea sînt toate foarte adevărate, numai că miturile funcţionează în ambele sensuri iar atitudinile şi reacţiile de apropiere trebuie să fie reciproce.

Atunci cînd pune în discuţie atitudinea şi metodele folosite de autorităţile locale şi regionale faţă de ţigani, autorii raportului accentuează pe presiunea operată de populaţie asupra acestora, datorită respingerii active a ţiganilor. Spune raportul că autorităţile locale se zbat între tendinţa de excludere şi politica de asimilare (sau actuala politică de indecizie) a autorităţilor centrale.

Un al doilea factor negativ este lipsa resurselor materiale şi a mijloacelor adecvate de punere în aplicare

a măsurilor benefice. Pe lîngă aceşti doi factori, presiunea majorităţii şi lipsa resurselor, apariţia organizaţiilor de ţigani, deşi ar fi trebuit să fie un factor constructiv, din cauza precarităţii colaborării dintre acestea şi autorităţi, nu se poate vorbi de un progres în problema îmbunătăţirii existenţei acestei comunităţi.

În această ultimă privinţă, a apariţiei organizaţiilor sau partidelor reprezentante ale acestei minorităţi, trebuie întărit faptul că este salutară apariţia lor, dar cred că au fost momente, cel puţin în România, cînd nici chiar ele nu-şi definiseră bine obiectivele şi rolul pe care trebuie să-l aibă în această calitate. În afara plăcerii pure de a avea reprezentare, abia cu puţin timp în urmă s-au remarcat semnele unei conştientizări din partea lor, atît la nivel conceptual, cît şi faptic.

Rolul autorităţilor locale şi regionale este vital, pentru modul în care se va lucra cu comunităţile de ţigani şi pentru viitorul acestora.

Da, este drept, dar autorităţile nu au de rezolvat în mod specific doar probleme ale minorităţii romilor, iar aceste probleme - adăpost, educaţie, calificare, sănătate - nu sînt doar ale lor. Acestea nu sînt ofurile unei comunităţi ci ale unor naţiuni care au de depăşit o adîncă Vale a Plîngerii.

În cea de-a doua parte a raportului autorii se ocupă de instituţiile europene şi internaţionale care de-a lungul timpului au dezbătut şi încercat să găsească soluţii şi rezolvări pozitive la aceste prea-îndelungate fenomene de marginalizare şi discriminare la care au fost supuşi ţiganii.

Ultima parte şi, probabil, cea mai importantă conţine propunerile de îmbunătăţire a situaţiei. "Printre priorităţi dorim să menţionăm **nevoia unei participări mai energice din partea ţiganilor şi nevoia de informaţie**, care pot fi organizate pe mai multe nivele. În primul rînd, autorităţile locale şi regionale împreună cu organizaţiile de ţigani trebuie informate de ceea ce există şi ceea ce s-a făcut, respectiv programele europene concepute şi mijloacele de acces la ele... În al doilea rînd, este nevoie de o informare corectă asupra romilor şi ţiganilor, ca o prioritate ce va reuşi în cele din urmă să schimbe concepţiile greşite şi să împrăştie stereotipiile. Aceasta este o sarcină dificilă dar esenţială: atîta timp cît acţiunile şi atitudinile faţă de ţigani sînt inspirate de stereotipii şi prejudecăţi, problema comunicării între diferitele comunităţi va persista".

Principiile de acţiune propuse în raport sînt: flexibilitatea şi diversitatea, susţinerea acţiunilor cu ajutorul forţelor dinamice interne, acurateţe şi claritate, consultare şi participare. În privinţa acţiunilor concrete, domnii Gémesi şi O'Brien propun înfiinţarea unei reţele de oraşe care să favorizeze informarea, apropierea şi cunoaşterea comunităţilor şi realizarea unor analize profunde folositoare viitoarelor decizii. O a doua propunere este publicarea de către CLRAE a unor studii de caz, astfel încît prin cunoaşterea şi analiza lor ca exemple să fie stimulaţi cei implicaţi în această activitate, împreună cu eroii aflaţi în centrul atenţiei.

În linii mari acesta este conţinutul raportului prezentat la "Conferinţa permanentă a Autorităţilor locale şi regionale din Europa". Alăturat acestuia se află şi o listă a comunităţilor de ţigani din Europa şi a numărului de membri ale acestora. Este de remarcat faptul că avem cea mai puternică (în sens numeric şi, poate, nu numai) comunitate de ţigani şi nomazi din Europa: între un milion opt sute de mii şi două milioane cinci sute de mii.

Referindu-ne în mod superficial la ei, se poate observa că, deşi o minoritate discriminată, evoluţia lor numerică nu a avut de suferit. În altă ordine de idei, trebuie recunoscut faptul că în mod premeditat integrarea lor pe baza unor principii civilizate nu s-a încercat niciodată cu adevărat, ei fiind în concepţia politică mai veche o masă de manevră ideală. Comunicarea reală, care să producă o cunoaştere profundă şi reciprocă, a fost obturată de-a lungul timpului de factori diverşi atît ca motivaţie, cît şi ca sursă. Cert este însă că, în actuala fază, chiar în ciuda incidentelor nefericite care s-au petrecut, integrarea - cel puţin la nivelul exprimării intenţiilor şi dorinţelor de acest fel - trebuie să pornească chiar din sînul acestor comunităţi şi să opereze eficient în primul rînd în interiorul lor. Spun acest lucru nu pornind de la ideea necesităţii unei atitudini de supunere în faţa majorităţii ci pornind de la datele existente: lipsa informaţiei şi a comunicării efective, golul de cunoaştere şi greutatea depăşirii mentale a unor aparente incompatibilităţi temperamentale, culturale, morale.

Elena GUGU
Foto: Cristian TĂNASE

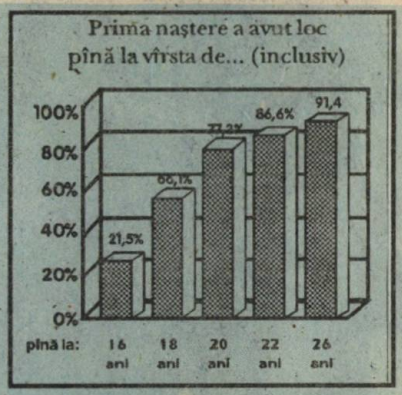

***Natalitatea ridicată** reprezintă o caracteristică definitorie a modului tradiţional de viaţă al populaţiei de romi. Calculele noastre arată că ea este probabil cel puţin dublă decît la populaţia majoritară.

Într-o treime de familii (35,8 %) există între 4 şi 10 copii şi adolescenţi sub 16 ani,iar aproape două treimi din totalul copiilor şi adolescenţilor trăiesc în familii care au cel puţin 4 copii sub 16 ani.

Să ne povestim unii altora aceste date statistice: un băiat iubeşte o fată, printre romi înseamnă că o cincime dintre fetele de 16 ani devin mame. La 21 de ani, cînd o fată ne-ţigancă se mărită, ţiganca are deja unu, doi copii. Pentru că ne-ţiganca, odată măritată, amînă să facă un copil măcar încă doi ani (gîndindu-se ce şi unde îl creşte şi ce-i lasă moştenire) ea îşi va vedea odrasla bună de căsătorie abia pe la 46 de ani. La acea vîrstă ţiganca este deja bunică, întrucît fiica măritată la 17 ani, sau fiul - însurat la 18 ani, au, deja, la rîndul lor un copil de 9 sau 8 ani... Cînd ne-ţiganca, avînd 54 de ani, îşi vede nepotul de 8 ani, ţiganca, la aceeaşi vîrstă, deja îşi creşte strănepotul care are 3 ani... dar, ca străbunică, dînsa poate avea şi un ultim copil de numai douăzeci şi ceva de ani...

WACO

Apocalipsul Davidienilor

Koresh iubeşte femeile şi pe Dumnezeu. El deţine un control absolut asupra vieţilor supuselor sale, care cred, orbeşte, în mesajul lui: **Apocalipsul este aproape!** Tinere şi bătrîne, inocente sau versate, Koresh le-a cunoscut pe toate în sensul biblic al cuvîntului.

Povestea lui a început cu un deceniu în urmă. Avea 23 de ani cînd a sosit prima oară la tabăra **Mount Carmel** a Davidienilor. Pe atunci le mărturisea membrilor sectei că se teme de nepotolita sa fantezie sexuală. Lui Lois Roden, văduva liderului acestui grup, care avea pe atunci 67 de ani, lucrul i s-a părut normal pentru el şi astfel au devenit amanţi. Următoarea iubită a fost cel puţin mai apropiată de vîrsta lui. În 1989 s-a căsătorit cu Rachel Jones, de 14 ani, fiica a doi adepţi ai sectei. Ea i-a dăruit un fiu, **Cyrus** şi o fiică, **Star**. Koresh susţine că timp de doi ani nu a cunoscut altă femeie. După aceea însă, Dumnezeu i-a cerut să construiască o **Nouă Casă a lui David**, cu multe soţii, aşa cum a avut şi regele David.

Astfel a început lanţul nesfîrşit al soţiilor lui Koresh. Lui Rachel i-a urmat Robyn Bunds de 17 ani şi mai apoi mama ei, Jeanine, 50 de ani. Pe măsură ce anii treceau "soţiile" erau tot mai tinere. Mi-

INTERIORUL FORTĂREŢEI

chelle Jones, sora lui Rachel, i-a fost soţie pe cînd avea numai 12 ani. Din mărturisirile unui fost adept, se pare că aceasta era principala favorită a lui Koresh. Cel puţin o duzină de alte membre nubile ale grupului i s-au dăruit. Toate purtau ca însemn distinctiv al sectei însemnele lui David.

Unii foşti membri ai cultului au declarat că David Koresh pretindea că-şi alege "soţiile" pentru spiritualitatea lor; probabil era o pură coincidenţă faptul că toate arătau şi bine. Unele dintre ele sînt acum tinere mame, dar pe certificatele de naştere ale copiilor lor în dreptul numelui tatălui nu figurează nici un nume - un mod de a ascunde de ochii autorităţilor planul divin la care erau părtaşe.

Părinţii multora dintre fetele lui Koresh erau ei înşişi membri ai aceleiaşi secte. Chiar ei l-au binecuvîntat pentru faptele lui, după cum declară fratele lui Robyn Bunds, căci, cu toţii, credeau în mesajul lui! Totul se petrecea în numele lui Dumnezeu, bineînţeles.

Toate acestea par nebuneşti. Cine ar fi putut crede în asemenea năstruşnicii şi, totuşi, zeci de adepţi s-au lăsat ademeniţi de ideea salvării şi s-au claustrat în acel loc însingurat din cîmpia texană. Au venit din întreaga ţară şi chiar din Hawaii, Marea Britanie sau Australia. Koresh era mereu în căutare de sînge proaspăt. Unii dintre ei şi-au depus toate bunurile pămînteşti în mîinile lui. În cîteva cazuri era vorba de sute şi mii de dolari. Erau cu toţii îngropaţi în fortăreaţă cu bărbatul care pretindea că este nu doar un rege profet, dar şi un înger războinic ce deţinea cheile Raiului, poate chiar Mesia.

Era nebun de legat, dar cunoştea Scriptura atît de bine, încît părea un supraom. Putea vorbi ore întregi, din zori pînă tîrziu după miezul nopţii iar în timpul ăsta ei ascultau pînă ce în jur totul dispărea din simţurile lor. Nu mai dormeau, nu se mai hrăneau, nu mai mişcau. "Trăiau într-o frică permanentă", spune Rick Ross, curantul unui fost Davidian. "El a dezvoltat o mentalitate de criză. Le vorbea tot timpul de sfîrşitul lumii. Le spunea că trebuie să fie oricînd gata să-i întîmpine pe agresorii ce pot veni din afara zidurilor ca să-i distrugă!" Erau gata pentru Armagedon, iar cînd agenţii federali au luat cu asalt fortăreaţa probabil au crezut că "Ultima Zi" începuse.

Acesta nu putea fi însă planul Creatorului. Davidienii sînt o ramură a bisericii adventiştilor de ziua a şaptea, apărută în urma unei schisme petrecute în sînul acesteia. Strămoşii lor sînt Davidienii Adventişti de ziua a şaptea, sectă fondată în 1930 de un emigrant bulgar, Victor Houteff, care s-a refugiat în Texas după ce a scris o carte ce i-a nemulţumit profund pe fruntaşii bisericii adventiste din Los Angeles.

"Houteff credea că întoarcerea lui Christos este iminentă, dar nu putea avea loc pînă cînd nu apărea o biserică mai pură care să-l poată primi", declară Bill Pitts, profesor de religie la Universitatea Baylor, care a studiat activitatea sectei.

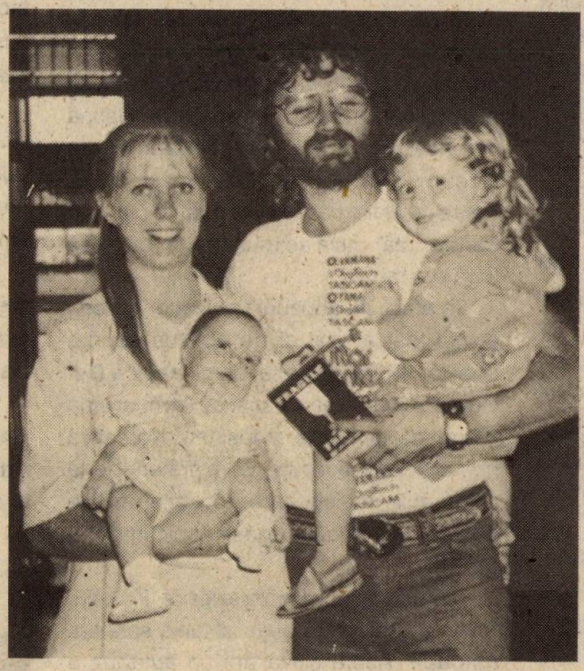

Houteff a atras mulţi membri la ferma sa din Waco, dar organizaţia a început să se destrame după moartea sa, în 1955. Florence, soţia lui Houteff, a preluat conducerea şi a mutat grupul ce-i mai rămăsese pe locurile unde se află şi astăzi. În 1959 ea a proclamat împlinirea "Regatului lui Dumnezeu" de Paşti. Sute de adepţi din întreaga ţară au vîndut tot ce aveau, şi-au lăsat slujbele şi au urmat-o pentru a fi martorii minunatului eveniment. Cu toţii căutau semne care să vestească împlinirea profeţiei - un război în Orientul Mijlociu sau alte catastrofe naturale. Totuşi, Dumnezeu n-a venit iar acest eşec i-a tulburat adînc pe Davidieni.

"După două sau trei săptămîni", spune profesorul Pitts, "ei au fost eroii a ceea ce s-a numit ulterior <Marea Decepţie>".

Ulterior grupul s-a fărîmiţat. Din cîţi veniseră nu au mai rămas decît 50 în Waco. Noul şef al cultului devine după acest episod trist Ben Roden. El a condus grupul pînă în 1978 cînd a murit, iar conducerea a fost preluată de soţia sa, Lois.

Atunci a intrat în scenă şi **Vernon Wayne Howell**. Era fiul bastard al lui Bonnie Haldeman. Se născuse la Houston, crescuse la Dallas şi fusese educat ca adventist. "Era un băiat strălucitor în multe privinţe", spune bunica sa din partea mamei, Earline Clark, din Chandler, Texas. "Cînd a început şcoala însă, dădea deja semne de dezechilibru. A mers timp de un an la o şcoală specială, dar niciodată nu s-a refăcut complet. Prin clasa a noua a renunţat cu totul la şcoală. În ciuda tuturor dificultăţilor a studiat Biblia şi a învăţat să cînte la chitară. La 18 ani s-a mutat la Tyler, Texas, unde a frecventat biserica adventistă." Din cîte spune bunica sa, liderii bisericii adventiste nu se arătau prea surprinşi de părul său lung şi nici de îmbrăcămintea sa neglijentă. Decepţionat de biserica din Tyler, Howell se alătură Davidienilor din Waco. Tocmai la timp pentru a umple vidul de putere, pentru că membrii sectei nu-i apreciau nici pe Lois Roden şi nici pe fiul acesteia, George, pe care-l considerau nebun.

"Cunoştea Biblia foarte bine", spune Dony Mitchell, un fost membru al sectei care trăieşte acum în California. "Întotdeauna ne spunea că Sora Roden îşi pierduse inspiraţia". Avea un fel charismatic de a fi şi găsea un răspuns spiritual la orice problemă. Tot Mitchell îşi aminteşte că într-una din zile, cînd a mers la Lois Roden pentru cîteva probleme minore, aceasta i-a răspuns cu un oftat: "Întrebaţi-l pe Vernon. Se pare că el conduce acum."

Vernon a ajuns stăpînul necontestat al tuturor datorită noii sale revelaţii: era cel de-al şaptelea şi ultimul înger destinat să fie mesagerul lui Dumnezeu, care vestea sfîrşitul lumii. El susţinea că sfîrşitul va veni cînd el va pleca în Israel şi va începe convertirea evreilor. Convertirea, spunea el, va cauza o răscoală mondială, va declanşa un război şi va provoca invazia "Ţării Sfinte" de către forţele armate americane. Acesta va fi semnalul începerii Armagedonului - înfruntarea apocaliptică. Apoi Howell se va transforma într-un înger războinic ce va purifica pămîntul pentru a pregăti instaurarea Noului Ierusalim.

Howell a şi vizitat Israelul în 1980, dar lucrurile n-au mers după cum prevăzuse el. Aşa că a trecut la Planul B. În 1990 şi-a schimbat legal numele în David Koresh (Koresh este sinonimul ebraicului Cyrus, regele babilonian care le-a permis evreilor să se întoarcă în Israel). Abandonează ideea că Apocalipsul se va declanşa în Israel şi începe să prezică faptul că marea bătălie va avea loc în Texas. Grupul va rămîne la Mount Carmel şi va aştepta momentul cînd armata americană va ataca, dînd semnalul sfîrşitului lumii.

După moartea lui Lois Roden, însoţit de un grup de 25 de adepţi pelegrinează prin Texas şi California, dar în 1987 iau hotărîrea de a se întoarce la locul de pornire. Acolo îi aştepta George Roden. Acesta aşezase trupul fără viaţă al unei bătrîne de 85 de ani într-o groapă şi pretindea că cel care va reuşi s-o reînvie, acela va fi conducătorul absolut.

De sărbătoarea Hallowen, procuroarea Denise Wilkinson a primit o cerere curioasă din partea adjuncţilor şerifului din Waco. Howell cerea ca Roden să fie pus sub acuzaţia de profanare de cadavre. "Ţinînd cont că cererea apăruse tocmai de Hallowen, am crezut că e vorba de o glumă sinistră". Oricum nu putea da curs acuzaţiei fără probe concrete.

Cîteva zile mai tîrziu, Howell a intrat în tabăra de la Mount Carmel, împreună cu alţi cîţiva camarazi bine înarmaţi, pretinzînd că vrea să fotografieze cadavrul. A urmat o luptă de 20 de minute între oamenii lui şi cei ai lui Roden, care s-a încheiat cu rănirea uşoară a lui Roden.

Howell şi ceilalţi şapte tovarăşi ai săi au fost acuzaţi de tentativă de crimă, dar au fost eliberaţi pe cauţiune. Pînă la judecarea procesului s-au ocupat de fortificarea cetăţii lor. Judecarea procesului a fost un adevărat triumf pentru Koresh. După ce s-a pronunţat verdictul, cîţiva membri ai juriului s-au strîns în jurul lui pe motiv că îl găseau a fi un tip cu "un caracter extrem de atrăgător". Tocmai de aceea el i-a invitat pe toţi cei prezenţi la o petrecere modestă.

De atunci şi pînă la izbucnirea tensiunilor actuale, Mount Carmel a fost în ochii lumii un loc liniştit. După spusele vecinilor, Koresh era un tip extrem de corect, care făcea dese vizite la localurile din orăşel ca să asculte muzică.

Totuşi, foşti membri ai sectei susţin că viaţa în acea perioadă devenise din ce în ce mai bizară. Tabăra era păzită permanent de o gardă înarmată, iar Koresh deţinea controlul total asupra vieţii fiecărui supus al său. În august 1989 Koresh i-a anunţat că numai el avea dreptul să deţină cîte neveste dorea şi că, de fapt, el era singurul bărbat care avea acest drept. Toate celelalte căsătorii au fost anulate. În consecinţă, cîţiva au reuşit să scape şi să fugă din tabără.

În afară de abuzurile sexuale, Koresh a mai fost acuzat şi de abuzuri asupra copiilor. Membrii sectei susţineau că David Koresh îi bătea chiar şi pe cei mici pînă îi umplea de sînge şi leşinau. Koresh a negat aceste acuzaţii, iar lucrătorii de la asigurările sociale care au vizitat tabăra au declarat că nu au găsit nimic în neregulă.

Totuşi, aşa cum prezisese Koresh, Sfîrşitul lumii, - cel puţin al lumii sale era aproape. Acum cîţiva ani un autobuz a fost incendiat pentru a servi ca bunker. În ultimele luni cantităţi de hrană şi muniţii au fost depozitate în tabără. Nici unul dintre copiii eliberaţi după începerea confruntărilor nu sînt dintre copiii lui Koresh, cred unii foşti membri ai sectei. Adulţii, susţine Bunds, sînt probabil fericiţi să rămînă. "Ei aşteaptă să ajungă în cer, unde vor fi transformaţi şi vor purta un război în care îşi vor ucide toţi duşmanii... Singurii cărora le părea rău erau probabil părinţii acelor copii pe care ar fi vrut să-i vadă eliberaţi." Dacă cei tineri scapă, ei n-au decît o viaţă de pierdut pentru profetul lor.

EPILOG

Profeţiile lui Koresh s-au împlinit în mod fatal - pentru adepţii săi sfîrşitul lumii şi împlinirea crezului lor, poate naiv, poate nu a avut loc.

După cinci zile de încrîncenată confruntare secta s-a stins în scrumul propriilor flăcări. Timp îndelungat FBI a meditat la acţiunea pe care trebuie s-o întreprindă pentru a pune capăt întregii poveşti. În cele din urmă au ales calea atacului deschis. Cu ajutorul unui tanc şi al gazelor lacrimogene s-a început asediul "Fermei Apocalipsului". Un supravieţuitor al carnagiului a declarat că focul a izbucnit în momentul în care gazele lacrimogene au intrat în contact cu flacăra unui felinar din incinta taberei. Agenţii FBI, în schimb, susţin că incendiul a fost provocat din interior.

În timpul asediului au reuşit să părăsească ferma 36 de persoane, douăzeci şi unu fiind copii, dintre care mulţi şi- au pierdut cel puţin un părinte în timpul acestei acţiuni finale.

Dintre cei care rămăseseră alături de Koresh - 85 de persoane, dintre care 17 erau copii, - au supravieţuit tragicului accident numai nouă.

În urma atacurilor îndreptate asupra Casei Albe, ca urmare a modului în care Administraţia a rezolvat cazul, preşedintele Clinton a conchis: "El (David Koresh) i-a ucis pe cei care se aflau în stăpînirea sa."

Astfel sfîrşeşte o altă istorie în care credinţa se asociază orbirii, crimei, sacrificiilor inutile. Este trist nu doar că s-a încheiat aşa, dar şi că s-a ajuns pînă aici. Fenomenul petrecut între zidurile de la Waco a fost lăsat să crească şi apoi a fost stîrpit cu uşurinţa cu care un bisturiu extirpă o tumoare supărătoare şi inestetică: fără a trata cauzele şi a proteja mediul, urmărind efectul imediat al dispariţiei.

Traducere şi adaptare din revista Newsweek de Elena GUGU

Marile secte din AMERICA LATINĂ

Colonizatorii francezi, portughezi şi spanioli au modificat radical harta etnică a Lumii Noi. Băştinaşii din insulele Caraibe au fost aproape în întregime lichidaţi, majoritatea populaţiei fiind astăzi reprezentată de descendenţii sclavilor negri. Cel mai mare amestec din punct de vedere etnic a avut loc în Brazilia.

Diferitele grupuri etnice au adus cu sine propriile religii; din simbioza lor cu alte elemente s-au format apoi cultele care nu pot fi regăsite decît în America Latină, cele mai importante fiind cultul **woodoo** şi **umbanda** din Brazilia.

Insula Haiti, patria cultului woodoo a ajuns sub stăpînire franceză la sfîrşitul secolului 17. Sclavii aduşi din Dahomey şi-au păstrat obiceiurile religioase străvechi. La început, woodoo se compunea numai din elementele păgîne africane şi ale indienilor din insulă. Dar printr-o lege din 1685, "Code Noire", coloniştii francezi i-au obligat pe sclavi să se convertească la catolicism, interzicîndu-le să se mai roage la zeii lor şi amenințîndu-i cu pedepse grave chiar şi pe proprietarii sclavilor care practicau cultul. După revolta sclavilor din 1791-1802, Haiti a devenit independent. Cultivatorii de trestie de zahăr s-au refugiat în Cuba de teama răzbunării sîngeroase a sclavilor, ducînd cu sine şi o parte din ei care au răspîndit şi pe această insulă cultul lor interzis.

Astăzi, această religie reprezintă unul din simbolurile independenţei haitiene şi deşi, oficial, 96 la sută din populaţie este catolică, woodoo poate fi considerat drept a doua religie oficială. În afară de Haiti regăsim în Brazilia numeroşi adepţi ai acestui cult.

Cînd se vorbeşte de **woodoo**, europenii se gîndesc în primul rînd la vrăjitorie, jertfa de sînge, orgii sexuale şi zombi. Extazul de care sînt cuprinşi credincioşii este provocat de un ritual specific. Pe fundalul unei muzici deosebit de ritmice, dansatorii aleşi pentru ziua respectivă stimulaţi de muzică şi de un cor ajung într-un fel de transă. Transa - afirmă unul dintre cercetătorii cultului - nu se datorează unei halucinaţii colective, paranoiei sau epilepsiei. Dansatorii ajung sub hipnoză iar hipnotizatorii sînt toboşarii care, în timpul ritualului, intensifică ritmul pînă la maximum. Despre credinciosul care ajunge în transă se crede că a devenit zeu, care poate cere ajutorul spiritelor pentru morţii săi.

Cu toate că cercetătorii woodoo încearcă să dezvăluie conţinutul religios al cultului, amatorii sînt atraşi de elementele secrete ale acestei lumi, de exemplu, de legătura dintre woodoo şi magia neagră. Ritul petro, de pildă, este îndrumat de zei şi spirite rele şi se aduc sacrificii de sînge. Este cultul "sectelor roşii" sub conducerea unui vrăjitor (boko), cunoscător al magiei negre. Acesta poate învia morţii sub înfăţişare de "zombi", care devin sclavii lui. Există şi alte vrăji ale cultului woodoo, preluate de ocultismul european, cum ar fi deochiatul. Se confecţionează din ceară sau lemn figura celui pe care doresc să-l deoache apoi este înţepată cu acul, aruncată în apă sau arsă.

Spiritismul, ocultismul, magia reprezintă doar o mică parte din woodoo, căci, aşa cum a declarat un cercetător brazilian al acestui cult, woodoo este o religie, căci cultul a devenit o cinstire a zeităţilor; există o preoţime ierarhizată, o comunitate a credincioşilor; au biserici, ritualuri şi tradiţii orale. Este o religie, deoarece legendele şi poveştile denaturate pot fi depărtite de teologie şi sistemul de idei".

Umbanda

Cea de a doua religie "amestecată", cu milioane de credincioşi, prea puţin cunoscută în Europa este **umbanda**. Anul naşterii şi recunoaşterii oficiale a cultului, născut în Brazilia, este 1908, dar Asociaţia Spirituală Umbanda din Brazilia a devenit mai cunoscută între 1936-1940. Elementele religiei: lumea cultică a sclavilor negri africani, religia catolică, cinstirea zeităţilor indiene ale naturii şi filosofiile orientale. Este religia cea mai deschisă din lume, care s-a inspirat din cele mai multe izvoare şi ai cărei credincioşi provin din toate păturile sociale braziliene. Originea denumirii umbanda este discutabilă, unii cercetători afirmînd că provine din cuvîntul african Ki-mbanda (preot, vrăjitor), alţii din expresia sanscrită aum Bandha (Dumnezeu este alături de noi). Umbanda s-a inspirat din plin şi din catolicism. Sub influenţa creştină, din ritualurile umbandei au dispărut magiile, vrăjitoriile, sacrificiile de sînge prezente în cultul woodoo. Deoarece din cauza rădăcinilor ei păgîne umbanda a fost prigonită credincioşii au preluat mult din catolicismul popular pentru a-şi putea menţine ritualul. Îi adoră pe zeii negri (orixa) cu tot atîta pasiune precum stăpînii lor pe sfinţii creştini.

Umbanda are multe elemente comune cu alte ritualuri provenite din Africa, de exemplu cu **candomblé** şi **macumba**, dar acestea nu formează un sistem religios coerent şi logic.

Dintre cei 600 de zei africani orixa, umbanda a preluat 50. Oxala este considerat tatăl tuturor zeilor, fiind identificat cu Isus Hristos. Dar nici această religie nu este lipsită de elemente de spiritism. Deşi nu se mai practică vrăjitoriile, una dintre cele mai importante activităţi ale preoţilor este stabilirea de legături cu spiritele morţilor, cu ajutorul unor medii, prin ritualul gira cînd mediile alese, de obicei negrese îmbrăcate în alb şi cu marame albe, se învîrtesc pînă cînd ajung în transă. Interiorul bisericii este împodobit cu flori albe şi este luminos, spiritul predominant al ceremoniilor fiind bunătatea şi dragostea.

Umbanda doreşte să stabilească un echilibru între diferitele religii, aşa cum societatea braziliană asimilează păturile aparţinînd diferitelor culturi şi etnii. Comunităţile lor religioase, "terreiro", îşi asumă şi sarcini sociale.

Eva GALAMBOS

Winston Churchill

DESPRE CONTEMPORANII SĂI

Traducerea şi adaptarea
Eva Galambos

Roosevelt văzut de la distanţă

Viaţa şi bunăstarea tuturor ţărilor sînt influenţate de politica economică şi financiară a Statelor Unite. De la torcătorii de bumbac din Lancashire la revoltele din India; de la ţărănimea din China la proprietarii caselor de amanet din Amsterdam; de la financiarul milionar urmărind telegramele la fierarul musculos care lucrează cu ciocanul; de la studentul sau filozoful preocupat de probleme monetare la omul de afaceri dur sau reformatorul social sentimental - conştient sau inconştient, toţi sînt afectaţi. Fiindcă, de fapt Roosevelt este un explorator care a pornit pe un drum tot atît de nesigur ca cel al lui Columb, încercînd să facă descoperiri care s-ar putea să fie cel puţin tot atît de importante ca descoperirea Lumii noi. În acele zile din trecut te confruntai cu pericolele necunoscute ale profunzimii oceanelor şi mărilor. Acum, lumea modernă, tot atît de misterioasă şi ameninţătoare ca apele furtunoase ale Oceanului Atlantic, reprezintă prăpastia ce desparte producătorul dispunînd de puterea nelimitată a ştiinţei de consumatorul cu dorinţe legitime care nu vor fi niciodată satisfăcute.

În faţa multitudinii de probleme ale lumii moderne, oamenii îşi pun întrebări. "De ce acest curs al evenimentelor? De ce noile puteri pe care omul le-a smuls naturii nu deschid porţile unei vieţi mai bogate pentru bărbaţii şi femeile din toată lumea?

Un om pe care întîmplarea, destinul sau Providenţa l-au aşezat în fruntea unui popor de 120 milioane de persoane active, educate, emotive şi hărţuite a pornit să rezolve această problemă monumentală. Unii se îndoiesc că va reuşi. Alţii speră că va eşua. Cu toate că măsurile luate de preşedintele Roosevelt sînt concepute, în multe privinţe, din unghiul îngust al interesului propriu american, curajul, forţa şi dimensiunile eforturilor sale ar trebui să cîştige simpatia fierbinte a tuturor ţărilor iar succesul său să determine progresul întregii lumi spre o epocă mai uşoară, mai adevărată şi mai însorită.

De aceea există o dorinţă unanimă de a-l cunoaşte pe acest om care se află în centrul aventurii pe care a întreprins-o. Pregătit pentru afaceri publice, legat de istoria modernă a SUA printr-un nume celebru, la vîrsta de 42 de ani s-a îmbolnăvit de paralizie infantilă Nu şi-a mai putut mişca picioarele şi pentru cea mai mică deplasare avea nevoie de cîrje sau ajutor Pentru 99 din 100 de oameni o astfel de boală ar fi însemnat încetarea oricăror forme de activitate publică exceptînd cea intelectuală. El a refuzat să accepte sentinţa. A luptat împotriva ei animat de aceeaşi revoltă împotriva convenţiilor acceptate de toţi, pe care o vedem prezentă acum în politica sa. A participat la alegeri, s-a confruntat cu dificultăţile politicii americane într-un deceniu întunecat de toate crimele şi corupţia gangsterismului care a urmat după prohibiţie. Şi-a înfrînt oponenţii într-o arenă dură. Ca guvernator al statului New York, administraţia lui, cu toate defectele, a relevat o personalitate competentă care ştie ce vrea. S-a adaptat la condiţiile speciale şi la umilinţele care au împiedicat, multă vreme intrarea celor mai buni bărbaţi americani în lumea urît mirositoare a politicii. A candidat pentru Partidul Democrat şi a devenit purtătorul de cuvînt al scopurilor partidului, fără să piardă din vedere obiectivele mai largi ale politicii americane.

În opinia multora dintre conducătorii cei mai inteligenţi ai partidului său, Roosevelt a fost candidatul cu cele mai puţine şanse. Dar a ştiut să tragă sforile şi şi-a jucat cărţile în aşa fel încît soarta i-a surîs. A ajuns în fruntea celei mai mari comunităţi economice din lume într-un moment de extremă dificultate. Toată lumea şi-a pierdut credinţa în toată lumea. Creditele au fost îngheţate. Milioane de şomeri fără nici un sprijin umpleau străzile sau rătăceau cu disperare în spaţiile vaste ale Americii. Bazele corupte ale băncilor au fost în acelaşi timp subminate şi expuse. Un impas universal imobiliza SUA. Cel mai bogat om nu putea să-şi prezinte cecul. Posesorii enormelor averi s-au regăsit în situaţia în care, timp de cîteva zile, nu au avut cu ce plăti o factură de hotel sau un taxi. Nu trebuie să uităm că a plecat de la această bază. Putere supremă pentru conducător şi milioane de oameni cuprinşi de anxietate care cereau şi aşteptau ordine.

De-atunci nu au mai dus lipsă de ordine. Deşi dictatura este mascată de forme constituţionale, este eficientă. S-au întreprins lucruri măreţe şi s-au încercat altele şi mai mari. A compara eforturile lui Roosevelt cu cele ale lui Hitler înseamnă a-l insulta nu numai pe Roosevelt ci civili-

Arthur James Balfour împreună cu autorul

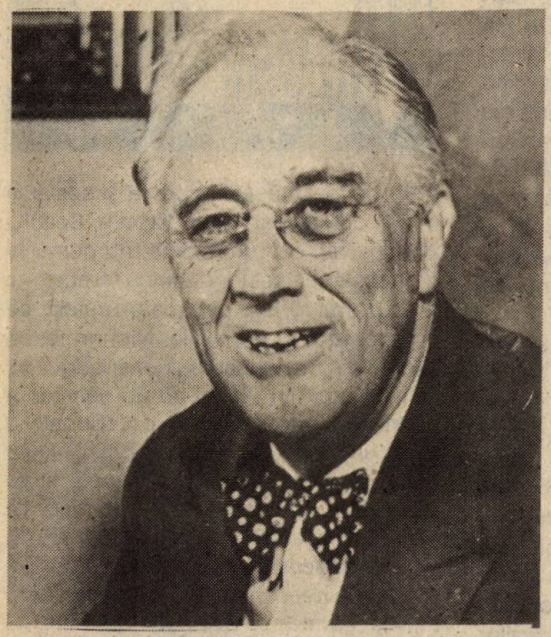

zația. Persecuțiile și afirmarea brutalității caracteristice unei lumi a trecutului pe care și le-a permis conducătorul Germaniei demonstrează doar micimea și goliciunea lor în comparație cu renașterea efortului creator cu care va fi asociat pentru vecie numele lui Roosevelt.

Cel de-al doilea experiment imens al președintelui este încercarea de a reduce șomajul prin reducerea orelor de muncă a celor angajați și împărțirea egală a muncii în rîndul maselor de salariați. Cine poate să se îndoiască că aceasta va fi calea adoptată curînd de întreaga lume? Oare marile descoperiri în știință și tehnologie, în organizare sau producție înseamnă doar că un număr mai mic de muncitori vor produce mai mult decît este nevoie folosind un timp de lucru mai îndelungat, iar un număr din ce în ce mai mare de semeni ai lor se vor înghesui pe piața forței de muncă?

În această direcție aventura lui Roosevelt trezește simpatie și admirație în Anglia și în întreaga lume. În schimb, mulți își exprimă îndoiala cînd o campanie vizînd soluționarea problemelor se amestecă și obstrucționează procesul complex al reformei sociale și lupta de clasă. Este vorba de rolul sindicatelor care, în Marea Britanie și-au ocupat- după confruntări îndelungate între guverne și conducătorii acestora - locul lor, găsindu-și menirea potrivită. Dar cînd urmărești ca, în cîteva luni de zile, sindicatele americane să fie aduse la poziția obținută cu multe greutăți și pierderi - a celor din Marea Britanie- nu poți să nu îți exprimi îndoielile. Te întrebi dacă străduințele vieții industriale americane, bogăția și fertilitatea ei, posibilitățile sale, extinderea sa pe întregul continent cu diferențe atît de mari de condiții și climă nu ar duce la o denaturare generală a acestei inițiative și flexibilități de care depind nu numai bogăția ci și fericirea unor comunități moderne. Te întrebi dacă structura rigidă și comparativ modestă a sindicalismului american va fi capabilă să poarte imensa responsabilitate a bunăstării naționale și a producției necesare tuturor categoriilor de populație din SUA pe care o implică puterea care i s-a conferit acum.

Un al doilea pericol care amenință experimentele curajoase și eroice ale președintelui Roosevelt par să aibă originea în înclinația de a-i vîna pe cei bogați de parcă ar fi niște animale nocive. Este un sport foarte atractiv pe care, odată început, mulți ar dori să-l practice. Dar acest animal care adună bani și produce credite poate să și fugă iar dacă este speriat - să zboare. Dacă aripile sale sînt retezate, se trîește sau cade. Între timp însă, mari construcții se prăbușesc. Încrederea este subminată și spiritul de inițiativă - înghețat iar șomerii stau la coadă la bucătăriile pentru săraci sau sînt angajați în lucrări publice pe cheltuiala din ce în ce mai mare a contribuabililor.

Ca fost ministru britanic de finanțe timp de aproape cinci ani am fost deosebit de uluit de o lege votată recent în SUA privind declararea publică a veniturilor obținute în vederea impozitării. O astfel de reglementare ar împiedica în mare măsură revigorarea comerțului și ar afecta și sfera relațiilor personale. Noi, în Marea Britanie, ne străduim să prevalăm cele mai mari venituri posibile din bogățiile adunate, pe baza unei scheme de impozitare progresivă, s-a recunoscut și s-a acceptat întotdeauna ideea că relațiile contribuabililor, indiferent dacă sînt săraci sau bogați, sînt cu statul și că în ceea ce privește oamenii de afaceri nici angajații, nici rivalii comerciali, vecinii sau creditorii, dușmanii sau prietenii lor nu trebuie să știe ce se petrece între ei și finanțe. Dezvăluirea datelor privind veniturile acestora ar fi un impediment serios pentru viața de afaceri națională. Mi se pare o altă variantă a hidoasei nebunii a prohibiției de care America a reușit să se elibereze prin înțelepciune și virilitate abia în ultima perioadă.

Pe de altă parte, nu putem să nu amintim în acest sens furia justificată a publicului american împotriva multor mari oameni de finanțe corupți din SUA. Dezvăluirile devenite din ce în ce mai numeroase în ultimii ani au proiectat multe personalități cunoscute în fața cenzurii publicului, nemaivorbind de cea a legii. În acest context, pot fi spuse multe lucruri dar importantă este măsura în care democrația americană poate să elimine scandalurile și pedepsi ilegalitățile fără să-și piardă capul și fără să afecteze impulsurile vitale ale inițiativei și organizării economice. Fără îndoială, sistemul capitalist este plin de abuzuri, erori și lipsă de echitate, ca toate domeniile vieții noastre umane imperfecte; dar SUA au reușit să

Winston Churchill

producă cea mai mare prosperitate pentru cel mai mare număr de oameni în cadrul acestui sistem. Ne punem speranța că președintele Roosevelt va reuși să soluționeze aceste probleme de ordin bănesc.

Indiferent de unele diferențe de opinii, este sigur că Franklin Roosevelt se va înscrie în rîndurile celor mai mari oameni care au ocupat această poziție. Simpatia lui generoasă față de săraci, dorința lui puternică de a realiza justiția socială îl situează printre cei mai mari filantropi iar măsurile lui luate în domeniul economiei îi conferă poziția unui mare om de stat, recunoscut de întreaga lume.

Hitler și opțiunea sa

Adolf Hitler a fost copilul furiei și durerii unui puternic imperiu și al unei rase care a suferit o înfrîngere copleșitoare în război. El a fost cel care a exorcizat din sufletele germanilor spiritul disperării, substituindu-l cu tot atît de respingătorul dar nu mai puțin morbidul spirit al răzbunării; după ce teribila armată germană care a ținut sub călcîiul său jumătate din Europa a fost înfrîntă pe toate fronturile și a cerut armistițiu de la cei al căror pămînt îl mai ținea sub ocupație ca invadator; după ce mîndria și voința rasei prusace au fost înfrînte iar guvernul imperial a eșuat rușinos, lăsîndu-și supușii loiali lipsiți de apărare și dezarmați în fața furiei aliaților răniți dar victorioși, un caporal, un fost zugrav austriac s-a hotărît să refacă totul. În cei 15 ani care au urmat acestei decizii el a reușit să restabilească puternica poziție a Germaniei în Europa și nu numai că a făcut acest lucru, dar a schimbat în mare măsură consecințele războiului mondial.

Succesul lui Hitler și supraviețuirea lui ca forță politică nu ar fi fost posibile dacă nu s-ar fi manifestat letargia și prostia guvernelor francez și britanic de după război și în special în ultimii trei ani (1932-35-n.t.). Nu s-au făcut nici un fel de încercări pentru a se ajunge la vreo înțelegere cu diferitele guverne germane moderate care au existat în cadrul sistemului

Winston Churchill

parlamentar. Franţa a obligat Germania să plătească miliarde pentru a compensa devastările războiului şi, pentru a o constrînge la îndeplinirea acestor pretenţii lipsite de sens, armatele franceze au reocupat în 1923 regiunea Ruhr. Aliaţii le-au luat germanilor bunuri în valoare de 1000 milioane lire. Dar SUA şi Marea Britanie au împrumutat în acelaşi timp Germaniei peste 2000 milioane lire. Dar, în timp ce aliaţii au adus bogăţiile în Germania pentru a o reface şi a reînvia economia, singurele rezultate au fost resentimentele din ce în ce mai mari ale populaţiei, devalorizarea banilor săi. Chiar cînd Germania profita din plin de pe urma creditelor oferite, mişcarea lui Hitler cîştiga săptămînă după săptămînă suflu şi putere din cauza iritaţiei provocate de amestecul aliaţilor.

Între timp, germanii, mai ales sub guvernul Brüning, au început, în secret, să se reînarmeze. Toate uzinele germane erau gata să treacă la producţia de armament. Deşi aceste pregătiri erau cunoscute, guvernele Franţei şi Marii Britanii nu au făcut nimic. În aceste condiţii îşi ducea lupta sa neobosită caporalul Hitler pentru cucerirea inimilor germanilor. Principalele episoade sînt bine cunoscute. Adunările bătăioase, încercarea de puci de la München, condamnarea lui Hitler, conflictul său cu Hindenburg, campania sa electorală, cucerirea lui Hindenburg care-l părăseşte pe Brüning - toate acestea au fost pietre de hotar în cadrul marşului impetuos al caporalului austriac spre dictatura pe viaţă asupra întregii naţiuni germane.

Hitler a ajuns la puterea supremă în Germania în fruntea unei mişcări naţional-socialiste care a desfiinţat toate statele şi vechile regate din Germania. În acelaşi timp, nazismul a suprimat şi desfiinţat prin forţă, dacă era necesar, toate partidele din ţară. În acel moment Hitler a descoperit că organizaţia secretă a industriei şi aviaţiei germane, creată de statul major german şi de guvernul Brüning, este pregătită şi aşteaptă să devină operaţională. Pînă atunci nimeni nu a avut curajul să facă acest pas dar Hitler s- a încumetat. De fapt nu avea altceva de făcut decît să dea semnalul pentru cel mai mare proces de reînarmare care a avut loc vreodată. De multă vreme el susţinea că dacă ajunge la putere va realiza două lucruri pe care nimeni altcineva în afara lui nu le va putea face. Mai întîi va reinstaura Germania în fruntea Europei, şi, în al doilea rînd, va elimina şomajul care a afectat populaţia. Metodele sale sînt acum evidente. Germania îşi va recîştiga locul în Europa reînarmîndu-se iar germanii au fost în mare vindecaţi de flagelul şomajului, fiind puşi să fabrice arme. Astfel, începînd din 1933, întreaga energie disponibilă a Germaniei a fost canalizată spre pregătiri de război, nu numai în fabrici, cazărmi şi aeroporturi ci şi în şcoli, universităţi şi chiar în creşe, cu ajutorul tuturor resurselor puterii de stat şi propagandei moderne.

Nu este de mirare că toţi vor să cunoască "adevărul despre Hitler". Ce va face cu uriaşa lui putere pe care o deţine de- acum şi pe care o perfecţionează pe zi ce trece? Dacă ne uităm către trecut trebuie într-adevăr să ne temem. Pînă acum, cariera triumfătoare a lui Hitler s-a bazat nu numai pe o dragoste pasionată a Germaniei ci şi pe curente de ură atît de intense încît afectează sufletele celor care sînt duse de ele. Ura împotriva francezilor este primul dintre ele şi este suficient să citim cartea lui Hitler, "Mein Kampf", pentru a vedea că francezii nu sînt singura naţiune străină împotriva căreia va fi îndreptată furia Germaniei reînarmate.

Dar curentele interne sînt şi mai puternice. În primul rînd evreii, despre care se afirmă că au contribuit printr-o influenţă neloială şi pacifistă la prăbuşirea Germaniei la sfîrşitul marelui război, apoi au devenit principalul sprijin al comunismului şi autorii tuturor doctrinelor defetiste. De aceea, evreii din Germania, o comunitate cu multe sute de mii de membri, trebuiau lipsiţi de toate puterile, eliminaţi din toate poziţiile publice şi sociale, scoşi din profesii, reduşi la tăcere în presă şi declaraţi o rasă odioasă şi respingătoare. Secolul 20 a asistat, cu surprindere, nu numai la promulgarea acestor doctrine feroce ci şi la aplicarea lor, cu o vigoare brutală, de către guvern şi populaţie. Nici un fel de servicii din trecut, sau patriotism dovedit, chiar şi răni din război nu au servit în a obţine imunitate pentru persoanele a căror unică crimă a fost că părinţii le-au adus pe lume. Au fost practicate şi se practică în continuare toate genurile de persecuţii la adresa atît a marilor oameni de ştiinţă, scriitori şi compozitori pînă la copilaşii evrei nefericiţi care frecventează şcolile germane. Acelaşi tratament se aplică socialiştilor şi comuniştilor. Sînt persecutaţi în aceeaşi măsură membrii sindicatelor şi intelectualitatea liberală. Cea mai mică atitudine critică este o ofensă la adresa statului. Tribunalele obişnuite sînt supravegheate de aşa-numitele tribunale ale poporului, compuse din naziştii înflăcăraţi. Alături de terenurile de instrucţie pentru noile armate şi marile aerodromuri, lagărele de concentrare sînt ca ciupiturile de vărsat pe faţa Germaniei. Aici mii de germani sînt obligaţi să se supună puterii irezistibile a statului totalitar. Ura faţă de evrei a dus în mod logic la un atac împotriva bazei istorice a creştinismului. Astfel că conflictul s-a extins rapid iar preoţii catolici şi pastorii protestanţi au trebuit să se supună noii religii a germanilor, respectiv adorarea Germaniei sub simbolurile vechilor zei nordici păgîni. Aici ne aflăm acum.

Ce fel de om este această persoană încruntată care a reuşit să realizeze performanţe superbe şi să producă aceste rele îngrozitoare? Împărtăşeşte oare încă pasiunile pe care le-a iscat? În lumina atotbiruitoare a triumfului global, în fruntea unei mari naţiuni pe care a reînviat-o din cenuşă, se mai simte oare obsedat de ura şi antagonismele luptei sale disperate sau sub influenţa îmblînzitoare a succeselor se va elibera de ele? Este o chestiune arzătoare pentru oamenii tuturor naţiunilor.

Leon Trotki alias Bronstein

Am în faţă un articol publicat în "John 'o London's Weekly", semnat de Leon Trotki, alias Bronstein, scris în exilul său din Turcia. Autorul, implorînd Anglia, Franţa şi Germania să-l admită în mijlocul civilizaţiei a cărei distrugere a fost şi este în continuare obiectivul vieţii lui. Rusia. Rusia lui roşie, Rusia pe care a creat-o potrivit dorinţei inimii lui, indiferent de suferinţa celorlalţi sau a ceea ce i se va întîmpla, s-a dezis de el. Toate comploturile, faptele, scrierile, atrocităţile lui, toate performanţele lui au avut un singur deznodămînt. Un alt "tovarăş", subordonatul lui în revoluţie, inferior lui ca inteligenţă deşi nu şi în crime, conduce în locul lui, în timp ce el, triumfătorul Trotki, a cărui simplă încruntare aducea moartea miilor de oameni, stătea neconsolat pe malul Mării Negre iar acum în apropiere de Golful Mexic.

Dar a fost un om greu de satisfăcut. Nu i-a plăcut ţarul, aşa că l-a omorît împreună cu familia. Nu i-a plăcut guvernul imperial aşa că l-a răsturnat. Nu i-a plăcut liberalismul lui Gucikov şi Miliukov, aşa că i-a subminat. Nu a putut suporta moderaţia social-revoluţionară a lui Kerenski şi Savinikov, aşa că le-a luat locul. Şi cînd, în sfîrşit, regimul comunist pentru care a luptat din toate puterile a fost instaurat în întreaga Rusie, cînd dictatura proletariatului a devenit forţa supremă, cînd noua ordine socială a devenit din vis realitate, cînd nesuferitele tradiţii şi cultura din perioada individualismului au fost eradicate, cînd poliţia secretă a devenit servitorul Internaţionalei a III-a, cînd, într-un cuvînt, Utopia lui s-a realizat, tot era nemulţumit şi continua să comploteze. A ridicat pe cei săraci împotriva bogaţilor, pe cei fără un ban împotriva săracilor, pe criminali împotriva celor fără nici un ban. Totul s-a prăbuşit, aşa cum a dorit el. Dar, pînă la urmă, nu a mai avut la cine apela. Nu i-a putut mobiliza pe lupi al căror număr a crescut în timpul administraţiei sale. Aşa că, criminalii pe care i-a instalat s-au adunat şi l-au dat jos.

Este uimitor că un om cu inteligenţa lui Trotki nu poate înţelege antipatia profundă a guvernelor civilizate faţă de exponenţii comunismului. El scrie de parcă aceasta s-ar datora unor prejudecăţi înguste împotriva noilor idei şi teorii politice rivale. Dar comunismul nu este numai un crez ci şi un plan de campanie. Comunismul nu este numai deţinătorul unor opinii ci şi adeptul angajat al mijloacelor bine elaborate de a le pune în aplicare. Anatomia nemulţumirii şi revoluţiei a fost studiată în fiecare etapă şi aspect şi pregătit un adevărat manual în spirit ştiinţific pentru subminarea tuturor instituţiilor existente. Metoda de impunere face parte din credinţa comunistă în aceeaşi măsura ca doctrina însăşi. Mai întîi, se invocă principiile liberalismului şi democraţiei pentru a feri mica organizaţie. Crearea unui regim liberal sau socialist blînd într-o perioadă de convulsii este a doua etapă. Dar ea este curînd răsturnată şi profitîndu-se de haosul şi confuzia existente, trecînd prin alte etape, se ajunge la impunerea dominaţiei absolute a unei ordini autoalese conform dogmelor.

Este posibil ca Trotki să nu fi înţeles niciodată credinţa marxistă, dar a fost maestrul de necontestat al planurilor de instaurare a ei. Firea sa poseda toate calităţile necesare artei distrugerii civile - comanda organizatorică a unui Carnot, inteligenţa rece, detaşată a lui Machiavelli, talentul oratoric al unui Cleon, ferocitatea lui Jack Spintecătorul, duritatea lui Titus Oates. Nici o urmă de compasiune, nici un fel de sentiment al solidarităţii umane, nici o aprehensiune a spiritului nu au slăbit capacitatea sa neobosită pentru acţiune. Pe prima soţie, care i-a împărtăşit ideile şi i-a născut doi copii, a părăsit-o. A găsit o alta, o fată blîndă dintr-o familie bună cu care are alţi copii deşi, legal, ea nu este soţia lui, căci acesta nu a divorţat niciodată de Alexandra Ivanova Sokolovski, care foloseşte în continuare numele de Bronstein. Şi-a descris mama cu cuvinte reci şi tăioase. Tatăl lui, bătrînul Bronstein, a murit de tifos în 1920, la 83 de ani. Triumfurile fiului său nu au fost de nici un folos acestui evreu credincios, onest şi muncitor. Persecutat de roşii deoarece era burghez, de albi deoarece era tatăl lui Trotki şi părăsit de fiul său, a fost lăsat să supravieţuiască sau să se înece în potopul din Rusia şi a ales cea de-a doua variantă. Ce putea altceva să facă?

Dar în fiinţa lui Trotki exista un element de slăbiciune, foarte serioasă din punctul de vedere comunist. Trotki era ambiţios în modul cel mai obişnuit posibil. Nici un fel de colectivism nu a putut să-l vindece

Winston Churchill

de egoismul său bolnăvicios, care i-a devenit fatal. Trebuia nu numai să distrugă statul ci să domine peste ruine. Trebuia să fie în fruntea tuturor. Şi aceasta i-a creat probleme. Tovarăşii au devenit geloşi, suspicioşi. În fruntea armatei ruse pe care a refăcut-o în condiţii de dificultate şi pericole de nedescris, Trotki se afla foarte aproape de tronul vacant al Romanovilor. În 1922 militarii îl apreciau atît de mult încît ar fi putut deveni dictator al Rusiei cu ajutorul armatei dacă nu ar fi existat un obstacol fatal.

Era evreu. Era evreu în continuare şi nimic nu se putea face. O mare nenorocire, cînd ţi-ai părăsit familia, ţi-ai repudiat rasa, ai denigrat religia tatălui tău şi ai persecutat în aceeaşi măsură pe evrei şi pe creştini. O astfel de intoleranţă şi bigotism erau greu de suportat şi acest dezastru aducea după sine un altul, care a devenit o catastrofă.

Căci, între timp, tovarăşii nu dormeau. Au auzit vorbele ofiţerilor şi şi-au dat seama de posibilităţile pe care le oferă o armată rusă reconstituită din vechile elemente. Cînd Lenin trăia, pentru Trotki pericolul era îndepărtat căci Lenin îl considera moştenitorul său politic. Dar după moartea lui Lenin, în 1924, Trotki s-a găsit faţă-n faţă cu o opoziţie dură organizată împotriva lui.

Stalin, secretarul general gruzin, a reuşit cu multă răbdare să adune toate sforile şi să le manipuleze după un proiect bine definit. Cînd Trotki a avansat plin de speranţe, încrezător, ca să accepte succesiunea lui Lenin, maşina partidului a acţionat într-o altă direcţie. A fost tras pe sfoară şi chiar acuzat de antileninism. Explicaţiile lui au fost primite cu suspiciune, ofiţerii fideli lui - înlocuiţi. Încetul cu încetul, Stalin a demis pe toţi politicienii care au participat la revoluţie iar din biroul politic a înlăturat elementele care ar fi putut accede la putere. Care va fi rolul acestor "revoluţionari" în istorie? Nimic asemănător cu actorii ce au jucat un rol similar în revoluţia franceză. Mulţi dintre ei şi-au găsit moartea în închisorile Cekăi. Dar Trotki supravieţuieşte. Şi-a uitat eforturile contracarate de Lenin de a continua războiul împotriva Germaniei în pofida păcii, propria lui carieră ca zeu al războiului şi creatorul oportunist al armatei ruse noi. În nenorocire, a revenit la ortodoxia bolşevică devenind exponentul comunismului celui mai pur. În jurul lui se adună noii extremişti şi doctrinari ai revoluţiei mondiale. Împotriva lui se îndreaptă toată furia sovietică. În van îşi exprimă protestele împotriva uraganului de minciuni, în van denunţă tirania birocratică a cărei cap a fost şi el nu demult; în van cere eforturi comune pentru distrugerea armatei ruse pe care a creat-o. Rusia s-a dezis de el şi s-a dezis de el pentru totdeauna. **(Va urma)**

MĂRTURIILE UNUI SPION DIN EST ÎN FRANȚA

2

Naziști la STASI

După plecarea lui Honecker de la conducere, patron al ţării timp de 13 ani, s-a dorit rebotezarea STASI. I-am dat un nume drăguţ, (NASI, Nationale Siecherheit - Securitatea naţională). Crudă renaştere. Societatea dreaptă şi egalitară pe care el a visat-o lăsase locul statului poliţist cel mai ştiinţific organizat din blocul comunist.

Armin Riecker se naşte la 13 septembrie 1943 la Dessau, în plin război, dintr-un tată necunoscut - el nu-i va afla identitatea decît 45 ani mai tîrziu - şi fiica unor ţărani, atunci în vîrstă de 19 ani. Ea declară pe tatăl copilului mort pe cîmpul de luptă şi se căsătoreşte în 1949 cu un cetăţean german.

Pînă în 1962 Armin este înscris la liceul Grima, unul din cele 12 arondismente ale Leipzigului. O perioadă de puternice acţiuni antinaziste. Tînărul Riecker îl vede pe tatăl său vitreg trecînd de la funcţia publică la mistria de zidar. Noii institutori, ieri instalatori sau soldaţi, nu erau cu prea mult deasupra elevilor lor. La şcoală, îşi aminteşte Armin, m-au învăţat că nazismul, antisemitismul, erau ceilalţi, germanii din Vest. Urmează serviciul militar. Armata, al doilea-lea **patron** în ţară după poliţie, l-a înhăţat şi nu i-a mai dat drumul. Armin are 19 ani. Serviciul militar este, în mod normal, de 18 luni. Vrea să profite de armată pentru a-şi face studiile. I se cere să renunţe la visele sale de jurnalism şi i se oferă studii de limbi străine. El învaţă să mînuiască rusa şi franceza.

"Destinul meu era scris deja, dar eu nu ştiam", se confesează acum Armin.

În 1967 este promovat la Ministerul Apărării, departamentul Internaţional. RDG nu are încă nici o relaţie diplomatică în afara pactului de la Varşovia. El se iniţiază în informaţii, gravitează în mediul ataşaţilor militari şi al vizitelor oficiale... Supraveghează partidele de vînătoare ale generalilor comunişti. Brutal, anii '70 schimbă decorul. Cele două Germanii reînnoadă firul. RDG trebuie să deschidă ambasade în lumea occidentală. Un nou cîmp, un cîmp imens, se deschide serviciilor secrete, pe atunci strict concentrate asupra Germaniei de Vest.

Ascensiunea unui spion

Vorbind rusa şi franceza, Armin Riecker are cîteva atuuri. Avînd în vedere că este membru al partidului din 1968, i s-a dat să înţeleagă, chiar de la începutul studiilor sale, că un post bun implică un solid angajament faţă de "comunişti". Îl testează şi îl trimit în Congo. "Departamentul 2000" al armatei, alias poliţia STASI, şi-l apropie. Membrii săi sînt însărcinaţi să protejeze pe militari contra duşmanului invizibil, să împiedice toate infiltraţiile străine. Creată după război, chiar înaintea armatei, care datează din 1956, STASI este suverană.

Armin este considerat apt pentru "relaţiile diplomatice". El părăseşte oficial armata şi pleacă în stagiu la Moscova unde se află, de asemenea, o parte a cadrelor partidului. La şcoala GRU (serviciul de informaţii al Armatei Roşii) el se perfecţionează în arta filajului şi a ascultării telefonice. Spre exemplu, se citează Richard Sorge, spionul care s-a infiltrat în aparatul de stat japonez şi l-a prevenit pe Stalin de iminenţa agresiunii hitleriste, dar "mustăciosul de fier" nu l-a crezut. Cei noi sînt repartizaţi după naţionalităţi. "Aştept de la voi să fiţi cei mai buni, ca de obicei", spune la intrare oamenilor săi colonelul ales de germanii din Est. Acesta "ca de obicei" flatant Armin nu vrea să- l dezmintă. El se iniţiază în războiul care se duce între militarii de la GRU şi ierarhia KGB-ului: în timpul exerciţiilor fiecare joacă, la rîndul său, rolul duşmanului. Şefii se spionează şi se infiltrează pentru a dovedi că ei sînt cei mai tari.

În 1974, Riecker primeşte calificativul "foarte bine". Un an mai tîrziu va fi în Franţa. Dar au încă grijă să-l testeze. Un meci de fotbal RDG-Franţa serveşte ca pretext. Un vechi truc al STASI. Trimis pentru o săptămînă la Paris, Armin va "trece" în Vest. Pentru a se forma este însărcinat să întîmpine delegaţia franceză la festivalul tineretului de la Berlin.

Politic "curat", fără legături de rudenie şi prietenii cu Vestul, căsătorit cu fiica unui ţăran, el poate pleca la ambasada RDG din Paris. Ah, dacă STASI ştia al cui fiu este el de fapt...

Aici o mulţime de francezi lucrează ca bucătari, şoferi, telefoniste. Toţi sînt devotaţi cauzei comuniste. Nici nu poate fi vorba ca fiicele şi fiii celor din RDG să se amestece cu ceilalţi. O maşină şcolară părăseşte în fiecare dimineaţă primăria din Boulogne, oraşul în care sînt cazaţi Armin Riecker împreună cu soţia.

"Ideea socialistă, cea care se practică, nu avea nici o şansă să cîştige masele", spune Armin.

În spatele zidurilor ferecate ale ambasadei, STASI este omniprezentă. Armin este acolo pentru a aduna cît mai multe in-

formaţii despre viaţa politică franceză. El observă, înnoadă legături, se introduce, ascultă şi face rapoarte pentru Berlin - şi deci pentru Moscova. Despre Georges Marchais diagnosticul său este brutal, mai ales pentru anii '70. "Acest om nu avea nici o influenţă în afara partidului său; nu avea suficientă fineţe. Dar, în interior, era mînă de fier."

Despre Gaston Plissonnier, Armin este, de asemenea, direct: "Este un brav locotenent. Un organizator fără ambiţie." Eu ştiu acum că Gaston Plissonnier este gata să mintă pentru cauză. Nu vrea să înţeleasgă cursul istoriei".

Armin se mişca între cele două partide. În lupta împotriva nazismului, în umbra Rezistenţei, ambasadorul RDG la Paris l-a cunoscut pe Vaillant-Couturier şi pe Plissonnier. Agentul Riecker culegea informaţii preţioase folosite în sfere sus-puse de către Alexander Schalt-Golodowski, secretar de stat la comerţul exterior.

Cum spune Armin Riecker, "RDG a supravieţuit întotdeauna graţie disciplinei".

La dineurile în oraş, Armin se întîlneşte adesea cu sindicalistul Georges Séguy, căruia îi apreciază analizele despre conflictele sociale şi alegerile CGT.

Dar cîmpul său de activitate nu se reduce numai la organizaţii comuniste. Printre ţintele privilegiate, Michel Debré şi Maurice Couve de Murville, care se pronunţă deschis pentru crearea unui al doilea stat german. Armin Riecker şi-l apropie, de asemenea, pe Edgar Faure pe care l-a primit în 1974 la Berlin. Îl vede regulat pe Pierre Sudreau, gaullist cu o situaţie importantă în RDG, unde face comerţ. Cu Riecker vizitează castelele de pe Loire.

Armin îşi propune să faciliteze primirea ministrului afacerilor externe (Ficher), la Jacques Chirac, atunci prim-ministru al lui Giscard d'Estaing. Întîlnirea este fixată la Hotel Crillon. Dar preşedintele refuză: bunele relaţii cu RDG nu permiteau o atare întîlnire. În zadar au intervenit Debré şi de Murville.

Mîndrii de relaţiile lor, privilegiate cu socialist-democraţii vest-germani, socialiştii evitau deschis contactele.

De altfel, Armin are un informator comunist la Palais-Bourbon, care îi face cu exactitate raportul despre Stirn (Olivier Stirn- secretar de stat). O solidă prietenie îl leagă pe Armin de informatorul său. Ei iau masa adesea la cele mai bune restaurante din capitală; ei pot fi văzuţi uneori la Le Doyen, nu departe de Elysées. Armin raportează astfel informaţii complete, de calitate, care îi permit să prevadă destul de devreme victoria lui François Mitterrand în 1981, şi, mai ales, alegerea lui Charles Hernu ca ministru al apărării.

La Paris, la Adunarea Naţională, spionul se află în umbra lui Olivier Stirn, secretar de stat

"Moral mă simţeam superior"

"Lucrez fără să conspir", spune simplu Armin. "Uneori ofer un porţelan est-german, nu plătesc pe nimeni, nu recrutez pe nimeni din armata franceză, am însă un bun randament". Armin Riecker este un spion obişnuit. Discursurile, Jurnalul oficial, revistele militare şi ştiinţifice sînt suficiente pentru a defini poziţia Franţei în negocierile asupra dezarmării.

Armin este un agent perfect. Din Franţa, el vede Normandia, Auvergne, Alpii sau, de două ori pe an (de Paşti, de Crăciun sau de Anul Nou) îşi petrece vacanţa la care are dreptul. Dar farmecul peisajelor nu-l emoţionează decît în mică măsură.

Armin nu cunoaşte încă îndoiala - acceptă un salariu cu mult inferior faţă de cel al altor diplomaţi: 3 000 F, plus costul chiriei. "Aveam - spune el - o perspectivă. Şi eram mîndru de asta. Mă simţeam superior din punct de vedere moral şi idologic". În jurul lui aproape jumătate din funcţionarii ambasadei fac ore supli-

POLIŢIA PARTIDULUI 100.000 poliţişti

10 854
supervizare materială, financiară, personală şi medicală

16 000
regimente de supraveghere, respectiv unitaţi de pază şi de securitate a administraţiilor de district

13 000
subofiţeri angajaţi pentru o perioadă determinată

mentare pentru a mulţumi STASI, poliţia partidului. Un poliţist la două persoane, ca şi în ţară de altfel.

Oamenii de la STASI controlează toate legăturile radio ale lui Armin, recopiază toată corespondenţa pe care el o expediază la Berlin; nimic nu trebuie să scape atenţiei. Zörner Waldemar, şeful "parizian" al acestei poliţii atît politice cît şi secrete: el va dirija curînd direcţia Europa de Vest de la STASI. Deasupra lui, acolo în RDG, capul caracatiţei, rege în buncărul său, bătrînul general Mielke este nesăţios.

Armin exclamă: "Uneori numai făceam un tur pe hipodromul Longchamp, chiar dacă jocul nu era interzis".

Duşmanul este în biserici

În 1980, Armin Riecker se întoarce în ţară cu buzunarele goale. În afara unei maşini de spălat şi a unei combine stereo, societatea de consum nu l-a prea prins în mrejele sale. Fidel partidului, este mulţumit de noul său grad de locotenent- colonel. Adio Paris, gata cu paşaportul diplomatic şi călătoriile dincolo de zid!

După o nouă trecere prin Moscova pentru a-şi reîmprospăta formaţia Armin Riecker este scos provizoriu în afara jocului din cauza unei probleme la un genunchi. Armata nu are nevoie de handicapaţi. Iată-l împreună cu soţia şi copiii la Leipzig unde locuieşte, cu o slujbă în "serviciile interne", secţiunea biserici şi imigrări. Ce post de observaţie mai bun decît aceste lăcaşuri de cult? Acolo se urzeşte împotriva regimului.

Dar Armin va aştepta anul 1985 şi primele discursuri ale lui Gorbaciov pentru a începe să se îndoiască. Pentru moment aparatul poliţienesc înregistra totul. Fiecare pas greşit era consemnat; discreditarea, şantajul...

Oricine părăseşte partidul are dreptul la dosar pentru "activitate pasivă în interesul duşmanului", oricine se aventurează să scrie, în numele său, la radiotelevisiunea vest-germană pentru a solicita un fragment dintr-o piesă a Beatles-ilor "beneficiază" de o fişă (toată corespondenţa este trecută prin cenzură). STASI veghează concertele de muzică rock ale grupurilor occidentale şi cenzurează orice autograf. Şi totul va fi transmis la Berlin prin telex cifrat, înainte de a fi introdus, în ordinatorul central.

Armin Riecker se pleacă (ca toată lumea, de altfel) copleşit de acest război rece interior. Fiul său este contactat de STASI. Dacă cîteşte riscă să-şi rateze examenele şi să îndrepte bănuielile asupra tatălui său. "În jurul nostru, spune Armin, zidul se strînge". Un zid de beton construit din pietre de teamă. În intimitatea apartamentelor, posturile de televiziune sînt singurele ferestre spre exterior: se privesc masiv canalele vest-germane. Doar tîrgul anual mai redă viaţă Leipzigului straniu, aţipit, ros de fumul toxic.

"Eşti un trădător, fii atent!"

În acest timp, lumea în jur se prăbuşeşte. Mai întîi mama lui Armin se îmbolnăveşte grav. Pe patul de moarte (în 1987) rupe tăcerea; într-o scrisoare îi destăinuie fiului adevărul ascuns atîta timp: tatăl său este un francez. Ea l-a cunoscut în satul Grossbardau. Prizonier de război din 1941, el lucra într-o fermă vecină. Cuvinte tandre, întîlniri clandestine şi iat-o însărcinată. În 1944, omul se întoarce la locurile sale natale lioneze, unde se căsătoreşte. Mama lui Armin încearcă să-l uite: un tată în Vest însemna sfîrşitul oricărei cariere profesionale pentru fiul ei.

Pentru moment, Armin hotărăşte să nu întreprindă nimic pentru a-şi regăsi tatăl. Va trebui să aştepte trei ani pentru a-l vedea, la începutul anului 1990, să lege cu el o relaţie epistolară.

Aşteptînd, sub ochii săi, pe străzile Leipzigului, mulţimea dă lovitura de început derutei. Statul stalinist se clatină. Sfîrşitul lui 1989. Armin Riecker demisionează din partid. Apoi bate la poarta comitetului cetăţenesc al oraşului. Şeful său de serviciu, M. Opitz, este acuzat public de a fi deturnat fonduri pentru a-şi construi un pavilion, iar el ştia că este adevărat. S-a desolidarizat. În numele moralei. Merge chiar mai departe: dezvăluie legăturile sale cu STASI. Şi mărturiseşte cel puţin şase contacte, deci şase raporturi.

I s-au pretins, informaţii despre cei mai apropiaţi colaboratori: erau periculoşi politic, frivoli, buni soţi, taţi. În 1989, încă, STASI îi incredinţa trei anchete. Dar de această dată el a prevenit persoanele vizate.

"Ceea ce contează în acest sistem - notează Armin - este că, scriind o singură dată, te compromiţi pentru totdeauna".

"Să vorbesc este pentru mine cel mai bun mijloc de a împiedica STASI să-şi utilizeze informaţiile pentru a mă zdrobi". Dar hidra se mişcă încă. În oraş, descoperă în fiecare zi un nou loc "conspirativ", apartament, garaj, magazin, antrepozit amenajate de poliţia secretă. Se bănuieşte că oamenii săi se regrupează în umbră şi că sînt îmbarcate mii de dosare pentru a fi arse sau pentru arhivele personale.

Telefoane anonime îl ameninţă, încercînd să restaureze teama uitată. "Eşti un şobolan", "Eşti un trădător, fii atent!" Observă că preşedintele comitetului cetăţenesc este un om de la STASI.

Pe Armin Riecker un singur gînd îl consolează: mama sa nu a ştiut niciodată nimic despre toate acestea.

El ştie că STASI se destramă; de asemenea KGB-ul şi BND-ul (serviciile secrete vest-germane). Ca în 1945. Cine în patruzeci de ani nu a făcut un raport, cel puţin verbal, la "MEMFIS" (Ministerium für staatssicherheit). Pentru a fişa 6 milioane de persoane (din 17 milioane de locuitori) au fost necesari mii de poliţişti. Toţi victime sau toţi suspecţi? Se vorbeşte de "DESTASIFICARE" şi se gîndeşte "DENAZIFICARE".

Traducere şi adaptare

M. PARASCHIV

9 200
contraspionaj, protecţia economiei naţionale şi a aparatului de stat, securitate militară
10 559
birouri locale
2 171
controale poştale
1 486
controale telefonice
8 426
sectoare tehnice, transmitere de informaţii guvernamentale, cifre, propagandă pe calea undelor , informatică, armament, sectorul de punere la punct a aparatelor şi instalaţiilor tehnice
2 244
supravegherea detenţiei preventive şi anchete
4 876
protecţia persoanelor şi antiterorism
1 284
exploatarea şi prelucrarea informaţiilor
4 000
propagandă
12 000
securitatea traficului trans-frontiere

La aceste cifre se adaugă încă 2 400 persoane care lucrează în organele de conducere, birourile de poştă, curierul, sectoarele confidenţiale.

Plus un număr nedeterminat de agenţi neoficiali - se vorbeşte în RDG de 500000.

Rata şomajului în lume

Vasile Grigorcea, Suceava. Potrivit unui raport al Organizaţiei Internaţionale a Muncii (OIM), cele mai dezvoltate 24 ţări ale lumii, care alcătuiesc Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică, au o rată a şomajului de 8,2 la sută (32,3 milioane de oameni) pentru anul 1992, faţă de 7,4 la sută în anul precedent. Numărul şomerilor din întreaga lume este estimat la 110 milioane. Dacă în rîndul acestora se includ şi oamenii ale căror cîştiguri se situează sub salariul-limită al sărăciei, atunci aproximativ 600-700 milioane de oameni din forţa de muncă pe plan mondial sînt şomeri sau semişomeri. Cu aproximativ doi ani înainte existau 100 000 de persoane fără un loc de muncă în Europa de Est. Numărul lor a crescut la peste 4 milioane în luna martie anul trecut. Africa are situaţia cea mai rea, în condiţiile în care rata şomajului în oraşe este de 15-20 la sută. America Latină a făcut unele progrese în raport cu problemele economice grave de la mijlocul anilor '80. Economia este în creştere, dar şomajul rămîne totuşi ridicat, atingînd o rată de 8 la sută. China, Malayezia şi Thailanda sînt ţările cu economiile cele mai dinamice din Asia şi din lume.

În Comunitatea Europeană se estimează că în curînd vor fi 17 milioane de şomeri; pînă la mijlocul lui 1994 rata şomajului în statele membre se va stabiliza la 11,5 la sută din populaţia activă. La o recentă dezbatere publică la care au participat miniştrii muncii şi afacerilor sociale din cele 12 ţări ale CE, au fost discutate probleme legate de ocuparea forţei de muncă în Comunitate. Ministrul german Horst Gunther a denunţat munca la negru care, în opinia sa, se face în detrimentul Comunităţii şi a afirmat că "întreprinderile nu mai vor să angajeze persoane de peste 50 de ani şi aceasta este o situaţie scandaloasă pe care trebuie să o combatem". După părerea ministrului irlandez Mary O'Rourke, calificarea este "biletul de intrare" pe piaţa muncii. Ministrul britanic Gillian Sheppard şi-a exprimat convingerea că stăvilirea creşterii şomajului se va realiza în condiţiile în care Comunitatea Europeană va restaura competitivitatea sa pe pieţele mondiale.

Producţia de arme se află în declin

Costel Jianu, Tîrgovişte. Incidentele pe care le evocaţi nu fac decît să sublinieze problemele pe care le au industriile producătoare de armament din fostele ţări socialiste. În timp ce producţia şi exporturile scad, şomajul, datoriile companiilor şi greutăţile sociale continuă să crească. Sfîrşitul confruntării Est-Vest a dus la închiderea multor fabrici de armament sau la reducerea operaţiunilor acestora. Potrivit agenţiei ITAR-TASS, 350 000 muncitori ruşi şi-au pierdut slijbele. Ei s-au organizat în sindicate şi asociaţii profesionale ce urmăresc menţinerea industriei de armament. Occidentul consideră că industriile militare din Europa de Est ar trebui să adopte "programe de conversiune", destinate să le ajute să treacă la producţia civilă. Un articol publicat în cotidianul britanic "The Independent" arată că "pentru ţări ca Slovacia sau Bulgaria, împovărate de inflaţie, şomaj şi lipsa de investiţii străine, tentaţia de a continua să exporte arme este puternică. Guvernele încearcă să nu supere Occidentul vînzînd arme unor ţări din lumea a treia, ostile sau nedemocratice, dar exporturile de arme sînt încă o sursă valoroasă de valută forte şi de locuri de muncă (...). În oraşe, odinioară <<secrete>> ale Uniunii Sovietice, care intră sub jurisdicţia industriei apărării, peste 80 la sută din forţa de muncă îşi cîştiga existenţa fabricînd arme. În asemenea zone, mult îndrăgitele <<dividende ale păcii>> ale politicienilor occidentali sună ca o glumă proastă; acolo, reducerea cheltuielilor militare nu va însemna eliberarea de fonduri pentru cheltuieli sociale, ci va determina o prăbuşire socială" - se arată în publicaţia menţionată.

Într-un raport al SIPRI (Institutul internaţional de cercetări în domeniul păcii de la Stockholm, specializat în vînzările mondiale de arme), se arată că în următorii cinci ani vor dispărea 3-4 milioane de locuri de muncă din sectorul producţiei de armament. Din raport rezultă că perioada de maximă dezvoltare a acestei industrii, susţinută de cei 40 de ani de război rece, a luat sfîrşit.

Conform AFP, care citează surse diplomatice de la Paris, cele 12 state membre ale CE au decis lansarea unei noi iniţiative menite să sporească transparenţa în domeniul comerţului mondial cu arme. Astfel, cei 12 vor cere guvernelor ţărilor care furnizează sau achiziţionează armament să prezinte pînă la sfîrşitul lunii aprilie secretarului general al ONU informaţii cu privire la importurile şi exporturile de arme clasice, pentru ca acestea să fie înscrise în registrul creat în 1991 de Naţiunile Unite. Crearea registrului a fost hotărîtă după experienţa războiului din Golf, cînd în Irak au apărut dovezi ale existenţei unor arme de provenienţă rusească sau occidentală.

Violența în Statele Unite ale Americii

Alexandru Georgescu, Slobozia. Un raport guvernamental american indică aproape 4 200 de adolescenți uciși cu arme de foc în 1990, cu 600 mai mulți decît cu un an înainte și cu 1675 mai mulți decît în 1985. Cel mai mare număr de tineri care și-au pierdut viața în acest fel se înregistrează în rîndurile negrilor: 105 morți la 100 000 de locuitori, față de 10 la 100 000 în cazul albilor. În Statele Unite există o rată a criminalității de 10 ori mai mare decît în Marea Britanie și de 25 de ori față de Spania. Această agresivitate crescută se explică prin ușurința prin care pot fi procurate armele și prin stimularea violenței datorită filmelor și televiziunii.

Richard Wittenberg, președintele Asociației pentru sănătatea publică, a sugerat aplicarea unor taxe de 100 la sută asupra vînzărilor de arme și muniții în Statele Unite unde, la ora actuală, se află în circulație peste 200 milioane de arme și unde peste 100 000 de elevi merg la școală cu arma în geantă. Wittenberg a afirmat că violența în general, care provoacă milioane de decese și răniri, a devenit în SUA o epidemie ce atentează la sănătatea publică.

Europol

Marian Dragomirescu, Tr. Severin. Germania, Spania, Franța, Marea Britanie, Olanda și Italia au decis să creeze o organizație de poliție comunitară, care se va numi "Europol". În condițiile înființării noilor structuri, o parte a informațiilor de poliție nu mai trec prin Interpol, situație care riscă să slăbească acest organism de cooperare între 169 de polții din întreaga lume care are sediul la Lyon. La conferința europeană a Interpolului, care a avut loc la Berna, principiul unei strînse cooperări cu noile organe de poliție proprii CE a fost primit favorabil de mai multe țări europene. Europol, cu sediul la Strasbourg, ar urma să devină operațional peste trei ani. Ministrul justiției și poliției din Elveția a propus organizarea unor cursuri de pregătire a cadrelor la Oficiul federal al poliției elveține. Conferința a înființat un grup de lucru pentru examinarea amenințării pe care o reprezintă intensificarea traficului de substanțe radioactive și a reînnoit mandatul grupului pentru criminalitatea informatică.

Specialiștii avertizează populația în legătură cu efectul de seră

Gelu Bogoslov, Bicaz. Oamenii de știință apreciază că fenomenul de încălzire globală ar putea declanșa epidemii mortale și alte afecțiuni. Dacă folosirea în continuare a combustibililor fosili va accentua efectul de seră, ducînd la încălzirea atmosferei și scoarței terestre, populația lumii va fi confruntată cu virulente epidemii de malarie, holeră, boli provocate de paraziți, febra galbenă etc. La o conferință pe această temă care a avut loc în statul american Illinois, participanții au atras atenția că deteriorarea stratului protector de ozon din atmosferă va face ca pe pămînt să ajungă radiații solare periculoase, care afectează sistemul imunitar al omului. Cele mai grele efecte vor fi resimțite, probabil, de țările sărace, care se vor confrunta în plus cu o penurie de alimente și de apă.

Depoluarea Everestului

Adrian Bărăscu, Vînju Mare. Operațiunea de depoluare a muntelui Everest ar putea dura între șase și opt săptămîni și va costa aproape 400.000 de dolari. Se urmărește recuperarea resturilor abandonate de numeroși alpiniști care s- au lansat în cucerirea celui mai înalt pisc al lumii. Va fi folosit în acest scop un aparat de zbor special. Deșeurile recuperate vor fi transportate pînă la tabăra de bază (5.500 m altitudine) unde vor fi reciclate sau incinerate.

Rubrică realizată de Maria VASCHI

IMPORTANT

Urmare a numeroaselor cereri sosite la redacţie, în special ale abonaţilor, prin care ne faceţi cunoscut că nu aţi primit toate numerele revistei, venim în sprijinul dumneavoastră cu următoarea precizare:
Deficienţele întîmpinate în difuzarea revistei se datorează faptului că o perioadă de timp revista nu a apărut.
Pentru îndreptarea acestei situaţii nedorite, rugăm, să ne scrieţi pe adresa S.C. Ianus Inf S.R.L., str. Anghel Saligny nr. 2, sector 5 Bucureşti, şi veţi primi gratuit, în limita disponibilităţilor, numerele care vă lipsesc din colecţie.
De asemenea, pentru abonaţii care, datorită neapariţiei revistei în perioada ianuarie-februarie 1993, nu şi-au reînnoit abonamentele, vom trimite, gratuit, numerele 1-10/1993, dacă ne vor transmite xerocopia talonului de abonament pe următoarele trei luni.

Redacţia

La dispoziţia tuturor celor interesaţi

De la cea mai autorizată sursă

- Direcţia Consulară a Ministerului Afacerilor Externe -

Editura "LUMEA"

propune călătorilor români în străinătate o lucrare deosebit de utilă

GHIDUL CĂLĂTORULUI ROMÂN ÎN STRĂINĂTATE

- EDIŢIA 1993 -

Din cuprins:

problematica specifică tratată pe ţări

recomandări cu caracter general, izvorîte din situaţii concrete

regimul de vize cu România

reglementări privind trecerea frontierei

reglementări vamale privind persoanele fizice

cum ar fi posibilă stabilirea domiciliului cetăţenilor străini în altă ţară

ce este de făcut în situaţia îmbolnăvirii sau decesului unui călător român pe teritoriul unei ţări străine

Pentru informaţii suplimentare, în Ghid sînt prezentate adresele şi telefoanele misiunilor diplomatice ale României în străinătate şi ale statelor respective în România,
precum şi
reglementări interne în domeniul paşapoartelor şi călătoriilor în străinătate, în privinţa regimului vamal şi regimului valutar

Preţul unui exemplar este de 490 lei. Cei interesaţi pot face comanda, contra cost, şi direct la redacţia "Lumea", printr-o scrisoare în care să indice adresa exactă. Plata se face la primire.

LUMEA

Revistă editată de
IANUS INF s.r.l.
Director: Marian Oprea
şi
EDITURA LUMEA s.a.
Director: Ion Cârje

Redactor şef:
Mircea Bărbulescu

Secretar general de redacţie:
Ilie Olteanu

Redactori:
Alexandru Antonescu, Mihaela Brumă, Constantin Bucşan, Vasile Crişu, Mirela Iamandi, Ileana Iordache, Ion Madoşa, Cristian Moanţă, Maria Vaschi, Odette Hanganu, Elena Gugu

Secretariat de redacţie:
Radu Dobre, Dan Constantinescu, Aurel Tîrziu, Speranţa Neagu

Documentare:
Ioana Mariela Bărbulescu, Ana Maria Tatovici

Corectură:
Eliza Iliescu, Mariana Paraschiv

Secretariat tehnic:
Rodica Suzan Crişu, Tudorina Mavlea, Simina Tomoilă

Administrator publicaţii:
Brînduşa Liliana Anghel

Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Anghel Saligny nr. 2, sector 5 şi
Bucureşti, Piaţa Presei Libere nr.1, sector 1, cod poştal 71341, C.P. 29-33.
Telefon: 618.53.55, 618.50.81, 615.45.71
Fax: 312.48.93
Cititorii din străinătate se pot abona prin societatea IANUS / LUMEA, costul unui abonament anual fiind de 115 dolari SUA sau echivalentul în valută liber convertibilă.
Sumele se depun în contul 47.21.0.1.6.0234.0. BCR Sector 1 Bucureşti.

Fotoreporter: Cristian Tănase

Tehnoredactare computerizată
ianus S.R.L.
Luiza Tomiuc, Adrian Mitu, Dan Nedea

România AZI
TIPOGRAFIA ROMÂNIA AZI S.A.

MICHAEL JACKSON'S FAMILY by

SIBCO S.A.

Firma SIBCO S.A. deține în exclusivitate dreptul de comercializare în România a produselor purtând marca "JACKSON'S FAMILY" din domeniile:

îmbrăcăminte, încălțăminte, marochinărie, ochelari de soare, ceasuri, papetărie etc.

Firmele interesate în comercializarea acestor produse sunt așteptate la sediul SIBCO din București

Str. Aurel Vlaicu nr.147,bl.20, sc. A, et. VI, ap.27, tel. 611.20.88

LUMEA

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. D.555

Nr. 12-13 ☆ 6 - 12 MAI 1993

SÂRBII - victime sau agresori?

IMRE NAGY agent KGB

O ILUZIE

PUTEREA DE CUMPĂRARE

Iugoslavia. Mocneşte focul

La numai trei zile de la intrarea în vigoare a rezoluţiei 820 privind întărirea embargoului împotriva Iugoslaviei, Comunitatea Europeană, pusă în faţa refuzului hotărât al sârbilor bosniaci de a semna planul de pace Vance-Owen, este în căutare de noi măsuri de constrângere, nefiind exclusă chiar intervenţia militară.

Aceasta pentru că forţele sârbe s-au folosit de momentul intrării în vigoare a noilor sancţiuni economice pentru a-şi intensifica acţiunile militare în mai multe sectoare ale Bosniei, ignorând somaţiile conducătorilor occidentali, care mai doresc să creadă în eficacitatea presiunilor economice. "Trebuie să se dea o şansă politicii sancţiunilor" - a declarat Alain Juppe, ministrul francez al afacerilor externe, care a participat la o convorbire desfăşurată între lordul Owen (în imagine, la conferinţa de presă de la Paris) şi primul ministru Edouard Balladur. Lordul Owen mizează pe ajutorul Belgradului pentru a explica sârbilor bosniaci că "destinul întregii naţiuni sârbe" depinde de opţiunea lor şi că acţiunile sârbilor bosniaci "dăunează întregului popor".

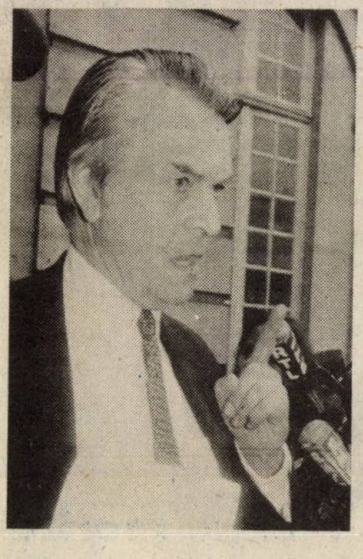

SUA sunt în prezent în căutarea unei acţiuni adecvate care include şi ridicarea embargoului asupra armelor destinate musulmanilor din Bosnia, precum şi atacuri aeriene asupra poziţiilor sârbe, iar Federaţia Rusă a anunţat că nu va acorda protecţie celor care se opun comunităţii internaţionale, definindu-şi astfel poziţia faţă de decizia Parlamentului Republicii Sârbe din Bosnia de a respinge planul de pace Vance-Owen.

Deşi cercul se strânge din ce în ce mai mult, sârbii bosniaci nu cedează, liderul acestora, Radovan Karadjici, avertizând că intervenţia armată împotriva lor ar putea cuprinde foarte repede toată zona Balcanilor, iar căldura focului din Balcani ar ajunge destul de uşor la Bonn sau Paris. (Relatare pe larg în rubrica "Lumea în evenimente").

Rusia. "Dualitatea puterii" se dă în continuare în spectacol

Deşi preşedintele Parlamentului rus, Ruslan Hasbulatov, afirmă că "referendumul nu a scos în evidenţă nici învingători, nici învinşi", analizând totuşi rezultatele acestuia, am putea să-l considerăm învingător pe Boris Elţân. Adepţii programului de reformă consideră că preşedintele a obţinut sprijinul necesar al alegătorilor pentru un program mai elaborat al reformei economice. Plebiscitul nu a fost, aşa cum dorea opoziţia ce reuneşte extremele de stînga şi de dreapta antipreziденţiale (în imagine, demonstranţi procomunişti după aflarea rezultatelor referendumului) "o punere sub acuzare a lui Boris Elţân de întregul popor". Dimpotrivă, populaţia a dovedit că este gata să susporte chiar sacrificii grele, numai să nu se revină la totalitarismul de tip comunist.

Prima consecinţă a referendumului de la 25 aprilie este divizarea definitivă a politicienilor. Faptul că mecanismul alegerilor anticipate, atât prezidenţiale cât şi pentru corpul de deputaţi, nu a întrunit numărul necesar de voturi al nici uneia dintre primele două principale ramuri ale puterii de stat, legislativă şi executivă, nu sunt argumente juridice pentru a face presiuni una asupra celeilalte. Înfrigurarea

cu care, însă, se înfruntă puterea prezidenţială cu sediul la Kremlin şi puterea legislativă de la Casa Albă de pe malul râului Moscova demonstrează clar că spectacolul "dualităţii puterii" continuă. (Relatare pe larg în rubrica "Lumea în evenimente").

Grecia. Vizita "de lucru" a premierului Nicolae Văcăroiu

Vizita oficială a primului ministru român, Nicolae Văcăroiu, în Grecia, s-a desfăşurat sub semnul deplinei "identităţi de vederi" ale celor două ţări asupra unei serii de probleme, începând cu situaţia din Balcani şi terminând cu sprijinul "necondiţionat" al Atenei faţă de cererea de aderare a României la Consiliul Europei.

Programul foarte dens, de altfel, al vizitei a cuprins două momente: cel politic consumat la Palatul Maximos, unde s-au petrecut, de fapt, principalele etape ale vizitei, şi momentul economic, consumat la "Hotel Grande Bretagne" din Atena, unde au avut loc contactele economice ale premierului român cu diferite personalităţi marcante ale economiei elene. La Palatul Maximos, după semnarea documentelor de ratificare a Tratatului de prietenie, colaborare şi bună vecinătate dintre România şi Grecia, premierul român a conferit cu omologul său grec Constantin Mitsotakis (în imagine cei doi premieri după semnarea Tratatului), cei doi făcând referiri la relaţiile excelente dintre cele două ţări, poziţiile foarte apropiate faţă de problemele Balcanilor; acordul Greciei, ca ţară membră a NATO şi a Pieţei Comune, de a sprijini eforturile României de integrare în organismele europene. De asemenea, cei doi premieri au convenit asupra faptului că Bucureştiul se situează pe aceeaşi poziţie cu Atena atât în problema Macedoniei, cât şi a Ciprului, iar în privinţa crizei iugoslave, consensul pare a fi deplin: "**Soluţia** (în Bosnia) **poate fi politică, nu şi militară**", cele două ţări opunându-se posibilităţii ca vreo altă ţară din regiune să se amestece într-o eventuală internaţionalizare a conflictului.

A doua etapă a vizitei oficiale s-a consumat la "Hotel Grande Bretagne", sediul întîlnirilor pe probleme economice şi comerciale ale delegaţiei române cu personalităţi ale economiei elene. Aici au fost abordate o serie de acţiuni de cooperare de mare anvergură, cu precădere în domeniul industrial, cu proiecte în care ambele părţi dispun de potenţial şi tehnologie avansată.

Printre problemele discutate cu ministrul economiei şi finanţelor din Grecia, Stephanos Manos, s-au aflat şi cele special în domeniul comunicaţiilor şi drumurilor.

În întâlnirile care au urmat, şi anume cu ministrul mediului, Achiles Karamanlis, şi cu guvernatorul Băncii Greciei, E. Cristodoulou, au fost perfectate acţiuni de cooperare aflate în curs de desfăşurare, precum şi posibilitatea unor investiţii ale părţii elene în domeniul hotelier, în turism; au fost abordate, de asemenea, aspecte ale cooperării financiar-bancare.

Dacă mai punem la socoteală şi întâlnirea cu armatorii greci cărora le-a fost prezentată situaţia din România, mersul reformei, cadrul juridic existent şi posibilităţile de investire, putem afirma că vizita oficială a premierului român în Grecia a avut caracterul unei vizite "de lucru", ale cărei roade le aşteptăm cu interes.

legate de deschiderea unei linii de credit comercial de 50 de milioane dolari, acordat României de statul elen pentru achiziţionarea de produse greceşti, precum şi cele legate de stabilirea unor acţiuni de colaborare prin asigurarea unor surse de finanţare, în

Italia. Un "finanţist", şef de guvern

Rezultatul referendumului din Italia a însemnat sfârşitul guvernului Amato, sfârşit, de altfel, prevăzut de premierul Giuliano Amato care declarase, în repetate rânduri, în faţa parlamentului că guvernul său şi-a încheiat misiunea şi că trebuie să cedeze locul unui alt executiv pentru a conduce reformele necesare ţării.

Pus în faţa demisiei celui de-al 51-lea guvern de după război, preşedintele Italiei, Oscar Luigi Scalfaro, l-a desemnat în funcţia de premier pe guvernatorul Băncii Centrale Italiene, Carlo Azeglio Ciampi (în imagine), în vîrstă de 72 de ani. De profesie economist, acesta este considerat arhitectul revoluţiei monetare italiene, cel care a făcut posibilă, în 1990, intrarea lirei în Sistemul Monetar European.

Imediat ce a fost desemnat, Ciampi s-a declarat hotărât să alcătuiască noul guvern fără consultări formale cu partidele politice, anunţând că obiectivul său prioritar este reforma, un buget de austeritate; controlul inflaţiei, reducerea şomajului, lupta împotriva crimei organizate şi continuarea politicii de unificare europeană.

Conformându-se cererii preşedintelui Scalfaro de a forma noul guvern în termen de 48 de ore, premierul desemnat a recurs la o metodă mai puţin obişnuită - el nu a contactat partidele, ci a preferat întrevederi, la propria locuinţă, cu o suită de oameni politici.

Observatorii politici din Roma au remarcat faptul că două personalităţi marcante ale vieţii politice italiene - Mario Segni şi fostul prim-ministru, Giuliano Amato - au refuzat să facă parte din noul cabinet, Amato respingând portofoliul de ministru de externe.

Cu rigoarea-i de finanţist, Carlo Azeglio Ciampi, omul care şi-a dedicat întreaga viaţă activităţilor financiare, s-a încadrat în termenul impus de preşedinte, prezentându-i acestuia lista noului guvern. Noul guvern este alcătuit din 24 de membri, dintre care 8 parlamentari şi 16 "tehnicieni" independenţi sau apropiaţi de unele partide. Guvernul Ciampi este sprijinit de şapte partide: cele patru formaţiuni ale vechii coaliţii, cărora li se adaugă alte trei - Partidul Democratic al Stângii (PDS fost PSI) a acceptat ca trei din responsabilii săi să facă parte din noul cabinet, ceea ce nu s-a mai întâmplat din mai 1947, de la începutul războiului rece; Partidul republican, ieşit din coaliţe în 1991, revine la guvernare; Verzii, în sfârşit îşi fac prima apariţie.

Noul cabinet italian a depus jurământul în faţa preşedintelui Scalfaro, iar a doua zi patru din membrii noului guvern şi-au prezentat demisia în semn de protest pentru refuzul Camerei Inferioare de a ridica imunitatea parlamentară a lui Betino Craxi. Vom reveni în numărul următor.

Londra. BERD. Atenţie sporită pentru ţările est-europene

Cea de-a doua sesiune anuală a Consiliului guvernatorilor Băncii Europene pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD) s-a desfăşurat pe fondul unei avalanşe de critici la adresa preşedintelui ei, Jacques Attali, admonestat din direcţii diferite pentru banii cheltuiţi cu extravaganţă în beneficiul lucrătorilor băncii, în condiţiile în care împrumuturile pentru ţările est-europene au atins abia jumătatea acestei sume.

Creată în 1991 pentru a favoriza reconversiunea economiilor din Europa Centrală şi de Est pe structuri de piaţă, BERD a prezentat Consiliului guvernatorilor - care grupează majoritatea miniştrilor de finanţe (în imagine John Major împreună cu Theo Weigel şi Jacques Attali la reuniunea de la Londra) ai celor 56 de ţări acţionare - bilanţul primilor săi

doi ani de activitate, hotărând ca pe viitor să joace cartea întreprinderilor mici şi mijlocii în Europa răsăriteană în scopul accelerării trecerii la economia de piaţă în fostele ţări comuniste.

În acest scop, Banca a decis să creeze un fond de 300 milioane dolari pentru a ajuta dezvoltarea întreprinderilor mici şi mijlocii în Rusia şi o bancă locală pentru a ajuta financiar aceste întreprinderi ruseşti să-şi găsească pieţe de desfacere pentru produsele lor.

Rusia a fost aleasă prima, atât pentru a-l ajuta din punct de vedere politic pe preşedintele Elţân, care a cerut sprijinul Occidentului pentru întreprinderile mici şi mijlocii, cât şi pentru că sectorul privat rus are nevoie de o asistenţă financiară şi tehnică substanţială pentru a se dezvolta.

În paralel cu fondul de 300 milioane dolari creat pentru a sprijini întreprinderile mici şi mijlocii din Rusia, BERD va lansa în următoarele trei luni un prim program special de restructurare industrială în Polonia care va viza întreprinderile de stat capabile să supravieţuiască din punct de vedere economic, cu condiţia de a fi ajutate în faza de privatizare. Această asistenţa se va realiza sub formă unui aport de capital şi a unui program de cooperare tehnică, programul urmând să cuprindă în total 100 de întreprinderi din Europa Răsăriteană.

O a treia acţiune va consta în crearea unui fond menit să amelioreze siguranţa centralelor nucleare cele mai vechi din Europa de Est. Acest fond, care va dispune în prima etapă de 60 milioane ECU (72 milioane dolari) va fi utilizat în primul rând la Kozlodui, în Bulgaria, unde se află una din cele mai periculoase centrale nucleare din Europa Răsăriteană.

Guvernatorii ţărilor acţionare, participanţi la reuniunea anuală a BERD, au recunoscut că fluxul de capital către ţările est-europene, în cei doi ani ce au trecut de la înfiinţare, a fost undeva între "meschin" şi "neglijabil" şi au acceptat ca obiectiv prioritar al programului de împrumuturi al băncii sprijinirea firmelor mici şi mijlocii din ţările foste comuniste.

Deşi preşedintele BERD, Jacques Attali, a făcut obiectul a numeroase critici cu privire la cheltuielile de instalare şi funcţionare a instituţiei, iar comitetul de revizie contabilă a fost însărcinat să propună o întărire a controalelor bugetare asupra activităţii băncii, în termen de până la şase săptămâni, nici un guvernator nu a cerut totuşi demisia lui Attali, care a promis să supravegheze mai atent cheltuielile băncii în viitor.

Singapore. Acord istoric între China şi Taiwan

Întâlnirea de la Singapore dintre reprezentanţii Chinei şi ai Taiwanului poate fi considerată istorică pentru că se reia acum un dialog întrerupt în 1949, odată cu retragerea lui Cian Kai Si de cealaltă parte a strîmtorii Formosa, pe insula cu acelaşi nume. Sub conducerea Kuomingtanului, a forţelor naţionaliste care s-au opus liderilor comunişti de la Beijing, Taiwanul a susţinut existenţa unei singure Chine, revendicându-şi supremaţia. Acelaşi lucru era susţinut şi la Beijing care dorea asimilarea provinciei naţionaliste de către gigantùl socialist.

De-a lungul anilor Taiwanul a avut o cu totul altă evoluţie decît China, au apărut noi formaţiuni politice, printre care Partidul Progresului Democratic ai cărui membri, cu preponderenţă tineri, reclamau proclamarea unei Republici a Taiwanului. Această perspectivă era inacceptabilă pentru liderii de la Beijing, fapt ce a stârnit din partea acestora reacţii violente, printre care s-au făcut auzite chiar ameninţări militare.

Tocmai din aceste motive schimbarea actuală de ton este foarte interesantă, chiar dacă China nu acceptă să se vorbească de vreo concesie.

În cursul celor două zile de convorbiri de la Singapore, China şi Taiwanul au decis să stabilească un canal oficial pentru negocieri care să cuprindă o arie largă de probleme economice şi sociale. Taiwanul a propus înscrierea problemei reunificării pe agenda întâlnirii, problemă considerată de Beijing - adept ferm al ideii unei singure Chine - drept prematură. "China vrea reunificarea, a spus şeful delegaţiei chineze, Wang Daohan, preşedintele Asociaţiei pentru relaţii peste strîmtoarea Taiwan. Aceasta se va întâmpla într-o zi înainte de sfârşitul acestui deceniu. Dar este prematur să vorbim despre ea acum, în Singapore". La rândul său, Koo Chen- Fu, (în imagine cei doi şefi de delegaţii la deschiderea convorbirilor), preşedintele Fundaţiei schimburilor peste strîmtoarea Taiwan, şeful delegaţiei taiwaneze a constatat faptul că în timpul convorbirilor de la Singapore relaţiile dintre cele două părţi au evoluat de la "confruntare" spre "reconciliere şi legături reciproc avantajoase", fructificate în acordul final considerat pe drept istoric, care deschide calea unor relaţii bilaterale avantajoase, constând în punerea în concordanţă a terminologiei tehnice şi a standardurilor, admiterea unor schimburi şi vizite între cele două părţi.

Rubrică realizată de Ileana IORDACHE

LUMEA Nr. 12-13 (1531-1532) • 6 - 12 mai 1993 • I.S.S.N. 1220-4366

LUMEA ÎN TOP.Ileana Iordache
2

EDITORIAL
5 Mecanici şi mecanisme

TELEFAX. Mirela Iamandi
6

7 23-25 aprilie 1993 - Timişoara. Întâiul Congres al Partidului Alianţei Civice. După acest Congres... un altul. **Paul Cornel Chitic**

BURSA POLITICĂ.
8 **Grupaj realizat de Mirela Iamandi. Foto: Cristian Tănase**
10 Tranziţia şi armata. Exemplul spaniol. **Alexandru Antonescu**
12 Reintegrarea emigranţilor români refuzaţi în Germania. **T.I. Mirea**

LUMEA ÎN EVENIMENTE
13 DI Teodor Meleşcanu la Beijing, via Paris. **Cristian Moanţă**
15 Belgrad. Ne jucăm cu soarta lumii? **Ioana Bărbulescu**
16 Embargoul "înăsprit" - va stinge sau va extinde războiul? **Vasile Crişu**
18 Moscova. Referendumul a trecut, duelul continuă. **Andrei Stătescu**
20 Puterea în climatul internaţional actual. **Iulian Macovei**
21 Canberra. Coroana britanică riscă pierderea unei perle. **Cristian Moanţă**
22 Phnom Penh. Khmerii roşii nu ştiu să piardă. **C. Valeriu**
27 Paris. În căutarea încrederii
28 Bruxelles. O nouă federaţie. **Dinu Bucşan**
29 Orientul Mijlociu. Ultima bătălie pentru pace? **Ana Maria Tatovici**
30 Washington. Programul Clinton - un pas înainte, doi înapoi. **Mirela Iamandi**
31 Asmara. În sfârşit, independentă! **Ioana Bărbulescu**

CONSEMNĂRI
14 Clauza psihologică. **I. Madoşa**

OPINII
17 Migraţia efectelor. **Henri Zalis**

1000 + 1. Alexandru Antonescu
24

SPECTACOLUL CULTURII
32 Dialog. **Paul Cornel Chitic**

ŢIGANII - o lume a III-a a Europei (2)
34 Discriminarea - un mare neadevăr
35 Autoexcluderea - o realitate
36 Riscurile neintegrării. **Paul Cornel Chitic**
37 Parlamentari români despre integrarea ţiganilor. **Mirela Iamandi**
37 Seminar internaţional cu şi despre romi. **Elena Gugu**

SPECIAL
38 1956. Eroul revoluţiei din Ungaria, Imre Nagy, a fost spion sovietic? **Veronica Enescu**

SERIAL
40 Winston Churchill despre contemporanii săi (2)

LUMEA ÎN DIALOG. Maria Vaschi
45

Coperta I: Victor Ciobanu; foto: Cristian Tănase

editorial

Mecanici şi mecanisme

După trei ani de reformă economică, constatăm că unul dintre mecanismele fundamentale ale economiei de piaţă, corelaţia dintre cerere şi ofertă, nu funcţionează. Nu este vorba despre dezechilibrul pasager, remediat prin autoreglare, ci despre alterarea până la desfiinţare a conţinutului celor doi factori. Corelaţia, redusă la raportul putere de cumpărare - costuri sau, şi mai mult, la raportul salarii-preţuri, a pierdut suportul material "câştigând" însă din ce în ce mai mult o coloratură finanţistă, contabilă. Pe măsură ce acest lucru se accentuează, desprinderea de realitate acumulează noi factori de risc.

Conflictul Guvern-Sindicate demonstrează din plin acest proces. **Guvernul**, *după ce a penalizat cererea productivă prin limitarea creditului şi jocul cursului de schimb, intenţionează să plafoneze şi cererea de consum prin limitarea puterii de cumpărare. Argumentul: ofertă scumpă sau limitată.* **Sindicatele** *doresc creşterea cererii productive prin amplificarea creditului şi stoparea deprecierii leului şi a celei de consum prin creşterea puterii de cumpărare. Argumentul: cerere insuficientă sau limitată.* **Guvernul** *consideră că reducerea la jumătate a ofertei interne trebuie să antreneze şi reducerea la jumătate a cererii.* **Sindicatele** *declară că refacerea cererii va avea ca rezultat şi refacerea ofertei. Guvernul spune că dacă va face altfel, primul rezultat va fi o inflaţie necontrolabilă, cererea depăşind oferta. Sindicatele răspund că nu va fi, oferta aliniindu-se la plusul de cerere. În sprijinul lor părţile invocă factori, indici şi indicatori (legaţi, dezlegaţi, corelaţi şi analizaţi). Cu alte cuvinte, cifre, împerecheate după principiul "activ=pasiv", coborâte apoi prin descompuneri succesive la bază.*

Cum arată însă baza? O scădere fizică a producţiei, o creştere nominală de salarii, export forţat prin devalorizări succesive, întreprinderi care produc stocuri, înflorirea monopolurilor (de stat), lipsa liberei concurenţe, criză managerială, deprecierea forţei de muncă etc.

Guvernul impută sindicatelor că ignoră această realitate. Sindicatele impută guvernului realitatea în sine. Mai mult, dincolo de focurile oratorice de artificii, dezvoltă ideea că nu mecanismul, nici mecanicii nu sunt de vină, ci **contextul,** *incompatibilitatea lui cu anumite legităţi. Greva generală vizează chiar acest* **context** *, care trebuie schimbat. Cum, prin cine şi cu cine? La primele două întrebări s-a răspuns deja, la a treia încă nu. Ce legătură are însă greva generală cu legea cererii şi a ofertei? Foarte simplu: nici una. Alunecarea din economic în politic este evidentă. Mai rămâne de parcurs drumul invers care a înregistrat până acum eşecul a trei guverne. Pe cel al dlui Nicolaie Văcăroiu nu l-am numărat.*

Mircea BĂRBULESCU

TELEFAX

★ TELEFAX ★ TELEFAX ★ TELEFAX ★ TELEFAX ★

● Confederaţiile sindicale "Frăţia", Cartelul "Alfa", CNSLR, BNS, "Ceres", "Univers" şi Camera federativă a medicilor, aflate în conflict cu Guvernul, au solicitat, dlui Adrian Năstase, preşedintele Camerei Deputaţilor, constituirea unei comisii speciale a Parlamentului căreia să îi prezinte revendicările lor. Motivele? Executivul are o poziţie necooperantă iar primul ministru a prezentat în mod tendenţios şi necorespunzător revendicările sindicatelor ● PUNR, prin purtătorul său de cuvânt, scriitorul Cornel Brahaş, a apreciat că prezenţa preşedintelui Ion Iliescu la o sinagogă, în ziua de Paşti, "a fost o ofensă adusă creştinismului şi românismului tradiţional" ● La plenara Consiliului Naţional al FDSN din 23 aprilie, preşedintele partidului, dl Oliviu Gherman, a declarat: "Consider că mi-am asumat responsabilitatea funcţiei de preşedinte al FDSN pe termen limitat. O voi preda statutar la conferinţa naţională a FDSN ● Obiectul conferinţei de presă săptămânale a PRM, l-a constituit scrisoarea deschisă semnată de senatorul Corneliu Vadim Tudor şi deputaţii Eugen Barbu şi Mircea Muşat şi adresată preşedintelui României, dl Ion Iliescu, în care se arată că participarea şefului statului la festivităţile prilejuite de inaugurarea Muzeului Holocaustului din Washington confirmă "lipsa de demnitate faţă de tendinţele sionismului mondial de a culpabiliza ţări şi popoare" ● Un protocol de cooperare mixtă româno-elenă a fost semnat la Bucureşti, prilej cu care s-au identificat noi domenii şi s-a decis înfiinţarea unor bănci mixte şi a unei camere de comerţ româno-elene ● Întors din SUA, unde a avut contacte cu şeful executivului american, Bill Clinton, şi cu vicepreşedintele Al Gore, dl Ion Iliescu a declarat, printre altele, că "nu a fost vorba de o intrare pe o poartă laterală, ci de un tratament egal din partea Administraţiei americane a tuturor şefilor de stat şi guvern prezenţi" ● La conferinţa de presă de la Guvern, primul ministru, dl Nicolae Văcăroiu a arătat că preţurile produselor şi serviciilor subvenţionate până la 1 mai vor creşte de circa 7-9 ori, iar, ca urmare a compensării şi indexării, salariul minim pe economie va fi de 28 950 lei, iar cel mediu de 57 000 lei ● La Petroşani, a fost semnat protocolul de constituire a unei Alianţe la nivel naţional (Alianţa Confederaţiilor Naţionale Democratice din România) care cuprinde 9 organizaţii sindicale de tip confederativ din România. Iniţiatoare: Confederaţia Sindicatelor Miniere. Prin aceasta, Miron Cosma anunţă o contraacţiune sindicală pregătind venirea în capitală cu două zile înaintea preconizatei greve generale de la 5 mai ● În ziua de 25 aprilie s-a încheiat la Timişoara Congresul PAC, unde s-a cerut anularea "actului ruşinos prin care Majestăţii Sale, Regele Mihai, i-a fost retrasă cetăţenia română de către guvernul comunist" şi s-a protestat împotriva procesului de la Tiraspol, unde şase prizonieri de conştiinţă sunt judecaţi pentru opţiunea lor de a se declara de naţionalitate română. Preşedinte al partidului a fost ales dl Nicolae Manolescu, iar vicepreşedinte dl Nicolae Ţăran ● Primul ministru român, dl Nicolae Văcăroiu, a efectuat în prima parte a săptămânii trecute o vizită oficială în Grecia la invitaţia omologului său, dl Constantin Mitsotakis, şi având ca scop o deschidere puternică a cooperării dintre România şi Grecia ● Un seminar internaţional privind programele de integrare a minorităţii romilor în ţările în care trăiesc s-a desfăşurat la Snagov, în perioada 29 aprilie-2 mai. El a fost organizat de Ministerul Afacerilor Externe, împreună cu Fundaţia Culturală Română, Federaţia Internaţională a Romilor, Proiectul pentru Relaţii Etnice din cadrul Universităţii Princeton (SUA) ● A fost schimbată încadrarea juridică a celor patru foşti membri C.P.Ex., Tudor Postelnicu, Emil Bobu, Ion Dincă şi Manea Mănescu, din infracţiunea de genocid în infracţiunea de complicitate la infracţiunea de omor deosebit de grav şi complicitate la tentativa la infracţiunea de omor deosebit de grav. Astfel, s-a pronunţat sentinţa în recursul extraordinar declarat de procurorul general al României, inculpaţii fiind condamnaţi astfel: Tudor Postelnicu - 17 ani închisoare şi interzicerea unor drepturi; Ion Dincă - 15 ani închisoare şi 7 ani interzicerea unor drepturi; Emil Bobu şi Manea Mănescu - la câte 10 ani închisoare şi 5 ani interzicerea unor drepturi; în plus s-a dispus degradarea militară a inculpaţilor Tudor Postelnicu, Emil Bobu şi Ion Dincă ● Fostul candidat la preşedinţie din partea FSN, senatorul Caius Traian Dragomir, şi-a anunţat retragerea din grupul parlamentar al FSN datorită diferenţelor de opinie şi ideologie politică intevenite între timp ● 25 de deputaţi şi senatori din mai multe grupuri parlamentare au solicitat crearea "Comisiei speciale pentru promovarea unei imagini reale a Parlamentului României". Această iniţiativă se justifică prin continua degradare, voită sau nevoită, a imaginii Parlamentului în special la nivelul Televiziunii, care a suprimat emisiuni de tipul "Cronica parlamentară" sau "În faţa naţiunii" ● Membrii Comisiei Juridice şi pentru Drepturile Omului din Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei au fost primiţi de preşedintele Ion Iliescu, prilej cu care s-a discutat despre demilitarizarea Ministerului de Interne, poliţiei, despre subordonarea SRI unui ministru care să poată avea răspundere politică pentru activitatea acestei instituţii şi problema extremismului-naţionalist, a xenofobiei şi antisemitismului.

Mirela IAMANDI

23-25 aprilie 1993 Timișoara

Întîiul Congres al Partidului Alianței Civice

După acest Congres... un altul

Partidul Alianţei Civice nu a stârnit prea mari simpatii în rândurile oamenilor simpli. A iscat, însă, speranţe. Şi încredere printre mulţi intelectuali. Nebizuindu-se nici pe capacitatea liderilor de a se face adulaţi, nici pe priceperea acestora de a specula nevoia de soluţii rapide, chiar dacă dezastruoase, pe care o are electoratul, P.A.C.-ului nu i-a rămas, ca şansă de existenţă, decât o anume severitate a acţiunilor, o noncontroversată coerenţă şi consecvenţă faţă de identitatea sa şi, bineînţeles, o nesperat de armonizată funcţionare. Din toate aceste condiţii minimale de supravieţuire cu şanse reale în a-şi juca efectiv rolul politic ce şi l-a propus, cea mai importantă - şi capabilă să determine şi respectarea celorlalte condiţii - este IDENTITATEA. Or, marea bubă pe care a dezvelit-o Primul Congres al acestui Partid a constat tocmai în şovăiala faţă de propria sa identitate doctrinară. Presa a turnat gaz peste focul de paie al apariţiei unor disidenţi, patru la număr, care ar fi creat diversiunea unei posibile sciziuni, fracţionări ori chiar dispariţii a partidului. Presupusa diversiune, chiar dacă ar fi fost pusă pa cale, n-ar fi avut sorţi de izbândă. Ce contează scandalul iscat între doi marinari pentru locul ce-l vor ocupa în barcă din moment ce ambii doresc să tragă la vâsle şi să ajungă la punctul dorit? Încotro te îndrepţi - în politica necesară azi oricărui partid din România - se defineşte prin doctrină. Un partid, cum este P.A.C.-ul, capabil să câştige atât de convingător alegerile încât a putut oferi - din locurile sale - şi altor partide mai puţin agreate, nu-şi putea îngădui nesăbuitul lux de a amâna alegerea identităţii tocmai în zilele Congresului! Nimeni nu-şi stabileşte sexul şi numele chiar în ziua în care se oficiază căsătoria!

Dar chiar şi în acest paradoxal caz, Raportul în faţa congresiştilor trebuia să evalueze apartenenţa doctrinară a tuturor acţiunilor realizate **până atunci**, trebuia să analizeze minuţios tendinţele, convingerile, credinţele manifestate de membrii partidului **până atunci**, trebuia să evalueze culoarea politică a soluţiilor practice propuse de specialiştii care fac parte din partid ş.a.m.d. În faţa unei atare poziţii pe care ar fi avut-o Preşedintele Partidului, mutrele, fiţele, nazurile făcute de "disidenţi" ar fi apărut într-o lumină de un ridicol neiertător. Or, raportul domnului Manolescu, departe de a avea consistenţa şi substanţa pe care am schiţat-o mai sus, s-a dovedit a fi, în fapt, o ranchiunoasă spălare a rufelor, nu în familie ci în public. În condiţiile în care Raportul domnului Manolescu s-a rezumat la a trage de urechi pe disidenţii ce nu au fost invitaţi tocmai pentru a nu fi tras şi el de către cei absenţi, toate micile manevre de culise făcute printre congresişti au devenit revoltătoare, condamnabile şi de neiertat. Abia la presiunile domnului Alexandru Popovici şi ale lobby-ului pacificator, acelaşi domn Manolescu - care niciodată nu şi-a exprimat nici măcar simpatia pentru vreo "culoare" politică - a acceptat varianta doctrinară propusă de... disidentul Stelian Tănase, şi anume neo-liberalismul. Dar şi în această situaţie a ţinut să aibă tot el ultimul cuvânt (oare din vanitate juvenilă ori din simpla necunoaştere?). P.A.C.-ul este un partid neo- liberal dar bazat pe principiile morale şi ale civismului. Un elev care ar spune "acest animal este patruped dar care merge pe patru picioare" ar fi provocat, în cel mai bun caz, doar un hohot de râs. În Congres precizarea domnului Manolescu a trecut drept triumf al inteligenţei strategice personale. Focurile încrucişate ale presei contra domnului Manolescu, noul Preşedinte al partidului ales cu o majoritate de 82 la sută, s- ar fi pornit şi dacă motivele, pretextele ar fi fost mult mai puţin importante. Acesta este cel mai suportabil risc pe care trebuie să-l înfrunte un lider politic. Stânjenitor pentru P.A.C. nu este asediul nu întotdeauna corect, suportat de liderul său ci de faptul că acest partid a plecat, din nefericire, de la primul său congres, aşa cum a venit: fără a şti cum să acţioneze a doua zi când, să presupunem, ar fi obligat de împrejurări să guverneze. Fără un asemenea scop, chiar niciodată realizabil, orice partid rămâne un cenaclu, un club - fie acesta pe deplin îngrijorat de soarta zuluşilor, a pinguinilor, a nevăzătorilor din Ceylon. Cu excepţia a trei moţiuni, două de protest, ultima de sprijin, nu s-a suflat o vorbă despre ce se întâmplă dincolo de zidurile Teatrului de Operă din Timişoara.

În ciuda prezenţei unor oaspeţi de marcă, domnul Jean Claude Mignon, deputat R.P.R., trimis special al lui Jacques Chirac, ai unor membri ai Ambasadelor S.U.A., Franţei, Poloniei, aşadar, în ciuda unui prestigiu câştigat în alegeri şi presupus a putea fi extins şi asupra activităţii nevăzute a acestui partid, întâiul congres al său s-a desfăşurat ca unul pregătitor al adevăratului congres. Care se va desfăsura când?

Paul Cornel CHITIC

Foto: Cristian TĂNASE

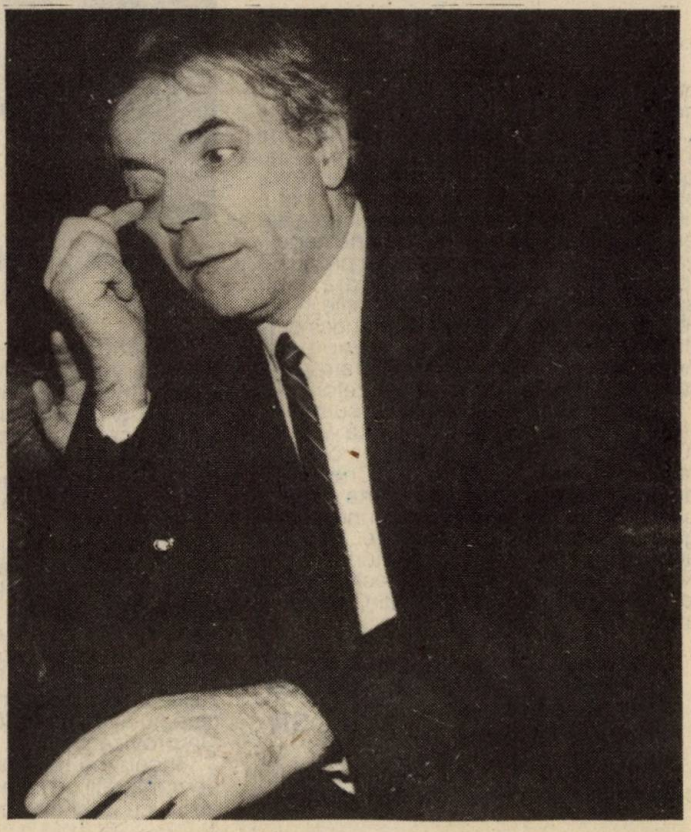

BURSA POLITICĂ

Cât reprezintă coşniţa din veniturile dvs.?

Cum vă vor afecta scumpirile din mai?

Reporter: Mirela IAMAN
Foto: Cristian TĂNAS

Marţian Dan
(FDSN)

Sigur că lichidarea subvenţiilor antrenează în mod inevitabil o seamă de consecinţe pentru bugetul oricărei familii. Lucru care mă afectează şi pe mine. Este însă o măsură fără de care reforma nu poate să progreseze iar preţurile ce se vor stabili la aceste produse să reflecte costurile reale. Această măsură este necesară pentru înlăturarea unor fenomene negative în ceea ce priveşte distribuţia produselor care în momentul de faţă sunt subvenţionate, nefiind rare cazurile în care s-au făcut speculă şi afaceri necinstite cu aceste produse, fenomene nesănătoase care trebuie înlăturate şi care ţin de logica de ansamblu a reformei.

Dacă vă scădea puterea de cumpărare? Sigur că da, pentru toată lumea. "Coşniţa" reprezintă pentru mine ceea ce reprezintă pentru toată lumea. Cheltuielile de acest fel au o pondere foarte mare şi pentru mine. Dar este evident, unele categorii sociale vor fi mai afectate. Mai ales aceia cu mulţi copii, cu venituri reduse. N-am făcut un calcul foarte precis referitor la cât reprezintă "coşniţa" din veniturile mele.

Alexandru Albu
(FDSN)

Nu cred că o să mă afecteze pentru că am înţeles că este vorba de o compensare de 100%. În plus, în familia mea e o situaţie specială. Suntem numai doi membri - de unde concluzia că nu avem de întreţinut pe altcineva. Şi, în afară de asta, avem încălzire cu gaze (la o centrală de bloc) care zice-se că ar fi cea mai avantajoasă. Cheltuielile pentru hrană, "coşniţa", le acoperim din venituri, mai rămâne şi ceva în plus. Iar, din moment ce primim acele sume drept compensaţie, cred că puterea de cumpărare nu va scădea.

George Stancov
(FSN)

Făcând calculele pentru ceea ce se cheamă veniturile unei familii care includ salariul meu de la Parlament începând cu mai '93 şi câştigul de 20 - 30 000 lei pe lună pe care îl are soţia mea, având patru persoane în familie, constat că, pe zi ce trece, cheltuielile pentru aşa-zisul coş zilnic au devenit tot mai mult o problemă. În '90 erau o problemă în sensul pozitiv - ne ajungeau banii şi nu ştiam ce să cumpărăm. Căci era abundenţă de produse, prin comparaţie cu '89. În '91 am devenit mai calculaţi iar în '92 s-au adunat nori negri deasupra coşului zilnic. La ora asta, cam 3/4 din venituri le afectăm hranei care este din ce în ce de mai proastă calitate. Nu vă ascund că am avut zile în care nu aveam ce mânca; ca să fiu sincer - improvizam.

Începând din mai, faţă de preţioasele demonstraţii pe care le-a făcut primul-ministru cu bagheta aceea magică, la Televiziune mi-am dat seama că vom trăi ca înainte de Revoluţie, pe scheme făcute la Guvern şi nu pe realităţi.

După această dată, va fi mai greu de vorbit de traiul românului, mai degrabă, de supravieţuirea lui. Estimez (căci şi dl Văcăroiu a estimat, nu a apreciat) că va fi tot mai gol coşul şi tot mai pline buzunarele de hîrtii fără valoare.

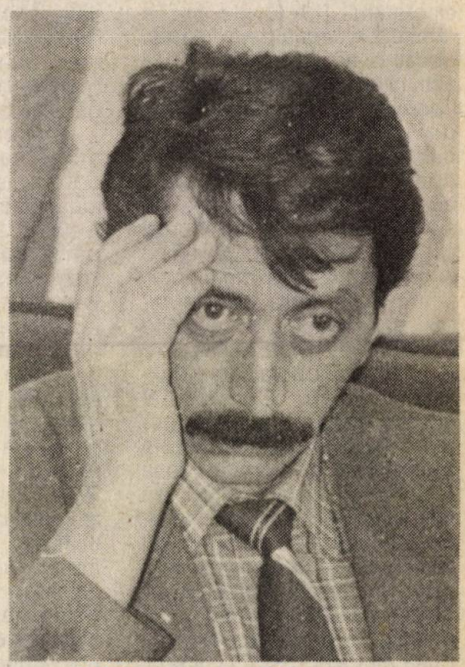

Mircea Ciumara
(PNTCD)

De obicei eu nu pun niciodată un rău înainte de a se întâmpla şi, după aceea, degeaba îl pun, că tot s-a întâmplat. Probabil că n-o să îmi mai ajungă banii. Numai soţia ştie cât reprezintă "coşniţa"; misiunea mea este numai să aduc banii acasă, ea să-i cheltuiască. Noi avem o diviziune a muncii foarte accentuată. Faptul că soţia se plânge nu ajută cu nimic. Presupun însă că voi fi mai puţin afectat decât mulţi alţi oameni, după întâi mai. Eu am făcut tot ce am putut şi în Parlament, şi în presă. În mod cert puterea mea de cumpărare se va diminua începând cu această dată pentru că primii dintre cei loviţi vor fi cei cu venituri mai mari. În al doilea rând, compensaţiile ce se dau nu sunt suficiente, pentru a acoperi creşterile de preţuri. În al treilea rând, în două-trei luni, toate aceste compensaţii vor fi anulate de inflaţie. Vom simţi ce se întâmplă la întâi mai de-abia în toamnă. Important e să trăim până atunci.

BURSA POLITICĂ

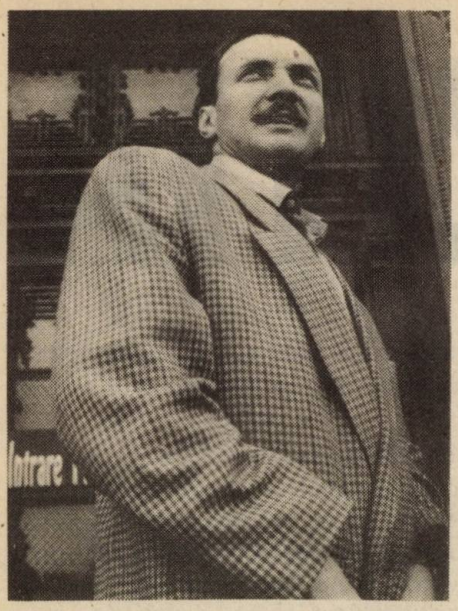

Silviu Şomâcu

(PSM)

Puterea mea de cumpărare a scăzut după 22 decembrie foarte mult. Iar după întâi mai, faţă de acum, cred că va scădea şi mai mult. Îmi pare rău că nu pot să vă spun cât reprezintă "coşniţa" din salariul meu, nu sânt atât de riguros. Oricum, eu mănânc mai multă pâine decât se consumă în medie pe ţară, deci eram unul dintre marii beneficiari ai subvenţiilor. Fiind din provincie, trebuie să apelez la serviciile culinare ale restaurantelor, bufetelor... De aceea, pentru mine va fi şi mai costisitor. Lefurile noastre sânt destul de bune - trec de 70 000 lei - ceea ce face să nu existe probleme.

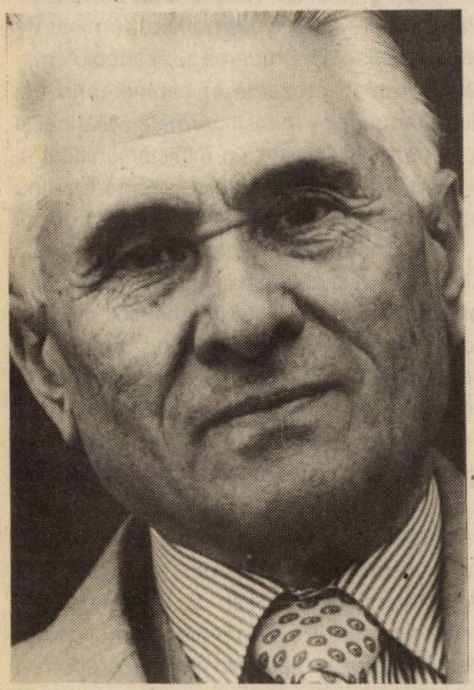

Otto Weber

(PER)

Nu spun că noi, deputaţii, stăm foarte bine în acest sens. Dar mă gândesc la veteranii de război, la pensionari. Pentru mine, "coşniţa" înseamnă peste jumătate din venituri. Şi, bineânţeles, această pondere se va mări în luna mai.

Ladislau Borbély

(UDMR)

Eu personal voi fi afectat ca şi orice alt cetăţean al României. Pentru mine, explicaţiile date de Guvern nu sunt convingătoare cu o asemenea bază de calcul de la care s-a pornit, adică o familie de 3,54 din care 1,7 lucrează. Cu această indexare, fiecare buget de familie va avea de suferit dar după o lună-două se va simţi.

În privinţa "coşniţei", aţi văzut care sunt preţurile la bufetul Parlamentului (un mic dejun ajunge la 300 lei)... Deci cam 2 000 lei pe zi înseamnă numai mâncarea. Făcând un calcul, "coşniţa" reprezintă aproximativ 60%.

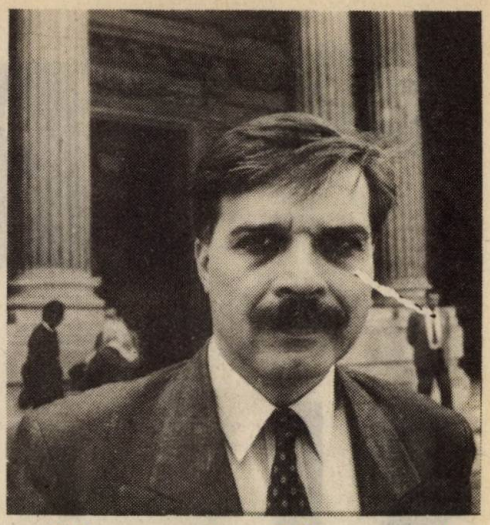

Alexandru Athanasiu

(PAC)

Nu pot să-mi dau seama cât de mult va fi afectat. Totuşi, cam două treimi sau trei sferturi reprezintă "coşniţa" din veniturile mele. Şi această proporţie se va mări după întâi mai, tinzând spre 90-100%. Eu încasez sume foarte mici datorită faptului că predau şi la Universitate. Aşa încât, continuându-se modul acesta de impozitare pentru cumul de funcţii, va fi destul de greu.

Theodora Bertzi

(PL)

Scumpirile de după întâi mai vor afecta toată populaţia tării dar aceste ridicări ale subvenţiilor sunt absolut necesare în condiţiile de acum. Ar fi fost bine să fie ridicate în septembrie pentru a nu se cumula cele două subvenţii cu inflaţia care a crescut.

Categoric, puterea de cumpărare va scădea. Cât înseamnă "coşniţa" pentru mine? Ce să vă spun? Numai carnea mă costă 20 000 pe lună... Cred că în jur de 60 000 lei înseamnă "coşniţă" iar salariul meu e cam de 80 000 lei.

EXEMPLUL SPANIOL

TRANZIȚIA

ȘI

EXEMPLUL SPANIOL

Tranziția reușită a Spaniei de la regimul franchist la democrație a constituit în ultimii ani o temă des abordată de comentatori care au căutat eventuale asemănări sau deosebiri cu situația țării noastre, scopul fiind de a arăta ce anume nu merge cum ar trebui în acest caz. Examinate în detaliu, cele două fenomene își dezvăluie multiple deosebiri care fac dificilă încercarea de a identifica un model sau rețetă în experiența spaniolă. O singură asemenea deosebire - poate cea mai importantă - ar fi de ajuns: în Spania franchistă mecanismele economiei de piață funcționau pe deplin, și nu fără rezultate - chiar dacă prosperitea nord-europeană era destul de departe - astfel că noii conducători democrați, eliberați de necesitatea reformei radicale în acest domeniu, s-au putut concentra asupra instituțiilor politice. Cu toate aceste diferențe, tranziția spaniolă la democrație se poate dovedi o fertilă sursă de învățăminte. În acest context, expunerea profesorului **Fernando Rodrigo**, consacrată relațiilor civil-militare, a suscitat un legitim interes participanților la cea de-a patra ediție a **seminarelor Volten**, organizate la București de Institutul de Studii Est-Vest, despre care revista noastră a mai avut ocazia să relateze. Mai ales că, abordând un domeniu particular - democratizarea instituției militare și a relațiilor sale cu societatea - invitatul spaniol s-a referit și la procesele similare (dar nu identice) din Portugalia sau țările Americii Latine.

Două epoci: generalul Franco și actualul rege Juan Carlos

Sub domnia generalisimului Franco, armata - căreia îi datora puterea - se afla într-o poziție paradoxală. Pe de o parte, ca o consecință îndepărtată a războiului civil încheiat, din punctul lor de vedere, printr-o victorie (violențele atroce care contribuiseră la obținerea ei fiind trecute cu vederea) militarii beneficiau de un prestigiu social deosebit. Pe de altă parte, situația lor materială nu era nici pe departe strălucită, în așa măsură încât devenise un obicei ca mulți ofițeri să-și ia un al doilea serviciu, în sectorul civil, după orele de program - ca tehnicieni sau contabili, de exemplu - pentru a-și putea întreține existența! Nici pentru înzestrarea armatei generalisimul nu era mai darnic: militarii erau nevoiți să se descurce cu armament și vehicule vechi, cumpărate, de obicei, cu rabat de la americani, care datau uneori de pe vremea războiului din Coreea, dacă nu a celui de- al doilea război mondial. Armata întâmpina, prin urmare, tot mai multe dificultăți, în a-și îndeplini menirea - apărarea țării.

Între militari și politică, relațiile erau complexe. De la sfârșitul anilor '60, guvernul era dominat de civili, care căpătaseră încrederea lui Franco. Armata rămânea, totuși, prezentă în cabinet prin trei generali de rang înalt - miniștrii Armatei, Marinei și Forțelor Aeriene. Nu exista un minister unificat al Apărării. Poliția și celelalte forțe de ordine erau nu numai militarizate, ci controlate de armată: ofițerii puteau trece oricând din cadrele armatei într-ale poliției, iar un conflict cât de mic cu poliția îl aducea pe nefericitul cetățean în fața tribunalelor militare. Printre deputații parlamentului franchist se aflau și ofițeri - desemnați și nu aleși - iar în aparatul ministerelor lucrau, de asemenea, specialiști în uniformă, nu ca reprezentanți ai forțelor armate, ci selectați pentru competența lor preofesională.

După moartea generalisimului, în 1975, totul s-a schimbat. Noul șef al statului, regele Juan Carlos, și primul-ministru Adolfo Suarez - el însuși fost demnitar al regimului franchist - au întreprins cotitura spre democrație. Pe plan militar, primul obiectiv era dezangajarea armatei din politică, precum și din toate activitățile situate în afara misiunii sale și care i-ar fi putut permite să-și aroge un rol prea important în noua alcătuire a statului. Era vorba în special de menținerea ordinii. Poliția a fost

despărţită de armată iar mai târziu a primit o organizare civilă. Tribunalele militare au fost practic eliminate. În acelaşi timp, a fost interzisă orice activitate politică în cazărmi; doar recruţilor li s-a permis să rămână, pe timpul stagiului militar, membri ai partidelor politice la care aderaseră anterior, dar fără a avea dreptul să-şi manifeste în vreun fel această apartenenţă. Ofiţerii nu puteau lua parte la mitinguri cu substrat politic decât îmbrăcaţi civil; iar la cele organizate de partide nu aveau voie deloc să participe. Cei tentaţi să candideze în alegeri au fost obligaţi, în prelabil, să demisioneze din armată fără putinţa de a reveni; foarte puţini, amintea, profesorul Rodrigo, şi-au asumat riscul.

Noul statut al militarilor a fost consacrat prin Constituţia din 1977 şi legile care i-au urmat. El n-a fost acceptat fără probleme, dacă ar fi amintit (deşi dl Rodrigo a trecut-o cu vederea) lovitura de stat din 1981, din fericire eşuată, căci în marea ei majoritare armata se adaptase deja, cu înţelepciune, noii realităţi. În Portugalia vecină, lucrurile au fost mai complicate: datorită contribuţiei lor la răsturnarea dictaturii ("revoluţia garoafelor" din 1974) militarii au impus prevederi constituţionale care le atribuiau un nefiresc drept de supraveghere a funcţionării statului, prevederi care n-au putut fi eliminate decât după opt ani, neaducând nimic bun în acest timp.

Separarea armatei de politică nu a fost, însă, decât o etapă preliminară înaintea reformei întregului sistem de apărare naţională, de fapt a punerii sale sub control civil. Proces care nu se reduce doar la instalarea unui civil la conducerea ministerului apărării. Operaţiunea este, firește, destul de delicată. Aşa cum amintea profesorul Rodrigo, în America Latină - unde, până nu de mult, regimurile militare erau în majoritate - guvernele civile, odată instalate, se mulţumeau adesea să-i ştie pe militari reveniţi în cazărmi, fără a îndrăzni să-i irite printr-o reformă serioasă a armatei. Ceea ce lăsa deschisă posibilitatea ca în orice moment generalii să părăsească din nou cazărmile pentru a relua puterea.

În Spania a fost altfel. Militarii doreau şi ei o schimbare pe care închistarea ultimilor ani ai franchismului o făcea imposibilă. Guvernele civile le-au modificat statutul social, structurile, organizarea, dar în schimb le-au acordat alocaţiile bugetare necesare unei dotări care să le permită să-şi îndeplinească în bune condiţii misiunea - apărarea ţării. Aderarea la NATO, deşi impopulară, a reconfortat de asemenea, armata spaniolă, care se vedea astfel scoasă din izolare şi integrată într-o prestigioasă alianţă. Şi, nu în ultimul rând,salariile au fost aduse la un nivel decent, care a permis renunţarea la curioasa practică a celui de-al doilea serviciu.

Nici aici lucrurile n-au mers de la sine. Reforma a fost declanşată de fapt abia în 1982 când, venit la putere, liderul socialist Felipe Gonzalez a reunit cele trei ministere militare şi l-a instalat ca ministru al apărării pe colaboratorul său apropiat Narcis Serra, azi vicepreşedinte al guvernului. Profesor universitar, fost primar al Barcelonei, noul ministru - singurul civil din departament - nu-şi satisfăcuse nici măcar serviciul militar! Ofiţerii l-au acceptat, considerând că dacă reforma tot trebuia făcută, el o putea face mai bine decât unul de-al lor. Timp de un an, Serra n-a făcut decât să studieze situaţia; apoi a declanşat schimbările - şi nu s-a grăbit.

Astăzi reuşita este evidentă. Mai puţini la număr, dar mai bine antrenaţi, militarii spanioli şi-au găsit locul în strùcturile democratice ale statului, ca şi în NATO. În diferite operaţiuni internaţionale - Bosnia, Angola, Salvador, Golf - pregătirea lor s-a făcut remarcată. Pentru cei ce au de parcurs acelaşi drum, transformarea armatei spaniole constituie dacă nu un model, în orice caz un exemplu.

Alexandru ANTONESCU

EXEMPLUL SPANIOL

Felipe Gonzalez, primul şef de guvern socialist...

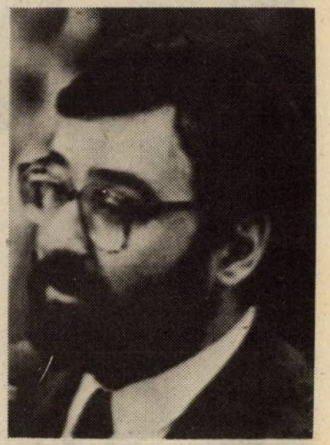

...şi ministrul apărării, civilul Narcis Serra

ARMATA

REINTEGRAREA EMIGRANȚILOR Români Refuzați în Germania

T.I. Mirea

Recent, a fost semnat, la Bonn, un protocol româno-german privind repatrierea şi reintegrarea economică şi socială a emigranţilor români refuzaţi de Germania.

Protocolul, semnat din partea română de domnul Dan Mircea Popescu, ministru de stat, ministrul muncii şi al protecţiei sociale, iar din partea germană de domnul Rudolf Seiter, ministrul de interne, este o componentă a acordului guvernamental în această problemă semnat în octombrie trecut şi el este menit să asigure o derulare ritmică şi o finalizare cât mai urgentă a acestei complicate operaţiuni de repatriere şi, apoi, de reintegrare a emigranţilor români întorşi acasă.

Recentul protocol include o contribuţie financiară germană în valoare iniţială de 750 de mii de mărci, urmând ca, în concordanţă cu ritmul operaţiunii de repatriere şi reintegrare, suma ajutorului să poată ajunge până la 12 milioane de mărci. Aceasta se adaugă celor 30 de milioane de mărci prevăzute în acordul semnat anul trecut.

Aşa cum sublinia domnul Dan Mircea Popescu, părţile au convenit că este mult mai eficient să se atace înseşi cauzele emigrării, decât să se acţioneze asupra efectelor. În consecinţă, finanţarea şi cooperarea germană vor fi dirijate spre organizarea unor centre de pregătire profesională a repatriaţilor.

După cum preciza ministrul român într-un inrterviu de la DEUTSCHE WELLE, un asemenea centru funcţionează deja la Vladimireşti, lîngă Arad, şi experienţa acestuia este bine apreciată atît de partea germană, cât şi de experţi ai Băncii Mondiale.

Un alt asemenea centru de pregătire a repatriaţilor va fi inaugurat luna viitoare la Timişoara, iar un al treilea, în toamnă, la Sibiu.

Pe de altă parte, se are în vedere înfiinţarea a peste 1 000 de întreprinderi mici şi mijlocii, capabile să absoarbă o bună parte din forţa de muncă repatriată, cu atât mai mult cu cât, aşa cum remarca chiar partea germană, este vorba, în mare măsură, de forţă de muncă tânără şi bine calificată.

Surse germane afirmă că, din 1990 şi până în prezent, aproximativ 215 mii de cetăţeni români, în marea lor majoritate tineri, ar fi cerut azil în Germania. Dintre aceştia, doar 200 au obţinut statutul solicitat, restul fiind consideraţi de autorităţile germane imigranţi ilegali şi, în consecinţă, supuşi expulzării.

Aflată la liziera fostului lagăr socialist, figurând încă în imaginea multor est-europeni ca o ţară cu o economie prosperă şi un nivel de trai ridicat, Germania este şi rămâne pentru aceştia cea mai solicitată şi râvnită ţintă de azil. Numai că, între timp, situaţia economică şi socială din Germania s-a schimbat. Costurile reunificării au depăşit toate calculele iniţiale. Integrarea economică a părţii de Est a ţării grevează puternic bugetul german, iar în plan social, consecinţele sunt extrem de dureroase. Şomajul în această parte a ţării a atins cote ridicate. Toate aceste procese au loc pe fundalul unei recesiuni economice care cuprinde ansamblul economiei germane.

Prezenţa, pe acest fundal, a sute de mii de imigranţi, în marea lor majoritate ilegali, a provocat şi stimulat fenomenele de xenofobie, de rasism, violenţe de stradă şi chiar acte criminale. În acest context, s-a înăsprit şi confruntarea socială şi politică din ţară.

După lungi şi controversate dezbateri, Bundestagul a legiferat măsuri de natură să stopeze, sau măcar să atenueze, procesul de imigrare care tinde să sufoce Germania. Acordarea dreptului de azil este supus, de acum, unor exigenţe mult sporite. Concomitent, se întreprind măsuri pentru expulzarea imigranţilor ilegali.

Profund preocupată de relaxarea presiunii imigraţioniste, Germania a stabilit unele aranjamente cu ţările de origine sau de tranzit ale emigranţilor nedoriţi, în vederea eliminării acestui proces cu impact negativ asupra situaţiei interne şi externe a ţării. În acest cadru se înscriu şi aranjamentele cu România.

Dl Teodor Meleşcanu la Beijing, via Paris

Începând din 25 aprilie, ministrul român al afacerilor externe, dl Teodor Meleşcanu, a început un voiaj diplomatic în Asia. Scopul călătoriei sale a fost acela de a amplifica relaţiile României cu mai multe state dintr-o regiune a lumii caracterizată de cea mai spectaculoasă dinamică: China, Singapore şi Thailanda. Dezvoltarea unei conlucrări reciproc avantajoase cu oricare dintre aceste ţări, în special pe plan economic, nu poate fi decât o acţiune benefică, necesară deschiderii politice externe româneşti, grevată decenii la rând de canoane ideologice.

După cum este deja cunoscut, înainte de etapa Beijing, dl Meleşcanu s-a aflat, preţ de câteva ore, în tranzit prin capitala Franţei. Prezenţa şefului diplomaţiei române la Paris a fost fructificată într-o primă întâlnire cu noul ministru francez de externe, dl Alain Juppé. Cu acest prilej, într-o atmosferă deosebit de cordială, au fost trecute în revistă principalele acţiuni aflate pe agenda de lucru a colaborării dintre România şi Franţa. Ambii demnitari au fost de acord că legăturile bilaterale pot şi trebuie diversificate, raporturile privilegiate dintre cele două ţări constituind o premisă deosebit de favorabilă şi o caracteristică care va trebui păstrată. Partea franceză şi-a reafirmat sprijinul pentru primirea României ca membru cu drepturi depline în organismele pan-europene. În ce priveşte situaţia internaţională, a fost abordat, ca subiect de interes major, conflictul din Bosnia. Ambele părţi şi-au manifestat ataşamentul la o soluţionare paşnică, considerând planul Vance-Owen ca varianta cea mai rezonabilă pentru reinstaurarea păcii. Un accent deosebit s-a pus pe aplicarea strictă a embargoului împotriva Iugoslaviei şi rolul deosebit care îi revine României în această acţiune coercitivă. La sfârşitul întrevederii, dl Teodor Meleşcanu a adresat dlui Alain Juppé invitaţia de a vizita Bucureştiul, programul urmând a fi stabilit, ulterior, de comun acord.

Vizita la Beijing a onorat invitaţia vicepremierului şi ministrului afacerilor externe al Republicii Populare Chineze, dl Qian Qichen. A reprezentat aceasta primul contact la nivel ministerial dintre noile guverne desemnate în cele două ţări în ultima vreme. În cadrul convorbirilor oficiale a fost evidenţiată voinţa politică a ambelor părţi de a promova relaţii de largă colaborare între România şi China, în noile condiţii existente în cele două state, precum şi pe plan internaţional. Au fost examinate acţiuni importante, care urmează să fie realizate în planul intensificării contactelor, al dialogului politic, inclusiv cel la nivel înalt, al extinderii cadrului juridic al raporturilor bilaterale.

O atenţie deosebită a fost acordată schimbului de vederi privind abordarea

Teodor Meleşcanu, ministrul român al afacerilor externe

Qian Qichen, vicepremier şi ministru al afacerilor externe al R. P. Chineze

într-un nou mod a colaborării economice dintre cele două ţări. Prezenţa la Beijing a unei importante delegaţii economice din România, reprezentând firme cu capital de stat sau privat, a pus în evidenţă interesul larg pentru revigorarea şi consolidarea colaborării economice tradiţionale, ca fundament al raporturilor româno-chineze.

S-a convenit, de asemenea, să fie sprijinită multiplicarea schimburilor între instituţii guvernamentale şi neguvernamentale în domeniile politic, tehnico-ştiinţific, cultural, turistic, precum şi legăturile directe între judeţe din România şi provincii din China.

S-a procedat, în acelaşi timp, la un schimb de vederi în legătură cu situaţia internaţională actuală, care preocupă, deopotrivă, cele două părţi angajate în eforturile de soluţionare a unor probleme globale cu care se confruntă omenirea: recesiunea economică, tensiunile politice, degradarea mediului etc.

Cei doi miniştri au semnat protocolul de colaborare între ministerele afacerilor externe ale Chinei şi României. Documentul creează un cadru favorabil pentru consultări periodice între diplomaţii reprezentând cele două state, în scopul impulsionării relaţiilor bilaterale de colaborare în toate planurile şi într-o conlucrare mai strânsă pe arena internaţională.

Convorbirile oficiale s-au desfăşurat într-un spirit constructiv, caracteristic raporturilor prieteneşti româno-chineze, punând, totodată, în evidenţă perspectiva încurajatoare pentru viitorul colaborării dintre România şi R.P. Chineză. Domnul Qian Qichen a fost invitat să facă o vizită oficială în România. Invitaţia a fost acceptată cu plăcere, data vizitei urmând a fi stabilită pe canale diplomatice.

Cu prilejul primirii ministrului român de externe, dl Teodor Meleşcanu, în Marea Sală a Poporului, vicepreşedintele Chinei, dl Rong Yiren, a declarat că ţara sa este dispusă să acţioneze, împreună cu România, în vederea intensificării şi dezvoltării relaţiilor bilaterale, pe baza celor cinci principii ale coexistenţei paşnice. Şeful diplomaţiei române a transmis un mesaj din partea preşedintelui Ion Iliescu, adresat preşedintelui R.P. Chineze, dl Jiang Zemin, împreună cu invitaţia de a vizita România.

În timpul întrevederii ce i-a fost acordată de către dl Li Peng, premierul Consiliului de Stat, dl ministru Meleşcanu a afirmat că guvernul României acordă o importanţă deosebită relaţiilor prieteneşti şi cooperării cu China, afirmând că există perspective excepţionale în ce priveşte cooperarea dintre cele două ţări. Au fost evidenţiate domeniile economic, tehnico-ştiinţific şi cultural. Ca urmare a vizitei pe care a întreprins-o şi a contactelor pe care le-a avut cu liderii chinezi, au fost apreciate utilitatea şi caracterul fructuos al convorbirilor. De ambele părţi a fost exprimată dorinţa de a se realiza, la o dată cât mai apropiată, o nouă întâlnire româno-chineză la nivel înalt.

La ora închiderii, dl Teodor Meleşcanu îşi continua turneul asiatic. În Singapore, ministrul român de externe a fost primit de preşedintele Wee Kim Wee şi a avut convorbiri cu omologul său, dl Wong Kan Seng. Ulterior, dl Meleşcanu a plecat spre Thailanda, urmând să aibă la Bangkok o serie de întâlniri şi convorbiri cu oficialităţile ţării gazdă. Vom reveni cu amănunte.

Cristian MOANŢĂ

Clauza psihologică

Privită cu un plus de realism şi ...de la distanţă, spre a spune astfel, recenta vizită a preşedintelui Ion Iliescu la Washington echivalează cu o clauză psihologică pentru România.

Desfăşurarea ei atestă că obstacolele apărute în faţa României, după decembrie 1989, au început să dispară, cum era şi firesc, ca orice lucru anormal, şi că reconstrucţia relaţiilor noastre externe, a imaginii şi a conlucrării cu alte state devine o realitate vie, incontestabilă.

Prin reflex sau pe cale de consecinţă, aceasta pune în evidenţă adevărata semnificaţie a discuţiei privind acordarea clauzei naţiunii celei mai favorizate pentru ţara noastră. De multe ori, în ultimii ani, inclusiv cu ocazia recentei vizite, s-a spus că o atare evoluţie ar fi mai puţin importantă şi că, atâta timp cât economia românească se află în declin, în cădere liberă, cât timp nu dispunem de mărfuri competitive pe piaţa americană, obţinerea clauzei ar fi, în fond, inutilă. Nu am fost şi nu sunt de această părere. Mai întâi, că nu sunt chiar atât de convins de modicitatea capacităţii noastre productive şi de export. Apoi, pentru că însăşi semnificaţia clauzei, raportată la întregul context postrevoluţionar, mi se pare a fi tot psihologică sau politică, în primul rând, iar nu economică sau comercială. Câtă vreme toate celelalte ţări foste socialiste, inclusiv asiatice, au fost considerate demne şi au primit tratamentul preferenţial american, se naşte firesc întrebarea: ce a lipsit şi ce lipseşte României? Câte elemente noi, democratice, ar mai trebui să ne însuşim din experienţa seculară a omenirii, a popoarelor din deşertul Gobi sau de aiurea, pentru a apărea şi noi ca o naţiune ceva mai evoluată, mai civilizată, deschisă progresului, valorilor statului de drept şi ale economiei de piaţă, aptă, pe scurt, a primi binecuvântarea partenerului de peste Ocean?

Aceasta era şi este problema. Valoarea în sine a eventualelor avantaje aduse de clauză e mai puţin importantă. Important, însă, şi cu adevărat preocupant este handicapul psihologic creat de refuzul ei persistent. Şi, desigur, importantă este chestiunea depăşirii lui.

Este mai greu de crezut, totuşi, că dezbinările noastre interne, confruntarea şi obişnuinţa (nescuzabilă) a jalbei la Înaltele Porţi au influenţat decisiv evoluţia permanent negativă a discuţiei privind acordarea sau neacordarea clauzei. Şi aceasta, cum s-a mai spus şi cum o recunoaşte orice observator obiectiv, pentru simplul motiv că atitudinea discriminatorie a SUA faţa de România a devenit sesizabilă îndată după revoluţia din decembrie 1989, fără a marca niciodată o schimbare radicală şi cu adevărat productivă. Însă şi vizita fostului subsecretar de stat L.Eagleburger la Bucureşti, din vara anului trecut, declaraţiile ulterioare şi recomandarea făcută Congresului cu privire la clauză au constituit o asemenea evoluţie? N-aş spune, din moment ce discuţia din forul legislativ a fost coroborată cu alegerile generale din România, creându-se impresia dorinţei de influenţare a lor. Pe de altă parte, votul din Congres, survenit între cele două tururi ale scrutinului nostru prezidenţial, era el inocent? Nu trăda intenţia unei anumite presiuni şi nu era un nou element aleatoriu introdus în ecuaţia electorală românească? Schimbare de tactică, poate, dar nu schimbare de atitudine. Logic şi firesc, într-un fel. Dar şi inacceptabil.

Întreaga desfăşurare a raporturilor româno-americane din ultimii ani indică existenţa, destul de surprinzătoare, a unor obstacole psihologice în calea României şi, ca un corolar, necesitatea unor evoluţii normale, constructive, întemeiate pe sensibilitatea la schimbările politice reale şi la opţiunile majoritare, esenţial şi singurele democratice. Chiar recenta vizită a preşedintelui Ion Iliescu - discutată în fel şi chip, dar mai ales partizan, contradictoriu şi aproape ininteligibil - continuă să menţină în actualitate însemnătatea unor reconsiderări de atitudine, a potenţării amintitei clauze psihologice. Înainte de toate, pentru că această vizită a fost, totuşi, neoficială, desfăşurată la invitaţia mai veche a rabinului Moses Rosen, iar nu rezultatul unei iniţiative bilaterale româno-americane. Nu este încă România un partener demn de stima şi de atenţia Washingtonului? Nu sunt interesele strategice americane atât de solide pe cât ne place nouă să le considerăm uneori? În al doilea rând, pentru că cele mai bune calificative ne-au fost acordate nu atât pentru evoluţiile interne, pentru progresele spre statul de drept şi spre economia de piaţă, ci pentru misiunea ingrată de a deveni un fel de "jandarm al Dunării", de a ne asuma, cu bună-credinţă, ca şi în cazul crizei din Golf, nişte obligaţii internaţionale extrem de costisitoare, de ordinul a câtorva bune miliarde de dolari. Nu s-ar putea spune că asemenea repetate exerciţii de autoflagelare provocată reprezintă modalitatea cea mai indicată de a ajuta o ţară cu economia aflată în tranziţie şi cu destule probleme nesoluţionate. Dar ele atrag atenţia, prin contrast, asupra absenţei oricăror preocupări internaţionale compensatorii şi chiar asupra inexistenţei acelui minim tratament preferenţial american, însumat de clauză, neacordat nouă, dar acordat cu largheţe altor ţări. **Last but not least**, nu s-ar putea ignora preocuparea neîntreruptă a SUA, a Administraţiei, a Congresului şi a presei americane faţă de soarta minorităţii maghiare de la noi, deşi se cunosc eforturile pe acest plan ale statului român, deşi alinierea la standardele internaţionale recunoscută e un fapt dovedit, iar zarva creată are, uneori, şi accente sau conotaţii iredentist-revizioniste, cum o atestă, între altele, refuzul net al Ungariei de a înscrie, într-un tratat bilateral de conlucrare şi bună vecinătate, chestiunea recunoaşterii reciproce a graniţelor actuale. De ce întârzie Washingtonul, alături de alte capitale occidentale, să ia act de această realitate, care poate deveni foarte periculoasă, destabilizatoare, şi să nu mai lase impresia receptivităţii exagerate faţă de doleanţe absurde, nerealiste? Vicepreşedintele Al Gore a avut, e adevărat, cu ocazia vizitei, o remarcă interesantă pe această temă, referitoare la recent înfiinţatul Consiliu consultativ pentru minorităţi. Nu e, totuşi, o schimbare de atitudine decisivă şi neechivocă. Şi care să nu mai lase loc eventualităţii unor surprize nedorite. Ca, de altfel, şi în cazul copiilor abandonaţi, apăruţi ca din senin pe ecranele televiziunii americane...

Cele spuse până aici nu intenţionează câtuşi de puţin vreo minimalizare a semnificaţiei vizitei preşedintelui Ion Iliescu la Washington, a convorbirilor sale cu preşedintele Bill Clinton, cu vicepreşedintele, cu reprezentanţii unor comisii ale Congresului, cu oamenii de afaceri şi cu toţi ceilalţi. Ceea ce constituie nişte contacte neoficiale, prilejuite de un eveniment anume, şi care trebuie luate ca atare. Ele denotă că ceva e pe cale de a se schimba în relaţiile româno-americane, că un pas important spre acomodarea reciprocă şi spre ieşirea noastră din izolare a fost făcut. Mai rămâne să vedem, în continuare, care va fi preţul unor noi deschideri, de aceeaşi natură, şi când această străpungere psihologică va fi dublată de aranjamente concrete, substanţiale, în domenii cu adevărat semnificative pentru ţara noastră.

I.MADOŞA

BELGRAD

Ne jucăm cu soarta lumii?

Cu toate că luptele între cele trei părţi beligerante continuă în mai multe zone ale Bosniei-Herţegovinei, fără îndoială că atenţia opiniei publice internaţionale a fost concentrată, în săptămâna care a trecut, asupra înăspririi sancţiunilor impuse Serbiei şi Muntenegrului. Refuzul Adunării Republicii Sârbe din Bosnia de a accepta planul de pace Vance-Owen (mai corect spus, hărţile cuprinse în aceasta) a intervenit în urma unor dezbateri-maraton în cursul cărora s-a dat citire şi mesajului trimis de preşedinţii - iugoslav, sârb şi muntenegrean - Dobriţa Ciosici, Slobodan Miloşevici şi Momir Bulatovici. În apelul lor, cei trei lideri apreciază că problemele în suspensie pot fi soluţionate cu mai mult succes în cadrul procedurii stabilite decât prin respingerea planului şi continuarea confruntării sângeroase, adăugând că: "E momentul când vă sunt garantate egalitatea în drepturi, dreptul de a lua decizii prin consens, ca popor constitutiv, şi teritoriile care vi se oferă; nu aveţi dreptul să puneţi în pericol şi să supuneţi sancţiunilor internaţionale 10 milioane de cetăţeni ai Iugoslaviei pe motiv că mai rămân de soluţionat multe probleme".

Sprijinul public şi fără echivoc primit din partea Belgradului a avut darul de a-i convinge pe mediatorii internaţionali David Owen şi Cyrus Vance de "sinceritatea" conducerii iugoslave. Cu toate acestea, în opinia celor doi copreşedinţi R.F.I. are - pe lângă declaraţii publice - şi alte modalităţi de a exercita influenţă asupra sârbilor bosniaci. Cu alte cuvinte, până când nu va înceta să-şi ajute fraţii "rebeli" din afara graniţelor, Iugoslavia va suporta consecinţele blocadei terestre, maritime, fluviale şi aeriene hotărâte prin Rezoluţia nr. 820 a Consiliului de Securitate al ONU.

Noile sancţiuni impuse sârbilor şi muntenegrenilor prevăd: interzicerea transportului de mărfuri pe Dunăre; interzicerea navigaţiei navelor iugoslave pe teritoriul ţărilor membre ale ONU; toate ţările membre ONU sunt chemate să sechestreze pe teritoriul lor navele, trenurile şi avioanele iugoslave, acestea putând fi şi confiscate în cazul în care vor încălca embargoul; îngheţarea conturilor financiare iugoslave în băncile străine; interzicerea transporturilor de mărfuri, cu excepţia medicamentelor, alimentelor şi ajutoatelor umanitare; interzicerea de a acosta în apele teritoriale iugoslave a navelor comerciale străine.

Adoptată la 17 aprilie şi intrată în vigoare pe 26 ale aceleiaşi luni, rezoluţia

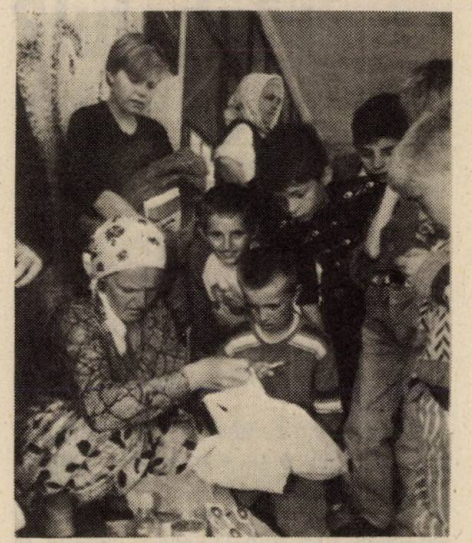

Refugiaţi din Srebreniţa primind ajutoare la un punct de distribuire din Tuzla aparţinând Naţiunilor Unite

ONU ridică unele probleme şi ţărilor care trebuie s-o aplice. Astfel, **Ungaria** are nevoie de "pregătiri complexe, inclusiv modificarea legislaţiei în vigoare în unele domenii, pentru care va fi nevoie de cel puţin o săptămână-două".

Două treimi din pachetul de sancţiuni vor putea fi aplicate imediat, dar pentru restul - inclusiv sechestrarea camioanelor, navelor şi vagoanelor şi îngheţarea totală a bunurilor Belgradului - va fi necesar ca parlamentul să amendeze unele legi, au subliniat, la rândul lor, oficialităţi ale Ministerului Afacerilor Externe al Austriei. **Bulgaria** s-a declarat şi ea gata să-şi îndeplinească obligaţiile ce-i revin potrivit Cartei ONU şi să aplice cu stricteţe sancţiunile adoptate. Totuşi, ca ţară vecină Iugoslaviei şi afectată indirect de embargou, ea se vede nevoită să ceară Naţiunilor Unite compensaţii pentru pierderile ce ar putea atinge anul acesta 2,5 miliarde dolari. În context, premierul bulgar Berov a spus textual că "este uşor pentru unii să fie foarte curajoşi în adoptarea deciziilor, iar alţii să plătească. Scufundându-se barca Serbiei şi Muntenegrului, indirect se scufundă şi barca noastră".

La rândul său, ţara noastră a hotărât la nivel guvernamental adoptarea de măsuri specifice pentru respectarea prevederilor rezoluţiei ONU; totodată oficialităţile române au afirmat că se vor cere compensaţii de până la 7 miliarde dolari pentru pierderile suferite prin aplicarea embargoului.

Sancţiunile economice fără precedent impuse Iugoslaviei s-ar putea însă să nu-şi atingă scopul deoarece, aşa cum sublinia un diplomat occidental, "problema constă în faptul că avem de-a face cu un popor care are un crez şi atunci când ai un crez eşti dispus să suferi".

În cursul unei conferinţe de presă, preşedintele iugoslav Dobriţa Ciosici a propus convocarea unei conferinţe la nivel înalt asupra situaţiei din Bosnia-Herţegovina la care să participe cele trei părţi implicate în conflict, şefi de stat sau guvern ai celor cinci membri permanenţi ai Consiliului de Securitate, secretarul general al ONU, cei doi copreşedinţi ai conferinţei de la Geneva, precum şi reprezentanţi ai Indiei, Braziliei, Zimbabwe şi Egiptului. Partea iugoslavă va continua să acţioneze exclusiv prin mijloace politice, deoarece nu dispune de alte mijloace, însă este necesar ca şi comunitatea internaţională să facă presiuni asupra croaţilor şi musulmanilor, a mai adăugat preşedintele Ciosici.

Punerea la colţ a Iugoslaviei dă, paradoxal, multă bătaie de cap chiar celor care au decis înăsprirea sancţiunilor. În cancelariile occidentale şi în cadrul diverselor reuniuni internaţionale se dezbate oportunitatea atacurilor aeriene sau a altor acţiuni menite să pună capăt luptelor din Bosnia. Statele Unite ale Americii au evocat chiar posibilitatea ridicării embargoului privind importul de arme pentru musulmanii bosniaci, eventualitate privită cu multă reţinere însă de către comunitatea europeană. În acest sens, ministrul britanic de externe a declarat că ţara sa ar putea uza de dreptul de veto în cazul în care în Consiliul de Securitate s-ar supune la vot această măsură.

La închiderea ediţiei, potrivit unei telegrame a agenţiei "Taniug", aflăm că "Parlamentul" sârbilor din Bosnia se va întruni la 5 mai pentru a reexamina planul de pace Vance-Owen. Decizia a fost luată în cursul unei întâlniri ce a avut loc la Belgrad între preşedintele Serbiei, Slobodan Miloşevici, şi liderii sârbilor din Bosnia, Radovan Karadjici şi Momcilo Kraisnik. Cei doi au acceptat sugestia preşedintelui sârb de a se convoca din nou parlamentul pentru "a evalua în detaliu toate aspectele planului propus, inclusiv informaţiile noi".

Orice vor hotărî mai marii lumii, ne întrebăm nu fără justificată temere dacă au dreptul de a se juca - de la distanţă - cu focul în această zonă reţinută de istorie ca "butoi cu pulbere al Europei"?

Ioana BĂRBULESCU

Embargoul "înăsprit" - va stinge sau va extinde războiul?

Primele măsuri de retorsiune economică împotriva lugoslaviei au fost decise în urmă cu aproape un an. Mai precis, au intrat în vigoare la 1 iulie 1992. Era vorba de sancţiuni cu un caracter relativ restrâns, sub incidenţa lor intrând anumite contingente de produse, de necesitate, însă, vitală pentru economiile Serbiei şi Muntenegrului. Pedeapsa dată, în pofida negărilor repetate de amestec, pentru ceea ce se întâmpla într-o zonă exfrontalieră, respectiv în Bosnia, nu a condus, cum se sconta, la atenuarea sau chiar dezamorsarea conflictului armat declanşat acolo ci, dimpotrivă, la o escaladare şi mai sângeroasă a sa. Drama populaţiei bosniace, căreia i s-a reamintit - nu ştiu din ce raţiuni, dar, în orice caz, nu în ideea frecvent declarată a unei unităţi europene în pace, securitate şi prosperitate - , după multe decenii de convieţuire în bună înţelegere, căci este formată din componente etnice şi religioase ce nu pot fi decât adversare, a atins proporţii incredibile. Datorită restricţiilor impuse, a crescut, de asemenea, sentimentul frustrării în rândul locuitorilor Serbiei şi Muntenegrului, fiindu-le, mai ales, rănită, printr-o altă serie de ostracizări sau ingerinţe fâţişe în însăşi viaţa lor politică, mândria naţională. Istoria mai veche, ca şi cea mai apropiată de zilele noastre n-au constituit, desigur, izvoare de învăţăminte şi experienţă pentru cei ce au crezut că, sub sabia ameninţărilor de tot soiul şi a embargoului, capetele sârbilor şi muntenegrenilor se vor pleca spăşite, gata să facă orice le indică degetul arătător al puternicilor lumii. A fost lezat, într-un fel, şi sentimentul de bună vecinătate cultivat faţă de Serbia şi Muntenegru de multe din ţările ce le înconjoară, acestea loiale hotărârilor luate de ceea ce este denumit cu un termen generos comunitatea internaţională, respectând sancţiunile şi veghind, îmi place să cred, nu cu bucurie, la aplicarea lor pe hotar de către alţii, în pofida unor considerabile pierderi înregistrate de propriile economii.

Acum, faţă de Serbia şi Muntenegru a intrat în acţiune un embargou "înăsprit", termen eufemistic pentru a desemna ceea ce reprezintă, în fapt, o blocadă totală pe uscat, maritimă, fluvială şi aeriană. În baza rezoluţiei nr.820 a Consiliului de Securitate al ONU. Presiunea, de o amploare fără precedent în perioada postbelică, va trebui să-i convingă nu pe sârbii din Serbia, cu atât mai puţin pe muntenegreni, ci... pe sârbii din Bosnia să accepte planul de pace Vance-Owen. Logica pare stranie, avându-se în vedere şi poziţia Belgradului care nu a ridicat obiecţii la acest plan, în forma sa finală, îndemnându-şi conaţionalii bosniaci să-şi pună semnătura pe el.

Scene cotidiene pe străzile din Sarajevo

Nu ignor, firește, cordonul ombilical existent între Belgrad şi minoritatea sârbă din Bosnia, sprijinul acordat de Serbia, inclusiv în plan militar, conaţionalilor bosniaci. Cum nu pot, de asemenea, să nu accept că, în anumite circumstanţe, pot apărea şi deosebiri de vederi, poziţii mai flexibile într-o parte, şi marcate de intransigenţe, derivate din interese specifice, de cealaltă parte. Şi dacă au fost, în ceea ce priveşte embargoul introdus în iulie anul trecut, judecaţi pauşal sârbii, indiferent de zona în care se aflau, vizată fiind, însă, lugoslavia, nu se comite acum, oare, o eroare aplicându-se într-o situaţie, totuşi, diferită de cea de atunci, acelaşi procedeu? N-am observat, de altfel, ca pentru culpele soldaţilor din Bosnia, şi ele au existat, cu certitudine, să planeze nici măcar o umbră de ameninţare din partea aceleiaşi comunităţi internaţionale, cu retorsiuni economice asupra Croaţiei. Ar fi fost, se înţelege, nedrept, dar impresia că se folosesc, în cazuri ce vădesc similitudine, standarde diferite, este greu de înlăturat. (Ce să mai spunem de implicarea Armatei a 14-a şi a cazacilor în evenimentele sângeroase din Tranznistria sau de participarea, dovedită, a soldaţilor ruşi în conflictul abhazo-gruzin din Georgia. Cine şi-ar fi permis să propună un embargou asupra Rusiei!?)

Să revenim, însă, la actualul embargou "înăsprit". Este, el, de natură să stingă războiul din Bosnia? Sau, mai degrabă, va conduce la o nouă rigidizare a poziţiei lugolslaviei şi, implicit, la contrariul a ceea ce se declară că se doreşte? Este interesant, în paranteză, de observat că, în general, embargourile nu şi-au vădit eficienţa, complicând mai rău lucrurile. Ziarul "Suddeutche Zeitung", care într-un articol mai vechi considera embargoul drept o soluţie "lentă", în opoziţie cu una mai "rapidă", însemnând intervenţia militară directă (dar pentru care nu există cristalizată mai larg predispoziţia politică), atrăgea atenţia că blocusul continental al lui Napoleon împotriva Angliei n-a putut-o îngenunchia, că sancţiunile Ligii Naţiunilor nu l-au făcut pe Mussolini să iasă din Abisinia, că, mai recent, Africa de Sud a făcut faţă unor măsuri restrictive timp de 30 de ani, şi că, în fine, în pofida embargoului la care este supus, Irakul lui Saddam Hussein rezistă. Aici, tocmai puterea dezarmată este întărită, populaţiei înfometate insuflându-i-se mai lesne, de către aceasta, ideea că mizeria traiului ei se datorează, exclusiv, forţelor externe ce impun sancţiunile. Drept urmare, este câştigat sprijinul intern şi potenţiată extrema naţionalistă, intransigenţa religioasă.

Asemenea consecinţe sunt de prevăzut şi în ceea ce priveşte embargoul "înăsprit" la adresa lugoslaviei. Ba chiar mult, mult mai grave, avându-se în vedere că se înteţeşte un fitil deja aprins la butoiul cu pulbere pe care l-a reprezentat şi, din

păcate, îl reprezintă, încă, pentru Europa, în pofida multor eforturi notabile, mai ales în plan regional, Balcanii. De acum, în vâltoarea războiului pot fi atrase, chiar împotriva voinţei lor declarate, şi alte state limitrofe frontierelor fostei Iugoslavii, ori din interiorul acestora, fricţiunile ce se vor ivi din obligaţia de respectare şi supraveghere a respectării embargoului putând evolua în evenimente ce nu vor mai putea fi, la un moment dat, controlate. Pentru că, iată ce înseamnă, în practică, aplicarea noului embargou. În primul rând, instituirea unui cordon de-a lungul frontierei ce separă Macedonia de Serbia (să nu uităm că Greciei i s-a reproşat frecvent că nu respectă restricţiile iniţial impuse, tranzitând mărfuri pentru Belgrad via Skoplje). Va fi nevoie, apoi, de crearea unui tronson de siguranţă cu o lungime de circa 150 km de-a lungul frontierei sîrbo-ungare. (Să nu uităm că în Voivodina sârbească există o puternică minoritate maghiară, vehiculându-se şi aici, cu girul vădit sau disimulat al Budapestei, ideea autodeterminării). De asemenea, a unei centuri de supraveghere la graniţa româno-sârbă de circa 200 km pe uscat şi de o lungime comparabilă pe Dunăre, cale fluvială frecventată intens de numeroase state europene, dar mai ales de Rusia şi Ucraina. Frontierele Bulgariei şi Albaniei cu Serbia (între aceste state existând şi un contencios mai vechi, împins în plan secund, sau în funcţie de interese conjuncturale, pus în evidenţă, cu privire la Macedonia şi, respectiv, provincia Kosovo), ca şi cele maritime ale Muntenegrului, chiar şi graniţa extrem de întinsă pe uscat dintre Croaţia şi Serbia, şi dintre Croaţia şi Muntenegru intră, desigur, în acelaşi regim al sancţiunilor înăsprite. Ce forţe vor trebui mobilizate pentru supraveghere? Cine va putea antrena veritabile flote pe Dunăre şi pe Adriatică pentru a putea opri, la nevoie cu forţa, navele ce încalcă consemnul embargoului? Vor fi suficiente forţele naţionale? O vor face "căştile albastre"? Se pare că nici unele, nici altele nu dispun de potenţialele umane şi materiale necesare unei reale etanşeizări a frontierelor. Şi, atunci, cine ar putea interveni? Răspunsul nu este greu de ghicit. Să fie tocmai acesta scopul final al embargoului "înăsprit"? Şi, atunci, este el de natură să aducă pacea şi liniştea mult dorită în zonă? Riscurile unei asemenea posibile strategii sunt imense. Jocul alianţelor şi adversităţilor, inclusiv în rândul celor ce acum susţin decizia embargoului, va deveni imprevizibil, vor interveni, probabil, noi remodelări geo-politice şi, nu este exclus, ale hărţilor actuale. Convulsiile ce vor însoţi toate acestea se vor numi, mai mult ca sigur, război, nu pace în Europa.

Poate că o asemenea viziune este excesivă, chiar apocaliptică. Subliniind însă, prin îngroşarea liniilor, inacceptabilitatea unui deznodământ dezastruos, ea trebuie, totuşi, luată în considerare.

Vasile CRIŞU

opinii

Henri Zalis

MIGRAŢIA EFECTELOR

Anul 1989 a fost unul de răscruce pentru istoria Germaniei. El intră în istorie drept anul unificării. După o pauză de 44 de ani, punctaţi de succese, renunţări, vise şi interogaţii, naţiunea germană este din nou indivizibilă.

Desigur, măreţul eveniment coincide, deloc întâmplător, cu dispariţia lagărului socialist. Ceea ce în imediatul de timp a fost acceptat drept o paranteză ilustrează o temă de gândire cu incalculabile consecinţe pentru destinul popoarelor din Europa de Est şi nu mai puţin pentru cele din fosta Uniune Sovietică.

Una peste alta, Occidentul a câştigat o bătălie decisivă în întrecerea cu modelul comunist de societate fie şi numai pentru că a pus capăt "războiului rece". Rămâne de stabilit ce fel de pace va urma atâta vreme cât Germania nu are încă suficientă capacitate de decizie şi, deşi puternică economic, îşi regândeşte resursele. Dosarul unificării germane se prezintă atât de încurcat că distanţarea unora de exigenţele lui şi criticile altora la adresa lui Helmut Kohl -unul din artizanii noii situaţii- par egal de neînsemnate faţă de efectul obţinut. Dar, pe de altă parte, ţara se confruntă cu dificultăţi şi are de făcut faţă unei sfidări complexe (vezi câte controverse fiscale de ordin investiţional şi de transferuri bugetare se leagă de schimbările survenite) că s-a impus de la sine un fel de alianţă între guvernul din Bonn şi opoziţia parlamentară.

Lungile conciliabule angajate de stat la baza "pactului de solidaritate" pe cale de a lua fiinţă. Miniştrii din cele 16 landuri şi guvernul federal au decis să pună ordine în finanţele publice, să instaureze un climat de stabilitate şi încredere reciprocă. Formula a antrenat cheltuieli imense, greu de comparat, chiar şi cele generate, în anii '50, de integrarea celor aproape 15 milioane de refugiaţi veniţi din teritoriile estice, inclusiv zona sudetă, Silezia şi Prusia.

Amortizarea în anii ce vin a efortului naţional de refinanţare a dezvoltării Estului ca să ajungă din urmă Vestul ţării naşte diverse proiecte şi reflexii. Preşedintele Republicii, Richard von Weiszäcker, propune compatrioţilor să împartă între ei povara (un fel de impozit pe avere) până la limita sumei de 140 miliarde de mărci. La scară umană ar fi ca fiecare cămin din fosta RDG să primească echivalentul a 12000 de mărci. Problema este însă alta: cum să fie reintroduşi în procesul muncii cei 3,5 miliarde şomeri dacă nu se degajă deplin consens în adoptarea frontului comun faţă de: a) privatizarea industriei muribunde dintre Oder şi Elba; b) aplicarea fiscalităţii stimulatoare în acelaşi spaţiu şi c) preluarea deficitului local într-o strategie de tip comunicativ.

Cancelarul crede că ar trebui sancţionaţi întreprinzătorii care investesc în Est. Social-democraţii au propus nişte mese rotunde, un fel de consultaţii care să ratifice iniţiative benevole. Şi unii şi alţii trebuie să dovedească multă imaginaţie în găsirea rezolvărilor. Alminteri electoratul, pe umerii căruia cade spirala preţurilor şi reducerea nivelului de trai (afectat cu o dare înapoi de cam zece ani), s-ar putea să-şi convertească nemulţumirea într-un sever verdict civic.

Deocamdată, dimensiunea inegalităţilor între fraţi, economiile severe reclamate, sacrificiile la care consimte personalul din teritoriul lovit de recesiune au darul să condiţioneze un alt istoric. Ambiţiile tratatului de la Maastricht - în fond realizarea convergenţei guvernelor europene pentru o creştere în etape uniform urmărită - nu fac decât să scoată în evidenţă, prin criza germană, cum inegalităţile, interesele (dacă sînt egoiste) mineză intenţiile constructive, compromit cooperarea, sufocă avântul.

Între ce se petrece în Germania şi ar fi trebuit să se producă în Europa celor 12 este o legătură de la cauză la efect: numai că vitalitatea cauzelor nu se regăseşte în migraţia efectelor iraţionale.

MOSCOVA

Referendumul a trecut, duelul continuă

Emoţiile au luat sfârşit: referendumul de la 25 aprilie s-a soldat cu un succes clar al preşedintelui Elţân. Problema este că, date fiind criteriile de evaluare a rezultatelor stabilite de Congresul Deputaţilor şi apoi de Curtea Constituţională, victoria este mai mult psihologică, neavând efecte juridice directe. Va fi acum datoria preşedintelui să exploateze acest moment favorabil pentru a-şi impune punctul de vedere şi a orienta ferm statul în direcţia pe care o consideră cea mai potrivită. Evitând, astfel, să repete eroarea din toamna anului 1991, când, beneficiind de un sprijin popular şi mai substanţial, ar fi putut (şi chiar ar fi trebuit, potrivit analiştilor) să modifice rapid şi radical sistemul constituţional, renunţând la vetustele forme legislative de sorginte sovietică. E drept că acestea îi uşuraseră, iniţial, ascensiunea spre putere şi puteau lăsa impresia că se vor arăta docile. Ulterior, însă, Congresul şi sovietul suprem au devenit principalele centre de rezistenţă împotriva politicii preşedintelui; ele sunt şi acum hotărâte să-şi folosească armele juridice care le-au rămas pentru a contracara impactul referendumului.

Un prim punct de sprijin în această privinţă îl vor găsi în chiar modalităţile deja amintite, de apreciere a rezultatelor. Oricâte argumente juridice subtile ar fi adus Curtea Constituţională, este greu de înţeles de ce, în cadrul aceleiaşi consultări, au fost folosite două criterii diferite de validare. Potrivit uzanţelor general acceptate, majoritatea simplă a voturilor exprimate ar fi fost suficientă, indiferent de conţinutul întrebării. În acest caz, după cum se poate constata, preşedintele ar fi avut mână liberă pentru organizarea alegerilor legislative. Majoritatea favorabilă acestei idei era chiar cea mai consistentă, ceea ce dovedeşte că alegătorii se simt din ce în ce mai puţin reprezentaţi de cei pe care i-au votat pe vremea lui Mihail Gorbaciov. Preşedintele se poate considera, însă, satisfăcut şi cu acest mandat mai mult de ordin moral, deoarece întrebarea în cauză conţinea formularea "deputaţii poporului"; unii ar fi putut-o interpreta ca o obligaţie de a păstra actualul sistem electoral, căruia acest termen cu rezonanţe comuniste îi este specific.

Preşedintele şi-a păstrat suporterii entuziaşti. Mai rămâne să-i convingă şi pe deputaţi.

lar scopul d-lui Elţân este tocmai de a se debarasa de Congres şi de majoritatea sa conservatoare, precedând alegerile de adoptarea noii Constituţii pe care a pregătit-o. Mai rămâne de găsit modalitatea practică de a realiza acest lucru.

RĂZBOIUL CONSTITUŢIILOR? Încă dinaintea referendumului, deputaţii, prin liderul lor Ruslan Hasbulatov, îl avertizaseră pe preşedinte că, indiferent de rezultat, nu aveau de gând să-i recunoască dreptul de a promulga noua Constituţie fără voia lor. Iar ipoteza că parlamentul va aproba proiectul constituţional propus de dl Elţân ţine - potrivit consilierului prezidenţial Serghei Şahrai - de "science- fiction". De fapt, dl Hasbulatov a anunţat chiar intensificarea activităţii de elaborare a unui proiect distinct al parlamentului. Un motiv în plus pentru ca preşedintele să caute căi de a ocoli actualul for legislativ. Dl Şahrai a evocat, într-un mod uşor romantic, ipoteza ca parlamentul să tragă el însuşi concluziile ce se impun, acţionând în sensul alegerilor anticipate - adică decretându-şi propria dizolvare. Ceea ce, bineînţeles, deputaţii nici nu se gândesc să facă, dimpotrivă, în diferite probleme ei au adoptat deja poziţii ferm (chiar sfidător) opuse guvernului şi preşedintelui. Un exemplu este problema iugoslavă, în care dl Elţân şi ministrul de externe Kozârev s-au asociat avertismentelor comunităţii internaţionale, adresate sârbilor

ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

Rezultatele complete, dar încă neoficiale ale referendumului, anunţate de preşedintele Comisiei Electorale, V.Kazakov. Participarea a fost de 64,6 la sută.

	Răspunsuri afirmative	
	În procente din numărul voturilor exprimate	În procente din numărul alegătorilor înscrişi
1. Aveţi încredere în preşedintele Federaţiei Ruse, Boris Elţân?	**58.09**	37.52
2. Aprobaţi politica social-economică promovată de preşedintele şi guvernul Federaţiei Ruse începând din 1992?	**52.88**	34.16
3. Consideraţi necesară organizarea de alegeri anticipate pentru preşedinţia Federaţiei Ruse?	50.53	**32.64**
4. Consideraţi necesară organizarea de alegeri anticipate pentru deputaţii poporului?	64.09	**41.40**

CONSTITUŢIA - ARMA SECRETĂ A PREŞEDINTELUI

Preşedintele Elţân ceruse electoratului ca la 25 aprilie să se pronunţe nu numai în legătură cu persoana sa, ci şi cu proiectul de Constituţie pe care-l dezvăluise cu două zile mai înainte. Nu se poate şti, însă, în ce măsură alegătorii au avut într-adevăr în vedere acest lucru.

Proiectul instituie o "republică democratică prezidenţială", preşedintele având ample puteri: dizolvarea parlamentului, convocarea alegerilor anticipate şi a referendumurilor, desemnarea primului ministru, miniştrilor, guvernatorului Băncii Centrale, procurorului general, judecătorilor Curţii Supreme, toţi aceştia urmând a fi aprobaţi şi de parlament. Şeful statului va numi, de asemenea, guvernatorii regionali şi înalţii comandanţi militari.

Parlamentul va fi format din două camere: Consiliul Federaţiei, reprezentând provinciile - autonome sau nu - ale Rusiei, care va examina candidaturile pentru diferitele demnităţi, şi camera inferioară, Duma de Stat - denumire tradiţională - care, aleasă prin vot universal, va elabora legile. Congresul Deputaţilor dispare. Mandatul parlamentului va fi de patru ani.

Un nou for judecătoresc - Camera Judiciară Supremă - va fi cea mai înaltă autoritate în domeniu, deasupra Curţii Constituţionale (care, în ultimul timp, l-a nemulţumit în mod repetat pe dl Elţân). Doar acest tribunal - ai cărui membri vor fi recomandaţi de preşedinte - îl va putea pune sub acuzare, în caz de trădare sau încălcarea Constituţiei.

Toate drepturile şi libertăţile omului vor fi garantate, un accent deosebit fiind pus pe dreptul la proprietate privată. Se menţionează, însă, şi dreptul la protecţie împotriva şomajului, menit a-i linişti pe cei reticenţi faţă de economia de piaţă. Este, de asemenea, garantată prezumpţia de nevinovăţie, iar pedeapsa capitală este strict limitată, în aşteptarea eliminării ei din Codul Penal.

bosniaci, în timp ce parlamentul şi-a exprimat solidaritatea cu "acest popor frate slav". Gestul deputatului centrist Nikolai Travkin, liderul Partidului Democrat, a rămas singular; el şi-a dat demisia din parlament - deoarece în circumscripţia sa electorală, în favoarea alegerilor anticipate s-a consemnat chiar majoritatea cerută - şi a invitat şi alţi colegi să-i urmeze exemplul. În acest fel, parlamentul ar rămâne fără cvorum şi ar fi obligat, în cele din urmă, să se autodizolve. O viziune destul de utopică asupra evoluţiei evenimentelor...

Cât despre alegerile prezidenţiale anticipate, indiferent care ar fi criteriile, este limpede că ele nu suscită entuziasmul electoratului. Iniţial, dl Elţân ceruse susţinătorilor săi să voteze "o formulă simplă: DA de patru ori". Mai târziu, însă, prudent, el a revenit tacit asupra poziţiei sale, preferând să nu-şi asume riscuri inutile; adepţii săi au făcut campanie pentru a se răspunde negativ la cea de-a treia întrebare. În contrast, opoziţia sperase să-l poată doborî pe dl Elţân, desemnându-şi şi un potenţial candidat la succesiune în persoana vicepreşedintelui Ruţkoi.

REFORMELE - APROBARE LA LIMITĂ. Judecate după aceleaşi standarde, procentele înregistrate la primele două întrebări, deşi exprimă incontestabil, sprijinul acordat preşedintelui, sunt departe de a lăsa impresia unei victorii covârşitoare. Dl Ruţkoi s-a şi grăbit, însumând voturile împotrivă şi numărul absenţilor să afirme că, de fapt, reforma nu se bucură de aprobarea poporului. Politica de reforme a fost, totuşi, aprobată în mod explicit de majoritatea votanţilor - o surpriză plăcută pentru mulţi comentatori. "Rusii au ales speranţa, în ciuda durerii", scria **New York Times**. Se pune, totuşi, întrebarea dacă mandatul dat de alegători este suficient de solid pentru a-i permite dlui Elţân - prin guvernul său - să adopte măsurile indispensabile redresării economice, înfruntând, din nou, opoziţia parlamentului. Măsuri aşteptate şi de Occident pentru a transpune în realitate întregul program de asistenţă pe care l-a promis. Este vorba, în primul rând, de preluarea controlului asupra Băncii Centrale, pentru a opri fluxul de credite ieftine, stăvilind, astfel, inflaţia. Aceasta ar implica, însă, închiderea multor întreprinderi nerentabile, cu inerentele consecinţe sociale, de care, poate, nu toţi actualii alegătorii ai dlui Elţân sunt, de pe acum, conştienţi.

Generalul Ruţkoi a rămas fără misiune

Remediul ar fi, desigur, privatizarea: atât în mediul rural - mult aşteptata împărţire a pământului - cât şi în industrie, cetăţenii învăţând, în prezent, să-şi întrebuinţeze cecurile de proprietate primite de curând. Şi în acest domeniu se aşteaptă ca referendumul să dea un nou impuls. Din păcate, parlamentul pare a dori să deschidă aici unul din fronturile luptei cu executivul. Deputaţii au hotărât dizolvarea comitetului pentru proprietatea de stat, condus de Anatoli Ciubais, viceprim-ministru însărcinat cu privatizarea. Cînd aces-ta a invocat referendumul, dl Hasbulatov i-a atras atenţia că nu în el şi nici în comitetul său îşi exprimase poporul încrederea.

Departe de a fi încetat, ostilităţiile continuă, deci, aşa cum era şi de prevăzut. După un scurt moment de surprindere, deputaţii conservatori şi-au strâns rândurile, hotărâţi să îngroape referendumul în uitare. Iniţiativa a trecut, însă, de partea preşedintelui Elţân şi, indiferent de evaluarea juridică a scrutinului, el se poate simţi împuternicit să adopte măsurile cele mai drastice. De acum, cine se opune reformelor se opune poporului, a avertizat el, anunţând în acelaşi timp convocarea unei Adunări Constituante distincte de actualele structuri parlamentare. S-ar părea că, totuşi, duelul preşedinte-parlament se apropie de deznodământ.

Andrei STĂTESCU

CORUPŢIA - ARMA SECRETĂ A VICEPREŞEDINTELUI

Devenit rivalul declarat al dlui Elţân, vicepreşedintele Aleksandr Ruţkoi a aruncat în luptă un argument cu impact sigur asupra celor mulţi, care muncesc din greu (sau, dimpotrivă, nu au de lucru): corupţia care, potrivit lui, s-a extins până la nivelele superioare ale guvernului. În sprijinul acuzaţiilor sale, el a invocat documente probatorii - care ar fi umplut nu mai puţin de 11 valize - obţinute de o comisie pentru cercetarea criminalităţii, pe care o conducea.

Dl Ruţkoi afirmă că venitul organizaţiilor mafiote a fost, în 1992, de peste 3 000 miliarde ruble (4,3 miliarde dolari) elè controlând 40% din produsul naţional brut al ţării. Materii prime, aur, metale preţioase ar fi fost vândute, fraudulos în străinătate. Domnia sa a atacat în mod deosebit Comitetul pentru proprietatea de stat, însărcinat cu privatizarea, care ar fi vândut dotări importante la preţuri derizorii. În sprijinul vicepreşedintelui a venit şi procurorul general al Rusiei, Vladimir Stepankov, care cu trei zile înainte de referendum i-a acuzat de abuz şi fraude pe însuşi ministrul apărării Pavel Gracev, fostul consilier de stat Ghennadi Burbulis şi alte personalităţi.

Că, într-adevăr, corupţia şi fraudele sînt extrem de răspândite în Rusia (şi nu numai), nu se îndoieşte nimeni. Dar aceasta nu înseamnă să se dea crezare la tot ce se spune pe acest subiect. Cei acuzaţi au protestat vehement, cerând prezentarea dovezilor, care, însă, nu au apărut. Iar rezultatele referendumului au dovedit că strădaniile dlui Ruţkoi au fost inutile. După aceea a urmat şi răsplata: vicepreşedintele a fost îndepărtat de la conducerea comisiei respective - ultima îndatorire care îi rămăsese.

Nici el şi nici procurorul general nu au dezarmat, repetându- şi afirmaţiile în parlament, care a alcătuit de îndată o comisie specială de anchetă. Afacerea, deci, va mai dura - cel puţin tot atât cât va mai dura şi parlamentul.

PUTEREA ÎN CLIMATUL INTERNAȚIONAL ACTUAL

Iulian MACOVEI

În contextul situaţiei mondiale actuale, relaţiile internaţionale ale statelor se definesc şi prind contur în cadrul intereselor urmărite în sfera coexistenţei, coexistenţă caracterizată printr-un tot mai accentuat factor de interdependenţă. Noii factori economici, sociali şi militari schiţează modificări structurale în raportul de putere manifestat până mai ieri între cele două protagoniste din sfera hegemoniei (S.U.A. şi fosta U.R.S.S.), cât şi între vechii şi diversitatea crescândă a noilor participanţi la jocul de interese din arena internaţională.

Relaţiile internaţionale au fost abordate, din punct de vedere teoretic, prin prisma a două curente principale de gândire: realist şi liberal. Echilibrarea puterii în sistemul internaţional, în viziunea realistă, pune accentul pe utilizarea de către state a forţei militare. Gândirea liberală îşi concentra atenţia spre depistarea surselor discrete, existente sau potenţiale, de putere cât şi asupra studiului efectelor resimţite la nivelul statelor, efecte rezultate în urma interdependenţei economice şi a acţiunilor întreprinse prin intermediul organismelor internaţionale. În ultimii 45 de ani, numărul statelor participante la jocul politic mondial s-a triplat. Au apărut actori particulari cu relevanţă sporită în acest joc, cum ar fi spre exemplu trusturile transnaţionale care, deşi nu dispun de putere militară, au o mare capacitate de presiune în procesul decizional din cadrul jocului de interese internaţionale. Modificându-se compoziţia sferei internaţionale, au apărut valenţe limitative în abordarea echilibrului militar al puterii prin optica teoriei realiste. Pentru diminuarea efectului limitativ, rezultat prin aplicarea unilaterală a gândirii tradiţional-realiste, în ultima vreme s-a făcut simţită necesitatea întrepătrunderii acesteia cu elemente ale teoriei liberale.

În viziunea tradiţională, instrumentul dominant al puterii îl constituie forţa militară; astăzi însă, se constată că utilizarea forţei militare, chiar de către statele puternic tehnologizate, devine din ce în ce mai costisitoare (a se vedea, de exemplu, costul acţiunii militare din Golful Persic cât şi argumentaţia, sub aspect financiar şi uman, a ezitării în ceea ce priveşte luarea deciziei de intervenţie străină în conflictul iugoslav) şi aceasta deoarece un număr tot mai mare de ţări intră în posesia unei tehnologii militare avansate, făcând astfel să crească puterea acestora pe plan regional (a se vedea cazul Iranului, Ucrainei, Israelului, Pakistanului, Coreei de Nord etc.).

O nouă formă de manifestare a puterii pe plan mondial este ceea ce analiştii din domeniul strategiei relaţiilor internaţionale numesc "putere de atracţie". Această formă de putere a fost din plin resimţită în ţările fostului Bloc de Răsărit, cu precădere în perioada imediat următoare prăbuşirii Zidului Berlinului. Capacitatea de atracţie are drept scop dirijarea preferinţelor şi intereselor acelor ţări asupra cărora se exercită aceasta, spre un mod compatibil cu preferinţele şi interesele ţării sau grupului de ţări ce "emite" puterea de atracţie. Atracţia culturală, ideologică, (spre exemplu, atractivitatea politică a principiilor democraţiei şi a drepturilor omului), precum şi cea de integrare în complexitatea normelor organismelor internaţionale constituie sursele definitorii ale acestei forme de putere.

Dovada puterii ţine astăzi, mai mult ca oricând, de dinamica schimbării comportamentului, de capacitatea de informare şi adaptare rapidă la ritmul permutărilor ce se produc pe plan mondial. Ţările care deţin o bază informaţională dezvoltată, precum şi o tehnologie avansată de prelucrare a informaţiei prezintă avantajul posibilităţii scurtării timpului de decizie şi de acţionare. Aceste aspecte influenţează creşterea eficacităţii în conturarea, sporirea şi controlul acţiunii puterii. Accesul la informaţie şi "îndemânarea" interpretării acesteia vor constitui adevăratele noi "capitaluri" de putere ale statelor în cursa satisfacerii intereselor lor.

Noua sursă de stabilitate mondială, ce pare a se cristaliza în această lume aflată în schimbare, gravitează în jurul unui echilibru multipolar clasic de putere. Pe fundalul revigorării tendinţelor naţionaliste, a revendicărilor teritoriale directe sau mascate în scopul redesenării de noi frontiere statale, echilibrul mondial de putere are şanse de conturare numai asociat unui cadru de alianţe cu flexibilitate sporită. Această flexibilitate pare a avea drept consecinţă o dispersare a puterii. În condiţiile în care nu se mai poate vorbi cu certitudine despre o concentrare reală a puterii, resursele tradiţionale ale acesteia (economice şi militar- coercitive) au devenit irelevante în ceea ce priveşte afirmarea dovezii de putere a statelor.

Studiile ce se efectuează în prezent, în domeniul relaţiilor internaţionale, vizează aspectele de remodelare selectivă şi delimitativă a fondului de definiţie referitor la puterea de influenţă (regională, continentală şi intercontinentală), la puterea potenţială şi la posibilitatea conversiei acesteia în putere reală, capabilă a fi exercitată de către stat. Viitorul puterii unui stat constă în găsirea unei formule optimizate de interconexiune a factorilor politologici, sociologici şi psihologici ce caracterizează complexitatea dinamică a remodelărilor ce se petrec astăzi în structura coexistenţei la nivel mondial.

CANBERRA

Coroana britanică riscă pierderea unei perle

Unul din numeroasele şi obişnuitele sondaje de opinie, care au precedat alegerile generale din Australia din 13 martie, a evidenţiat că 88 la sută din australieni, indiferent de opţiunea politică, susţin ideea transformării ţării lor într-o republică până în anul 2001, dată la care se aniversează un secol de la formarea federaţiei de state în continentul de la antipozi. Dacă cetăţenii din "patria cangurilor" vor decide, printr-un referendum, renunţarea la apartenenţa Australiei la coroana britanică, regina Elisabeta a II-a a Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, conducătoare deopotrivă a Commonwealth-ului, îşi va pierde autoritatea sa de şef al statului australian şi prerogativele sale de a schimba, oricând doreşte, guvernul de la Canberra.

Conform previziunilor, în perioada premergătoare alegerilor, Partidul Laburist condus de premierul Paul Keating, aflat de zece ani la putere, era depăşit de opoziţia conservatoare naţional-liberală, al cărei lider, John Hewson, propunea reforme radicale. În contextul gravelor probleme cu care se confruntă Australia, cele două personalităţi politice au făcut electoratului o serie de oferte şi contraoferte, fiecare sperând să şi-l atragă de partea sa. Paul Keating, fost ministru de finanţe, care în decembrie 1991 l-a înlocuit pe Bob Hawke în fruntea partidului şi a guvernului, a fost principalul arhitect al reformelor economice din anii '80. Dar înaintea alegerilor el era văzut doar ca principalul vinovat pentru dificultăţile cu care se confruntă Australia, în special recesiunea cea mai puternică înregistrată în ultimii 60 de ani, rata mare a şomajului şi deficitul bugetar în creştere. Lansat într-o ofensivă împotriva valului de nemulţumiri populare, în speranţa că va putea recupera terenul pierdut, liderul laburist a încercat să convingă electoratul că o victorie a coaliţiei conservatoare de centru-dreapta "va sfărâma valorile egalitarismului". Înaintea deschiderii secţiilor de votare, el a atras atenţia că "nu a existat, cu adevărat, niciodată o ocazie mai clară de a opta între tradiţiile australiene ale echităţii şi jungla economică şi socială adusă de reaganism şi thatcherism, care a fost abandonată de alte ţări".

Dar propunerea cea mai senzaţională pe care Keating a făcut-o în cadrul campaniei sale electorale a fost intenţia transformării Australiei într-o republică federală, condusă de un preşedinte. "Mulţi cetăţeni cred că putem reuşi mai bine pe plan internaţional prin identitatea unică şi lipsită de ambiguitate a unui preşedinte australian, ales de poporul australian", a declarat premierul de mai multe ori pe postul naţional de televiziune. "Antecedentele" sale din vara anului trecut stârniseră deja multe controverse în mediile politice de la Canberra. Din iunie 1992, Keating a pornit o campanie de înlăturare a urmelor trecutului colonial al Australiei. În faţa Parlamentului, premierul declarase că se opune menţinerii portretului reginei Elisabeta a Marii Britanii pe bancnote, propunând totodată eliminarea de pe steagul australian a însemnelor drapelui Regatului Unit, pentru a da Australiei o nouă identitate, mai apropiată de Asia.

Curajul cu care au atacat programul de reforme radicale ale opoziţiei, considerându-l ca antisocial, precum şi iniţiativa de a modifica organizarea politică a statului australian par să fi fost atuurile cu care laburiştii au revenit spectaculos în topul preferinţelor electoratului. "Aceasta este cea mai dulce victorie dintre toate", declara Keating după anunţarea rezultatelor care au adus guvernului cel de-al cincilea mandat consecutiv. Şansele de a câştiga alegerile erau considerate practic

Paul Keating - triumful unui reformator moderat

Canberra. Va fi acesta oare sediul viitoarei preşedinţii?

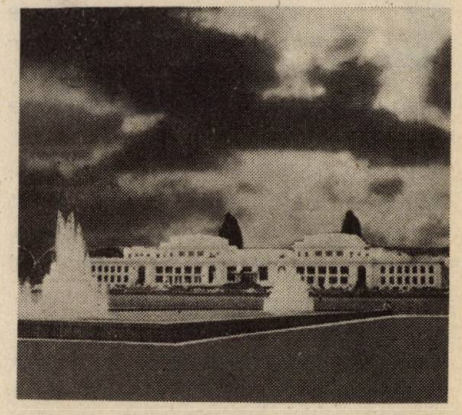

nule, de către majoritatea comentatorilor politici, până în ajunul scrutinului. Ulterior, aceştia au trebuit să accepte afirmaţii triumfătoare de genul "va mai trece mult timp până când un partid de opoziţie va mai încerca să dividă ţara".

În discursul inaugural şi în conferinţele de presă, Paul Keating a reluat temele din programul laburist care prevăd o economie cu impozite reduse, inflaţie pe cale de dispariţie şi exporturi competitive. Premierul a afirmat că, în pofida unei relansări lente, Australia, cu o creştere de 2,5 la sută, are acum una din economiile cele mai dinamice din lumea occidentală. Nu a uitat nici de surprinzătoarea promisiune făcută în campania electorală, declarând că victoria obţinută în alegeri i-a acordat mandatul de a căuta între mai multe modele posibile de structură republicană pentru Australia. Keating a făcut cunoscut

că va institui o comisie formată din personalităţi australiene marcante, care să studieze elementele necesare procesului de transformare a ţării într-o republică condusă de un preşedinte. "Cred că vom fi mai încrezători în noi înşine cînd vom şti că numai noi ne conducem şi că numai noi ne alegem oamenii care ne conduc", a declarat liderul laburist, reafirmându-şi credinţa că Australia, devenind republică, se va bucura de un respect sporit pe plan internaţional. Este foarte interesant că, sub acest aspect, el vede o apropiere a ţării sale mai mult de statele din Asia decât de cele din Occident.

Deşi victoria în alegerile generale a reprezentat o imensă surpriză, este neîndoielnic acum că demersurile sale au mers direct la ţintă. La începutul primului său mandat, în urmă cu 15 luni, Keating era cotat ca fiind cel mai nepopular prim-ministru, iar la sfârşitul lui, guvernul era considerat epuizat, după zece ani de putere. Ultimele sondaje de opinie relevă că Paul Keating se bucură de o popularitate mai mare ca oricând în rândul electoratului, 46 la sută din cetăţenii australieni pronunţându-se în favoarea politicii premierului.

Cristian MOANŢĂ

PHNOM-PENH

Khmerii roşii nu ştiu să piardă

Conform Acordului de pace semnat la Paris în octombrie 1991 de către cele patru fracţiuni rivale din Cambodgia, între 23 şi 27 mai urmează să aibă loc, sub supravegherea Naţiunilor Unite, alegeri generale libere. Secretarul general al ONU, Boutros Boutros Ghali a efectuat o vizită la Phnom Penh, destinată lansării campaniei electorale, precum şi întăririi poziţiei forţelor de menţinere a păcii. Prezenţa sa în capitala Cambodgiei a coincis cu o recrudescenţă a violenţelor din această ţară, care, după toate aparenţele, sunt "opera" khmerilor roşii. Într-o întâlnire cu liderii Consiliului Naţional Suprem (CNS), organul de stat care regrupează reprezentanţii celor patru grupări politice din Cambodgia, destinată clarificării punctelor de vedere ale acestora, Boutros Boutros Ghali a atras atenţia că desfăşurarea scrutinului sub egida organizaţiei mondiale riscă să fie "singura şi ultima şansă" pentru ca această ţară să se desprindă de trecutul ei marcat de război civil, suferinţe cumplite şi moarte.

Având în vedere evoluţiile de până acum, numeroşi observatori politici şi-au exprimat teama că recent începuta campanie electorală va fi violentă şi sângeroasă. Deşi sunt semnatari ai Acordului de la Paris, gruparea khmerilor roşii, cea mai puternică şi războinică, refuză să mai participe la alegerile programate pentru sfârşitul lunii mai. După patru ani cât au deţinut puterea (aprilie 1975 - ianuarie 1979), supunând ţara la masacre, execuţii arbitrare, torturi sălbatice, foamete, munci forţate şi făcând peste 1,5 milioane de victime, oamenii sângerosului dictator Pol Pot sînt conştienţi că soluţia electorală nu mai este viabilă pentru ei. O mare parte a Cambodgiei se află sub controlul gherilei khmerilor roşii, teritoriu în care aceştia se dedau la provocări şi atacuri armate, ale căror victime sunt militarii forţei internaţionale şi voluntarii care recenzează corpul electoral. Astfel au fost omorîţi trei soldaţi din Bulgaria, unul din Bangladesh şi unul din Japonia. Comandouri înarmate surprind în ambuscade contingentele UNTAC, capturând armamentul şi vehiculele. Orice încercare de ripostă este penalizată prin deschiderea focului. În rândul etnicilor vietnamezi s-a instalat o adevărată psihoză, datorită valului de crime de o violenţă rară la care sînt supuşi. Satele lor, precum şi bărcile cu care se refugiază pe fluviul Mekong spre ţara de baştină trebuie apărate, recurgându-se la forţele ONU. Khmerii roşii atacă, pur şi simplu, pentru a teroriza şi ucide. Cel mai straniu este că nici faimoasele temple şi lăcaşe de cult de la Angkor nu au scăpat de această furie. De cele mai multe ori, doar bănuiala cade asupra khmerilor roşii, autorii neputând fi identificaţi, majoritatea acestor fapte abominabile petrecându-se la adăpostul junglei.

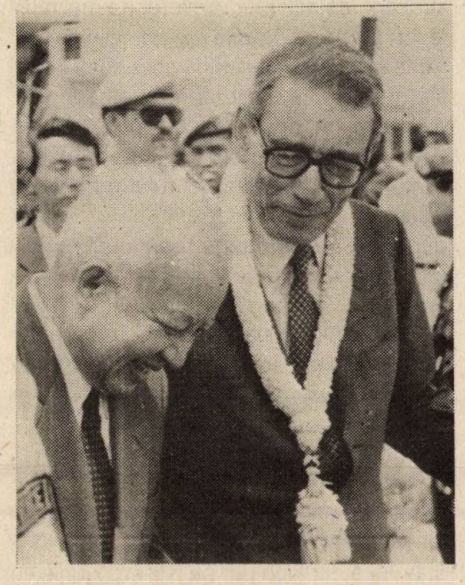

Prinţul Norodom Sianuk urează bun venit secretarului general al ONU, Boutros Boutros Ghali, la Phnom Penh

Într-un discurs în faţa reprezentanţilor Autorităţii Provizorii a Naţiunilor Unite în Cambodgia (UNTAC), calificat ca un veritabil "ordin de luptă", Boutros Boutros Ghali a declarat că "ONU nu se va lăsa intimidată" şi că va acţiona pentru ca alegerile să aibă loc aşa cum s-a stabilit, în mod liber şi cinstit. Rezultatul lor, a subliniat el, va fi ratificat de Consiliul de Securitate, în ciuda boicotului khmerilor roşii. Cei 4,7 milioane de alegători cambodgieni înregistraţi pe listele întocmite de ONU "reprezintă electoratul autentic al Cambodgiei, al căror cuvânt este suveran", a mai afirmat secretarul general, ei reprezentând aproape întregul corp electoral cu drept de vot.

Cu ocazia conferinţei de presă comune organizate la palatul regal Khemarin, astăzi sediul CNS, Boutros Boutros Ghali a anunţat că îl sprijină fără rezerve pe fostul suveran cambodgian şi că acesta va rămâne în fruntea statului, în ciuda recentelor sale intenţii de a demisiona. Puteţi să mă numiţi prinţul schimbător, dar singura explicaţie a deciziei mele este să acţionez întotdeauna pentru a-mi servi cât mai bine poporul", a declarat Sianuk presei. Prinţul Norodom Sianuk este singura figură politică proeminentă a ţării, înclinând balanţa, prin personalitatea sa, în favoarea alegerilor. Acest fapt i-a izolat

pe khmerii roşii, care au căutat mereu un sprijin, fie el şi tacit, din partea monarhului. Ei şi-au dozat întotdeauna cu mare grijă atacurile, acţiune dublată de infirmări oficiale vehemente, pentru a evita o izolare politică totală, care să-i scoată din jocul pentru putere. Un înalt responsabil al ONU, care a cerut să rămână anonim, a relevat că celelalte partide politice din Cambodgia "n-au făcut nimic" ca să condamne sau să împiedice violările comise de fracţiunea lui Pol Pot. Într-o întâlnire cu Khieu Samphan, liderul recunoscut oficial al khmerilor roşii, Boutros Boutros Ghali a apreciat drept "profund regretabil că fracţiunea a refuzat aproape de la început să se achite de obligaţiile ce îi revin prin semnarea acordurilor de la Paris", abţinîndu-se totuşi să condamne, în faţă, recentele masacre din rândul etnicilor vietnamezi şi moartea membrilor personalului ONU.

El a mai arătat că grupările cambodgiene ar trebui "să lupte folosind idei şi cuvinte, nu grenade şi rachete", lăsând poporului posibilitatea de a alege. Oficialităţile internaţionale însărcinate cu punerea în aplicare a planului de pace în Cambodgia, şeful UNTAC, Yasuchi Akashi, şi comandantul "căştilor albastre", generalul John Sanderson, sunt de părere că este vorba, fără nici o îndoială, de o "campanie de teroare deliberată, orientată din punct de vedere etnic şi sprijinită de o retorică rasistă", destinată destabilizării ţării înaintea desfăşurării alegerilor şi intimidării electoratului. Repetatele apeluri adresate khmerilor roşii de a stopa încălcarea acordurilor de încetare a focului şi, în special, atacurile repetate asupra militarilor şi personalului Naţiunilor Unite, unele formulate în termeni foarte severi şi direct liderului Khieu Samphan, au rămas fără ecou. În ultimele zile s-au intensificat incidentele armate, chiar la Phnom Penh, cu forţele armate guvernamentale, loiale regimului condus de premierul Hun Sen.

La alegerile din mai din Cambodgia şi-au anunţat participarea peste 20 de partide şi formaţiuni politice, majoritatea intrând în campania electorală după admiterea făcută de funcţionarii ONU. Între acestea se numără Partidul Poporului, succesor al Partidului Comunist instalat la putere de vietnamezi, condus de la Chea Sim, omul forte al regimului de la Phnom Pehn şi un înverşunat adversar al lui Pol Pot, şi FUNCINPEC partidul sianukist, al cărui lider este fiul prinţului, Norodom Ranariddh. UNTAC a anunţat semnarea împreună cu fracţiunile cambodgiene, cu excepţia khmerilor roşii, a unui acord privind asigurarea securităţii şi neutralităţii în timpul campaniei şi al desfăşurării scrutinului propriu-zis. Un purtător de cuvânt al formaţiunii extremiste a reafirmat la Phnom Penh că acesta "nu va recunoaşte niciodată rezultatele" scrutinului plasat sub o supraveghere internaţională. Mai mult, liderii grupării, acreditaţi ca reprezentanţi ai acesteia în CNS, au părăsit capitala, pretextând că nu ar mai avea suficiente condiţii de securitate pentru a-şi continua participarea la lucrările consiliului. Fără să fi făcut vreun anunţ în prealabil în legătură cu această schimbare de poziţie, cum ar fi fost normal, este dificil de ştiut dacă acest lucru înseamnă sau nu retragerea totală şi definitivă a khmerilor roşii din procesul de pace. Decizia lor reduce şi mai mult eforturile misiunii ONU care a căutat, în ultimul an, să-i reintegreze în proces. Dacă situaţia va evolua în acest sens, atunci datele privind punerea în practică a planului de pace elaborat de Naţiunile Unite şi recunoscut de către toate părţile interesate, prin semnarea acordurilor de la Paris, se vor modifica substanţial, necesitând o altă abordare.

Până şi liniştea templelor de la Angkor, mărturii ale unei civilizaţii ancestrale, a fost tulburată de furia khmerilor roşii

Conform planului, circa o mie de observatori internaţionali, veniţi din 45 de ţări, se vor alătura celor 20000 de militari ai UNTAC pentru a asigura desfăşurarea alegerilor "într-o atmosferă neutră". Este greu de presupus însă că aceştia vor reuşi sau vor avea curajul să pătrundă în provincia Kompong Thon şi Rovieng, controlată de khmerii roşii. Organizarea şi desfăşurarea scrutinului numai în zonele unde accesul este posibil şi validarea rezultatelor acestuia nu vor însemna decât o scindare a Cambodgiei, cu imprevizibile consecinţe ulterioare. Nu poate fi exclusă nici chiar apariţia a două state. Recent, Yasushi Akashi a recunoscut că alegerile nu se vor desfăşura într-un climat de neutralitate şi pace, dar a afirmat că data programată "nu va fi repusă în discuţie".

Un rol esenţial în acest context îl pot juca statele din regiune, Thailanda, Vietnam şi China, deseori vizitate de prinţul Norodom Sianuk şi alte personalităţi cambodgiene. Votul aparent favorabil exprimat de China în Consiliul de Securitate în legătură cu rezoluţia privind viitoarele alegeri generale din Cambodgia nu are nimic comun cu sprijinul acordat de Beijing aliaţilor săi, khmerii roşii. Acest gest nu ar constitui decât o aparentă distanţare, facilitată, după opinia observatorilor, de faptul că aceştia, refuzând să depună armele, nu mai au nevoie de livrările de arme chinezeşti, stocul existent fiind suficient pentru mulţi ani de acum încolo. În răspunsul lor, oficialităţile de la Beijing au ţinut să se distanţeze cât mai mult, declarând că, în eventualitatea reizbucnirii războiului civil, China "nu va susţine nici una din părţile cambodgiene" şi "va continua să coopereze cu comunitatea internaţională pentru aplicarea Acordului de la Paris". Pe de altă parte, Thailanda a devenit "partenerul privilegiat" pentru contrabanda cu produse provenind din zonele controlate de khmerii roşii. Unii analişti politici sînt de părere că UNTAC nu îşi va putea finaliza mandatul în bune condiţiuni, şi, chiar dacă alegerile vor avea loc, "Cambodgia se va afla în faţa unor noi suferinţe". Ei propun menţinerea "căştilor albastre" încă mult timp după ce scrutinul se va fi încheiat.

C. VALERIU

1000+1

Papa Ioan Paul II a vizitat, pentru prima dată, Albania, fiind întâmpinat la sosire de Maica Tereza, care este de origine albaneză (stînga) şi de preşedintele Sali Berisha (dreapta; a doua din stînga - soţia sa Liri)

Tigri

O nouă problemă în relaţiile dintre India şi China: contrabanda cu oase de tigru, care a dus la o sporire accentuată a braconajului şi la diminuarea numărului acestor frumoase feline în India. Vreo 40 fabrici chinezeşti folosesc ca materie primă praful din oase de tigru, pentru a produce, printre altele, aşa-numitul "vin de tigru" şi alte licori presupus vindecătoare sau afrodisiace. Dar acum în China mai trăiesc doar cîteva zeci de tigri, sursa a devenit India, unde rezervaţiile adăpostesc cam două treimi din cei 6 000 de tigri rămaşi în întreaga lume. Contrabanda peste frontiera himalaiană a devenit o afacere foarte bună, dar ambele ţări şi-au afirmat voinţa de a-i pune capăt în curând.

Relaţii

Senatul Universităţii din Virginia a hotărît să interzică profesorilor şi asistenţilor relaţiile sau avansurile sexuale implicând studenţi (mai bine zis studentele) de la cursurile sau examenele lor. O propunere mai radicală care interzice "orice contact romantic" între cadrele didactice şi studenţime, a fost respinsă. Uniunea Americană a Libertăţilor Civile se opune, însă, şi actualei formulări, considerând că "orice politică tinzând să reglementeze relaţiile liber consimţite între adulţi, fie ei şi profesori sau studenţi, violează dreptul constitutional la asociere şi viaţă privată". Ultimul cuvânt aparţine rectorului.

Parlamentari

Partizanii guvernului central din Pakistan au reuşit să-l înlăture pe şeful guvernului din provincia Punjab, G.H. Wyne, un aliat apropiat al primului ministru Nawaz Sharif, de curând destituit. Dar treaba n-a mers prea uşor. Imediat după începerea procedurii respective în parlamentul provincial, un deputat pro-Sharif a sărit la preşedintele şedinţei şi i-a rupt microfonul, iar colegii săi de partid s-au apucat să arunce cu scaune, pantofi, pahare, cărţi şi (alte) microfoane în adversarii lor, care n-au rămas nici ei mai prejos. Bătălia a durat 50 de minute dar a rămas fără rezultat, căci până la urmă moţiunea de neâncredere a fost, totuşi, votată.

Moda iernii 1993-94, în viziunea creatoarei Donna Karan din New York

Vremea a facut din nou ravagii în SUA: de această dată, o tornadă a devastat oraşul Tulsa din Oklahoma, lăsând în urmă cel puţin 10 morţi şi 50 de răniţi

Marşul în sprijinul drepturilor egale pentru homosexuali a adunat, la Washington, circa 300 000 participanţi. Patrioţi, organizatorii şi-au pus acţiunea sub semnul drapelului naţional, însoţit de un triunghi - simbolul mişcării lor

Premiu

Cea mai prestigioasă distincţie pentru arhitectură din lume, premiul Pritzker, a fost acordat în acest an japonezului Fumihîko Maki, în vârstă de 64 de ani. Maki, care a studiat şi a predat o vreme în SUA, a revenit în 1965 în Japonia unde, în contextul reconstrucţiei postbelice a ţării, a realizat numeroase lucrări, majoritatea ample restructurări urbane care păstrează, totuşi, scara umană. Arhitectura sa, a notat juriul, este "o expresie a timpului său, menită, totuşi, să supravieţuiască dincolo de mode". Premiul în valoare de 100 000 dolari îi va fi înmânat oficial lui Maki la 10 iunie, la Hradul din Praga.

Îmbrăcaţi în costume funebre, purtând o cruce şi coase pe care erau scrise numele marilor dezastre nucleare - de la Hiroshima şi Nagasaki la Cernobîl şi Tomsk - o mie de demonstranţi din Austria, Germania şi Republica Cehă au protestat împotriva apropiatei puneri în funcţiune a centralei nucleare cehe de la Temelin

Cocaină în valoare de 10 milioane dolari, ascunsă într-un utilaj importat din Columbia, a fost descoperită de poliţiştii din portul Beirut

Gărzi

Înmulţirea noilor îmbogăţiţi chinezi a dat naştere unei noi meserii - secretarele care pot face, la nevoie, şi oficiul de gardă personală, fiind experte în arte marţiale sau folosirea armelor de foc. Această policalificare este foarte căutată de tinerele fete, deoarece poate aduce venituri lunare de peste 1000 de yuani (170 dolari), mai mult decât triplul salariului mediu al unui muncitor. Au apărut şcoli specializate, unde se predau limbi străine, eticheta şi tehnica relaţiilor publice, ca şi judo, tir şi chiar salt cu paraşuta. În opinia profesorilor ca şi a clienţilor, femeile sunt "bodyguards" mai bune decât bărbaţii.

Daune

Don Hagler, un fost angajat al marii companii multinaţionale Procter and Gamble - care l-a dat afară acum doi ani, după 41 ani de serviciu - a câştigat, într-un proces, peste 15 milioane de dolari daune de la foştii săi patroni. Hagler fusese acuzat, în ziarul companiei, că a furat de la locul său de muncă un telefon pe care, de fapt - afirmă el - îl cumpărase cu banii proprii. El a acuzat firma de calomnie iar tribunalul i-a dat dreptate. "Nu i-am dat în judecată pentru bani, ci pentru a-mi apăra numele", a declarat Hagler. Dar nici banii nu-s de aruncat.

Ceapă

O grămadă de ceapă în putrefacţie, care zăcea pe un chei în docurile Londrei, a atras atenţia unui funcţionar al Ministerului Agriculturii. La o privire mai atentă, acesta a constatat că bulbii în cauză erau umpluţi cu cannabis - materia primă pentru haşiş şi marijuana. Întâmplarea a dus la captura unui cuplu de traficanţi care importau, pe

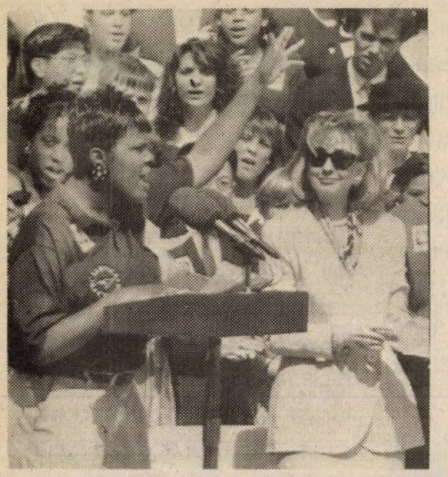

Prima doamnă a Americii, Hillary Rodham Clinton, a împărţit podiumul, în faţa Casei Albe, cu cîntăreaţa de rap Juteta Basnight (stînga). Prilejul a fost o festivitate în onoarea tinerilor care prestează servicii sociale în comunităţile lor

această cale, drogul din Spania. Afacerea dura de vreo zece ani şi, potrivit calculelor, adusese în acest interval profituri de 3,6 milioane lire sterline, care au dispărut fără urmă, deoarece proprietăţile celor doi, confiscate, valorează doar vreo 65 000 lire.

Brichetă

Nikolaos Patronis, un student grec aflat într-un stagiu la Universitatea din Chicago, a rămas nevătămat datorită unei brichete zippo, pe care o purta în buzunar. În timp ce aştepta autobuzul, trei huligani l-au acostat cerându-i să le dea haina de piele, şi, deoarece nu înţelegea despre ce e vorba, unul dintre ei l-a împuşcat cu un pistol de calibrul 25. Glonţul s- a oprit, însă, în brichetă, în care a făcut, ce-i drept, o adâncitură mare. Cei trei au luat-o la fugă, încercând să fure o maşină Honda, dar n-au reuşit să o bage în viteză şi au fost prinşi. "Ar trebui să ia lecţii de conducere cât stau la închisoare", a remarcat un poliţist.

La Dhaka, o demonstraţie a opoziţiei din Bangladesh - prin care se cerea judecarea liderului fundamentalist Golam Azam, acuzat de trădare - a fost împrăştiată de poliţie, cu mijloace nu prea blânde

Distribuţia celei mai recente comedii muzicale de pe Broadway - "Tommy", lansată cu ani în urmă de grupul "The Who" - a sărbătorit , la clubul USA, succesul înregistrat încă de la primele spectacole

Angajări

Înalţii funcţionari ai Naţiunilor Unite şi diplomaţi din diferite state şi-au exprimat nemulţumirea cu privire la o recentă directivă a secretariatului ONU prin care se promovează numirea femeilor în posturi de conducere ale aparatului organizaţiei. Se recomandă ca pînă în 1995 proporţia femeilor aflate în asemenea funcţii să ajungă la 25% iar mai târziu să urce chiar spre 50%. Oponenţii acestei directive susţin, însă, că ea încalcă un articol al Cartei ONU, care stipulează că posturile înalte vor fi date celor mai calificaţi candidaţi, respectând distribuirea geografică, dar fără deosebire de sex.

Viteză

Activiştii unei asociaţii care contesta limita de viteză de 55 mile (88,5 Km) pe oră, instituită pe majoritatea şoselelor americane după criza petrolului din anii '70, au organizat un protest, rulând în bloc, cu această viteză, pe autostrada din California, la o oră de vîrf. Nu s-au produs incidente, dar traficul a fost sensibil încetinit. "A fost o demonstraţie clară. Eram singurii de pe şosea care mergeam cu 55 la oră", a declarat preşedintele asociaţiei.

Rubrică realizată de Alexandru ANTONESCU

PARIS

În căutarea încrederii

Încă de la prima sa apariţie în faţa Adunării Naţionale, primul ministru francez Edouard Balladur îşi exprimase "ataşamentul său" faţă de actuala paritate dintre franc şi marca germană, "fundamentul Sistemului Monetar European", care constituie "un obiectiv naţional", şi anunţase o lege pentru punerea în aplicare a autonomiei Băncii Franţei, în spiritul Tratatului de la Maastricht. "Dincolo de situaţia monetară şi conjunctura economică, viitorul Europei depinde de soliditatea cuplului franco-german", a afirmat Balladur, susţinînd că Franţa şi Germania trebuie să-şi coordoneze politicile bugetare, monetare şi fiscale pentru ca "raporturile dintre monede să fie fireşti, stabile şi durabile".

În contextul acestor precizări, era foarte normal ca prima vizită oficială a premierului francez să aibă loc în Germania, unde s-a întâlnit cu cancelarul Helmut Kohl. Cei doi s-au străduit să demonstreze soliditatea relaţiilor franco- germane, în pofida divergenţelor de păreri dintre cele două părţi. "Prietenia franco-germană este una din experienţele şi una din realizările cele mai preţioase din cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea. Este mai important ca oricând să fim conştienţi de acest lucru într-o perioadă de mari răsturnări", a afirmat cancelarul.

La rândul său, Edouard Balladur a dat asigurări că "istoria relaţiilor franco-germane are origini îndepărtate şi va ajunge departe" şi a subliniat hotărârea sa ca "în orice împrejurare, Franţa să prezinte o imagine unită şi coerentă pe scena internaţională".

Cei doi şefi de guvern au insistat tot timpul asupra perenităţii axei franco-germane, mai ales în domeniul construcţiei europene. Ei şi-au exprimat convingerea că Tratatul de la Maastricht va fi ratificat de către toţi membrii CE încă "în acest an" şi au căzut de acord că cele două ţări şi "cei 12" trebuie să ducă o politică comună pentru a asigura dezvoltarea economică a întregii Europe.

Schimbul reciproc de amabilităţi nu a reuşit însă să acopere divergenţele de opinii, apărute mai ales în domeniul negocierilor GATT. Deşi ambele părţi speră într-un succes al lor, totuşi între poziţiile celor două guverne există "nuanţe". "Nu pot fi apărate exclusiv interesele Franţei sau ale Germaniei", a avertizat Kohl, iar Balladur a insistat asupra faptului că "o colaborare strânsă se bazează pe sentimente şi pe interese bine înţelese (...) Noi înţelegem că Germania are nevoie de timp în urma reunificării sale (...), dar Germania trebuie să fie conştientă de unele interese vitale pentru economia noastră". De unde se poate vedea că, în pofida schimbării majorităţii, poziţia Franţei faţă de fondul "problemei GATT" nu a devenit mai flexibilă. Ea continuă să nu accepte un sistem de negocieri etapă cu etapă care, după părerea ei, ar face ca ţările europene să ofere un front dispersat şi nu ar permite o viziune de ansamblu asupra a ceea ce se petrece.

Germanii au primit însă favorabil planul de stabilizare şi pace pe continentul european propus de premierul Balladur. În esenţă, acesta cuprinde patru etape. În prima, Franţa, "va pune rapid la punct conţinutul şi forma propunerilor" pe care intenţionează să le prezinte partenerilor din CE. În a doua, partenerii europeni ai Franţei "vor lua cunoştinţă de propunere", care ar urma să enunţe problemele de rezolvat, să prevadă o metodă pentru a le discuta în comun şi un calendar optim pentru încheierea discuţiilor. În cea de-a treia etapă, după ce "cei 12" vor lua o hotărâre, ar urma asocierea tuturor ţărilor direct interesate în stabilitatea şi pacea în Europa la dezbaterile internaţionale ce ar trebui să înceapă ulterior. Ultima etapă ar viza "stabilirea unui tratat".

Pornind de la acest proiect, putem aprecia că vizita lui Edouard Balladur în Germania, dincolo de o necesară clarificare a poziţiilor noului executiv francez în relaţiile cu eterna sa rivală întru supremaţia europeană, a avut un scop precis: acela de a arăta, de fapt, "cine conduce Franţa", în condiţiile unei coabitări nedorite, dar inevitabile. Nu mai există nici o îndoială asupra faptului că politica externă va fi din ce în ce mai puţin un domeniu rezervat preşedintelui căruia, totuşi, Constituţia îi acordă numeroase prerogative în acest sens. Balladur atribuie ţării sale o ambiţie planetară, prezentându-se drept patronul politicii externe. Deşi Franţa nu şi-a schimbat politica europeană, ea nu îi mai atribuie acelaşi conţinut ca înainte. Noul proiect, care se înscrie, potrivit lui Balladur, "în spiritul a ceea ce a fost propus anterior", ar putea relansa ideea unei forme de asocieri flexibile tuturor ţărilor continentului, pe linia ideilor dezvoltate încă de la sfârşitul anului 1989 de către preşedintele Mitterrand, îndeosebi privind necesitatea de a organiza "nu numai Comunitatea, ci întreaga Europă". Se poate trage, deci, concluzia că actualul prim-ministru va privi mai rapid şi mai departe către Est decât a făcut-o Mitterrand. Acordul de principiu pe care cancelarul Helmut Kohl pare a-l fi

O strângere de mână care parafează înţelegerea Balladur-Kohl

acordat planului lui Edouard Balladur l-a marginalizat şi mai mult pe preşedintele francez.

Privită din alt punct de vedere, vizita apare şi ca o tentativă de a obţine un "vot de încredere" de la cea mai mare putere economică actuală a Europei. Aceasta în perspectiva viitoarelor măsuri pe care guvernul francez va fi nevoit să le ia pentru revigorarea economiei. Măsuri, fără îndoială, impopulare, dar necesare pentru lichidarea moştenirii socialiste. Amploarea sacrificiilor pe care guvernul le va cere francezilor îl va pune pe acesta într-o postură nu tocmai de invidiat. Iată de ce un sprijin moral extern ar putea atenua într-o oarecare măsură probabila descreştere a credibilităţii pe plan intern şi ar permite executivului să-şi pună în aplicare programul de reforme şi să depăşească în linişte - atît cît se va putea - perioada de tranziţie. Bineânţeles, cu condiţia de a nu cădea în greşelile predecesorilor.

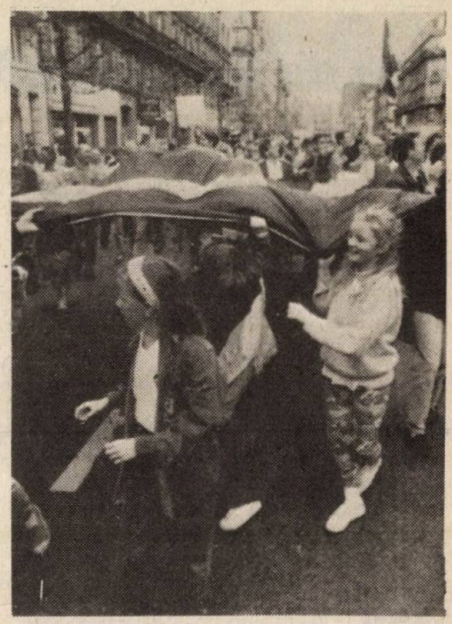

Şi copiii au manifestat pentru unitatea Belgiei

BRUXELLES

O nouă federaţie

La începutul anului, premierul belgian Jean-Luc Dehaene reuşise să obţină în parlament o majoritate de două treimi pentru adoptarea a ceea ce a fost numit "Acordurile de la Saint-Michel". Era vorba, de fapt, de proiectul de reformă instituţională, care urma să transforme Belgia într-un stat federal, întărind puterile regiunilor flamande, francofone şi ale capitalei, Bruxelles. Dezbaterea proiectului, articol cu articol, a fost însă întârziată de criza guvernamentală declanşată de demisia primului ministru şi a guvernului pe care îl conducea.

Nu puţine au fost vocile care au susţinut atunci că tocmai proiectul aflat în discuţie s-ar fi aflat la baza depunerii mandatului şi nu situaţia bugetară dezastruoasă, aşa cum s-a prezentat. Orice argument în favoarea acestei teze cade însă de la sine, având în vedere că cei care au făcut să se clatine coaliţia guvernamentală (pe motive economice) au fost doi dintre principalii ei membri: Partidul Socialist Francofon şi Social-Creştinii Flamanzi (partidul lui Dehaene). Adică aceiaşi care, împreună cu ecologiştii, au susţinut proiectul de modificare a Constituţiei.

După rezolvarea crizei, parlamentul a reluat dezbaterile şi, pe 25 aprilie, Belgia a devenit stat federal (bineânţeles, sub rezerva aprobării hotărârii parlamentului de către regele Baudouin). Dar procesul în sine nu s-a încheiat. Legislativul trebuie să mai voteze încă o serie de legi, reglementând finanţarea competenţelor regionale, relaţiile internaţionale, regulile electorale, protecţia minorităţilor (în Belgia există o minoritate germanofonă), precum şi noile impozite prevăzute pentru finanţarea protecţiei mediului înconjurător.

Până în prezent, Flandra, Wallonia şi Bruxelles beneficiau de anumite prerogative în domenii precum învăţământul, sănătatea, mediul şi cultura. Noul proiect acordă competenţe sporite celor trei regiuni în domeniul agricol, al comerţului exterior şi al politicii ştiinţifice. Apărarea, diplomaţia, principalele direcţii ale politicii economice şi monetare vor rămâne însă în competenţa guvernului naţional, format, la paritate, din şapte miniştri flamanzi, şapte miniştri francofoni şi un prim-ministru neutru din punct de vedere lingvistic.

Reforma constituţională a fost considerată de foarte mulţi drept ultima şansă pentru evitarea scindării regatului în două - partea flamandă în nord şi partea wallonă în sud. Premierul Dehaene declara că ea va trebui să permită "coabitarea flamanzilor cu wallonii, bruxellezii şi mica minoritate germanofonă", exprimându-şi, în acelaşi timp, speranţa că nu "va duce la fracţionarea statului bilingv, ci va permite reaşezarea acestuia pe baze cu adevărat federaliste".

Dar nu toată lumea e de aceeaşi părere. Liberalii francofoni (PRL) şi Frontul Democratic al Francofonilor (FDF) au fost - şi continuă să fie - cei mai înverşunaţi adversari ai federalismului. Mult mai puţin numeroşi decât flamanzii şi mai prost organizaţi decât aceştia, ei se tem că vor fi puşi în minoritate şi de aceea ar dori autonomia totală. Adică divizarea ţării.

Neliniştiţi sunt şi bruxellezii, francofoni în proporţie de 80 la sută şi constituind, de fapt, o enclavă într-o regiune flamandă. Profund ataşaţi ideii unei Belgii puternice, ei se întreabă, poate pe bună dreptate, care va fi locul lor dacă celelalte două provincii o vor lua pe drumuri diferite.

Sunt probleme la care, cel puţin până acum, nu s-a răspuns, dar care aşteaptă o soluţionare grabnică. Rămânerea lor în suspensie ar antrena escaladarea unui conflict aflat în stare latentă. Deocamdată, circa 100 000 de persoane au manifestat pe străzile capitalei belgiene, în semn de protest faţă de federalizarea ţării. Demonstranţii purtau pancarte pe care scria: "un wallon plus un flamand fac doi belgieni"; "Belgia nu va fi Bosnia şi nu va fi supusă nici unei epurări etnice"; "Belgia va fi ruinată, divizându-se, căci nimeni nu va mai avea încredere în ea să mai facă investiţii", au declarat reprezentanţi ai "Asociaţiei împotriva separatismului", prezenţi la demonstraţie.

Nu ne rămâne decât să sperăm că microbul naţionalismului, care bântuie în Europa, nu va afecta şi Belgia, compromiţând ideea unităţii continentului nostru, tocmai când, paradoxal, acesta se îndreaptă spre federalizare.

Dinu BUCŞAN

ORIENTUL MIJLOCIU

Ultima bătălie pentru pace?

După o întrerupere de patru luni, israelienii, sirienii, palestinienii, iordanienii şi libanezii şi-au reluat tratativele privind procesul păcii în Orientul Mijlociu, marţi 27 aprilie, la Washington.

Negocierile de pace fuseseră suspendate în decembrie 1992 ca rezultat al obiecţiilor palestiniene privind deportarea celor 416 conaţionali, acuzaţi de către Israel de acte teroriste.

Oficialităţile palestiniene, americane şi arabe au declarat că rezolvarea reală a situaţiei nu o constituie deportaţii (Israelul a închis recent accesul în teritoriile ocupate într-un efort de a opri violenţa crescândă), ci recunoaşterea faptului că forţele de securitate israeliene încalcă drepturile omului. O personalitate din Departamentul de Stat american a calificat această alunecare a problemei din sfera generalului spre particular ca fiind "secundară".

Negociatorii palestinieni moderaţi s-au aşezat la masa tratativelor neliniştiţi. Chiar dacă se îndreaptă spre o cale necunoscută în drumul lor spre un stat independent, măcar retorica lor anti-israeliană a fost suficientă pentru a-i face pe palestinienii din Fâşia Gaza şi Malul de Vest să nu se alăture facţiunilor arabe violente ce încercau să-i atragă într-un război total şi în afara legalităţii. Alegând tratativele de pace, palestinienii au avut, de fapt, de ales între calea paşnică a discuţiilor şi calea violenţei, îmbrăţişată de gruparea teroristă Hamas şi de islamiştii extremişti din Iran.

Pe parcursul celorlalte opt sesiuni s-a clarificat faptul că musulmanii radicali s-au străduit să încetinească procesul păcii sau să le "ajute" să ajungă nefructuoase, pentru a demonstra că visul palestinienilor se poate înfăptui numai prin violenţă. Parţial, această strategie a început să dea roade. În afară de cei puţini care au semănat teroarea în stradă, au fost mulţi şi cei care şi-au manifestat neîncrederea în soluţia negocierilor şi erau dispuşi să abandoneze această cale.

În lumea paradoxală a diplomaţiei din Orientul Mijlociu, decizia palestinienilor de a sta de o parte a fost o încercare de a salva procesul început, şi nu de a-l distruge, au declarat oficiali americani şi arabi. "Palestinienii au trebuit să dea o declaraţie arătând că nu sunt marionetele nimănui", a spus un înalt funcţionar american implicat în procesul păcii de la începuturile sale, care, bineînţeles, a ţinut să-şi păstreze anonimatul. "Şi au trebuit să arate că, pe de o parte, sunt la fel de duri ca Hamas, iar, pe de alta, că nu vor să abandoneze negocierile. Procesul real al acestei runde este decisiv şi va pecetlui soarta tratativelor".

Secretarul de Stat Warren Christopher (în centru) prezidează deschiderea sesiunii negocierilor de pace în Orientul Mijlociu, joi 27 aprilie, la Departamentul de Stat din Washington. Participă dr. Haidar Abdel Shafi şi Feysal Husseini din partea delegaţiei palestiniene, iar iordanianul Fayez Tarawheh, Ed Djereijan, Tom Donilon (Departamentul de Stat) şi israelienii Elyakim Rubinstein, Sitan Bentsur şi Danny Rothschild.

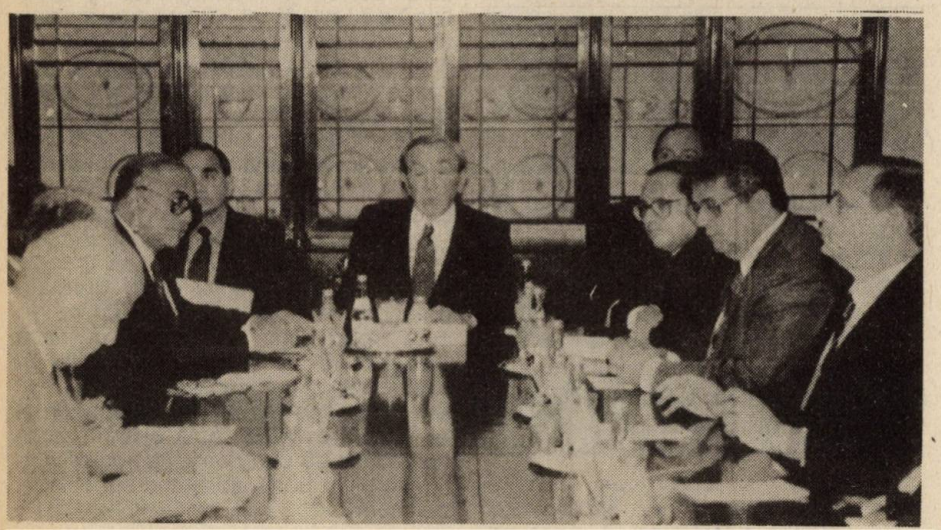

Israelul, îngrijorat de posibilitatea unui insucces, a oferit câteva soluţii care au făcut posibilă participarea palestinienilor în condiţii onorabile, printre care acordul ca la masa tratativelor să fie şi un reprezentant al Ierusalimului de Est şi reprimirea a 30 de exilaţi expulzaţi în anii ce i-au urmat lui 1967, al căror nume a fost difuzat de afenţiile de presă. De notat faptul că printre aceştia nu se află nici unul dintre deportaţii din decembrie 1992, situaţia lor neintrând în discuţie.

Pentru ca procesul păcii să înainteze era necesar ca palestinienilor să li se ofere nişte satisfacţii, aşa că indicaţiile Naţiunilor Unite au fost date în sensul unui "acord pe baza înţelegerii" care pare să excludă orice tratative separate cu Israelul.

Siria, care aparent era dispusă să bată palma cu Israelul în schimbul Înălţimilor Golan, a refuzat să se angajeze definitiv până în momentul confirmării unui progres în discuţiile preliminare cu palestinienii.

Iordania, unde palestinienii reprezintă aproape jumătate din populaţie, nu poate înainta de una singură.

Iar Libanul, care, şi el, are mulţi locuitori palestinieni şi mii de soldaţi sirieni din trupele de ocupaţie în Valea Bekaa cu rolul neoficial de păzitori ai păcii, nu poate semna nimic privitor la "zona de securitate" din sud, aflată sub ocupaţie israeliană, fără aprobarea arabilor.

Părţile implicate au în continuare ca mediator Statele Unite, care, conform celor subliniate de Warren Christopher în cadrul unei reuniuni a comitetului americano-arab împotriva discriminării, vor juca un rol mai activ în calitate de "partener deplin". Cu aceeaşi ocazie secretarul de stat american a adăugat: "Rolul meu este să fiu un diplomat, nu un visător. Diplomaţia poate să aducă rezultate concrete". El a reamintit cu acest prilej principiile care susţin procesul de pace: teritorii în schimbul păcii, realizarea drepturilor politice legitime ale poporului palestinian, securitatea tuturor părţilor şi normalizarea relaţiilor în regiune. Angajarea şi mai mult a Administraţiei Clinton pentru a forţa succesul acestei runde de negocieri poate fi explicată prin dorinţa preşedintelui de a avea o reuşită în sfera politicii externe într-un moment în care i se reproşează lipsa de hotărâre în ce priveşte drama bosniacă. Există însă şi riscul de a se

asocia la un eventual eşec, mai ales că la Washington este luată în calcul şi amplificarea violenţei în teritoriile ocupate, ceea ce ar face din ce în ce mai dificilă găsirea unei soluţii politice.

Înaintea începerii negocierilor şi în preajma celei de-a 45-a aniversări a statului Israel, Yitzhak Rabin afirma: "Bătălia pentru pace va fi ultima noastră bătălie", declarându-se dispus să acorde palestinienilor întreaga gestiune a teritoriilor ocupate. Chestionat în această privinţă, premierul israelian a răspuns: "Nu suntem călăuziţi de obsesia mareului Israel, nu din raţiuni geografice, ci din cauza realităţilor demografice. Noi nu dorim, însă, nici să revenim la liniile de graniţă anterioare războiului de şase zile din iunie 1967".

Primele contacte la masa verde au păstrat optimismul şefului delegaţiei israeliene, Elyakim Rubinstein, în schimb au înregistrat nemulţumirea palestinienilor, exprimată de Haidar Abdel Shafi, care s-a declarat "frustrat într-un proces de negocieri care continuă fără rezultate".

Între timp, acasă, cei din tabăra Merj Al-Zohour protestează împotriva negocierilor cerând aplicarea imediată a rezoluţiei 799 (repatrierea completă şi imediată a tuturor deportaţilor). Proteste se înregistrează şi de cealaltă parte, în Israel, unde aproximativ 3 000 de cetăţeni aparţinând opoziţiei, în frunte cu Benjamin Netanyahu, personalitate a partidului Likud, manifestează nemulţumiţi de cedările primului lor ministru.

În paralel, începută cu două zile înaintea rundei a noua a negocierilor de pace, aproape pe neobservate, continuă a treia sesiune a grupului de lucru multilateral pentru problema apei în Orientul Mijlociu. Apa - resursă vitală, dar rară în zonă - este legată intrinsec de o reglementare durabilă a conflictului arabo-israelian...

Ana-Maria TATOVICI

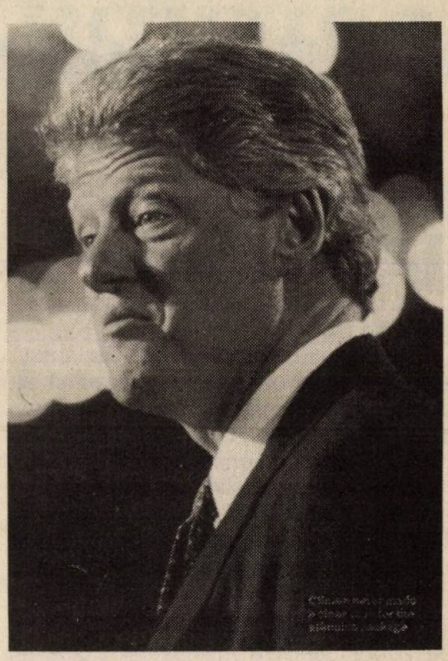

WASHINGTON

Programul Clinton - un pas înainte, doi înapoi

Cu puţin timp în urmă, preşedintele Bill Clinton a suferit primul său eşec în Congres. Programul său de relansare economică nu a reuşit să obţină aprobarea, fiind trimis înapoi, la... "terapie intensivă".

De ce a suferit Bill Clinton o asemenea înfrîngere în faţa Congresului? Şi încă într-un domeniu pe care democraţii ar fi trebuit să-l aibă sub control. Singurul răspuns care riscă să fie posibil este acela că de la Casa Albă s-au comis mai multe erori tactice. Şi prima ar fi aceea că într-un mod cel puţin aparent pueril democraţii nu s-au asigurat, dinainte, de sprijinul republicanilor. Fiind majoritari în Senat (57 locuri) ei ar fi avut nevoie de numai 60 de voturi pentru ca programul să treacă. Au obţinut însă 56 întrucât Richard Shelby, senator de Alabama s-a dat de partea opoziţiei. Şi nici alţi republicani nu au fost cooptaţi.

A doua: presiunile ulterioare pe care democraţii le-au încercat asupra unui grup de moderaţi republicani. Şi rezultatul a fost consolidarea poziţiei lor. A treia, de neiertat, este aceea că preşedintele Clinton a pierdut controlul asupra dezbaterii permiţând argumentaţia republicanilor privind creşterea deficitului - în cazul adoptării proiectului. Ei au uzat de tactica parlamentară denumită "filibuster" care constă în rostirea unor discursuri interminabile tocmai pentru împiedicarea votării. Nu ştim cum se numeşte la noi dar, în orice caz, nu ne este străină...

• Iniţial, planul de relansare economică, s-a cifrat la 16,3 miliarde de dolari • Acesta permitea - apreciază preşedintele Clinton - crearea a 500 000 noi locuri de muncă • Dimpotrivă, republicanii au considerat că el reprezintă o încărcare inutilă, neproductivă a bugetului • Concesiile făcute de şeful executivului, care au determinat reducerea cifrei la 12,2 miliarde dolari au rămas fără efect • Din planul iniţial nu s-a votat decât capitolul pentru indemnizaţiile de şomaj - 4 miliarde dolari.

Revenind însă la americani, să amintim că eşecul lui Bill Clinton, departe de a avea proporţii catastrofale, îl aşază pe şeful executivului într-o poziţie incomodă. Şi, mai ales, îl forţează să demonstreze, cât de curând autoritatea în rândul democraţilor şi, deopotrivă, flerul în materie de tactică politică. De altfel, el tocmai a recunoscut: "Trebuie să spun că am multe de învăţat despre Washington". Lucrurile stau însă, cu atât mai rău cu cât Clinton trebuie să facă faţă polemicii generate de tragedia de la Waco. Aşadar un moment total nepotrivit pentru o înfrângere pe care, am putea-o spune, şi-o putea permite. "Şi-o permite" e un fel de a spune, pentru că acest program de relansare economică trebuia iniţiat cât de curând - asta pentru a nu-i dezamăgi pe aceia care şi-au dat votul la alegerile din noiembrie. Fiind nevoit să-şi centralizeze atenţia asupra unor probleme externe sau a unor tragedii întâmplătoare, liderul democrat a amânat momentul primilor paşi în încercarea de relansare economică. Şi când aceştia au fost făcuţi, iată că s-au împleticit. Experţii nu sunt atât de îngrijoraţi de efectul în sine al înfrângerii din Congres cât de reflexul pe care aceasta ar putea-o avea asupra viitoarelor bătălii referitoare la reforma sistemului de sănătate şi programul de reducere a deficitului bugetar.

"Clinton începe să se arate vulnerabil", spunea un strateg republican, John Sears - arată agenţia de presă France Presse. Iar "acest plan economic a redat energie partidului nostru", arăta Haley Barbour, preşedintele Partidului Republican. Nu sunt sigure, însă, nici vulnerabilitatea preşedintelui nici revigorarea opoziţiei în asemenea măsură încât să ne aşteptăm la mutaţii spectaculoase. Mult zgomot pentru... prea puţin. Abia paşii următori vor începe să dea contur lucrurilor confirmând sau poate admiţând speculaţiile de acum.

Mirela IAMANDI

ASMARĂ

În sfârșit, independentă!

Într-o atmosferă de sărbătoare, mai ales la Asmara, capitala Eriteei, s-au desfăşurat, între 23-25 aprilie a.c., operaţiunile de vot din cadrul referendumului privind independenţa acestei provincii din nordestul Etiopiei. Acest scrutin popular marchează sfârşitul a 30 de ani de lupte sângeroase împotriva puterii centrale etiopiene a împăratului Haile Selassie şi apoi a succesorului său, marxistul Mengistu Haile Mariam. Independenţa Eritreei este în vigoare de facto încă din primăvara lui 1991 când mişcările rebele din această regiune l-au răsturnat pe dictatorul Mengistu, obligându-l să părăsească ţara. Conducătorii eritreeni au refuzat să facă parte din guvernul de tranziţie al Etiopiei şi au decis să conducă singuri Eritreea, pentru eliberarea căreia în decurs de trei decenii au murit peste 80 000 de persoane, iar 400 000 s-au refugiat în afara graniţelor.

Gherila şi războiul s-au intensificat din momentul anexării de către împăratul Haile Selassie, în 1962, a Eritreei, fostă colonie italiană care a trecut în 1941 sub administraţie britanică, înainte de a constitui, în septembrie 1952, o federaţie cu Etiopia, devenind pur şi simplu o provincie a regatului.

Frontul de Eliberare a Eritreei (FEE) creat la Cairo, în 1961, de tineri musulmani, declanşează lupte şi îşi găseşte aliaţi şi fonduri în rândurile arabilor. Pe de altă parte, tineri luptători din FEE formaţi la Havana şi Beijing ca, de pildă, secretarul general al FPEE (Frontul Popular de Eliberare a Eritreei), Issais Afeworki, devenit preşedintele guvernului provizoriu în 1991, adaugă o nouă dimensiune luptei pentru obţinerea independenţei. Aceşti disidenţi, pe care vechea gardă din FEE încearcă mai întâi să-i elimine, organizează începând din 1970 nucleul viitorului FPEE care, încetul cu încetul, va câştiga supremaţia, ca urmare a luptelor violente ce se vor prelungi până în anii '80.

Puterea centrală etiopiană va încerca în mai multe rânduri să folosească în interesul său acest "război în cadrul războiului" pentru a slăbi FPEE care, după fiecare înfrângere, se va refugia în nordul ţării pentru a pregăti o nouă ofensivă.

Prima mare ofensivă a FPEE în 1977-1978, oprită în portul Massawa de sosirea masivă de arme şi participarea consilierilor sovietici, a fost urmată până în 1988 de mai multe atacuri etiopiene, printre care cel numit "Steaua Roşie" condus de însuşi colonelul Mengistu.

Deşi au fost şi ei loviţi de seceta care a bântuit în anii '80 întreg nordul Etiopiei, eritreenii au refuzat întotdeauna să-şi părăsească teritoriul şi au reuşit să mobilizeze majoritatea tineretului - bărbaţi şi femei - în acest pustiitor război de eliberare.

În sfârşit, începând din 1988-1989, FPEE a beneficiat de sfârşitul războiului rece şi al înfruntării Est-Vest, americanii şi sovieticii recunoscând, în cele din urmă, dreptul la autodeterminare al Eritreei.

Ocupând Asmara la 24 mai 1991, la scurt timp după fuga colonelului Mengistu, precipitată de războiul din nord, FPEE a cunoscut o încununare a eforturilor sale, în pofida puternicei maşini de război desfăşurate împotriva combatanţilor săi.

Referendumul desfăşurat la sfârşitul lunii aprilie a marcat o victorie zdrobitoare în favoarea independenţei Eritreei, care devine astfel cel de-al 52-lea stat de pe harta Africii. Înainte de începerea operaţiunilor de votare, liderul FPEE, Issais Afeworki, a adoptat un ton conciliant declarând că, odată devenită independentă, ţara sa ar putea constitui o confederaţie cu Etiopia cu care se confruntă de 30 de ani, dar care, după alungarea dictatorului Mengistu, este condusă de foşti aliaţi ai FPEE. Pe de altă parte, guvernul provizoriu de la Asmara a promis organizarea de alegeri pluripartite, însă FPEE aflat la conducere nu are practic o opoziţie veritabilă care să-i poată periclita poziţia actuală.

Weldeab Weldmariam (92 ani), unul din fondatorii Mişcării de Eliberare din Eritreea, împreună cu soţia sa Aragash, participă la recepţia organizată cu prilejul referendumului privind independenţa ţării

Ioana BĂRBULESCU

Cu Misterul Fluviului Galben" - carte lansată recent de editura bucureşteană André - poetul şi gazetarul Ion Andreiţă adaugă literaturii inspirate de spaţiul chinez pagini noi, de o pregnantă originalitate. Contactul său cu un univers uman copleşitor este benefic pentru cititorul român, talentul scriitorului - dublat de frenezia reporterului - reuşind să-i lumineze din unghiuri noi o civilizaţie străveche, aparent conservatoare dar, totuşi, capabilă să se adapteze cu supleţe exigenţelor timpului prezent.

Având privilegiul de a fi între puţinii români care au pus piciorul pe "acoperişul lumii", Ion Andreiţă scrie pagini memorabile despre acest "sălaş alb" himalayan. Emoţia îl cuprinde de la început: "A descinde în Tibet şi a încerca să-i pătrunzi inima adâncă şi spiritul misterios - mărturiseşte autorul - este ca şi cum ai coborî în strămoşi, în ancestralitate, în propria ta fiinţă de început. Şi astfel, descusându-ţi părinţii până la translucid, şi măsurând cu lacrima fiinţa ta, să te poţi obiectiva, analiza, exterioriza, expune oricărei priviri. Să recunoaştem, dacă nu este o impietate, gestul rămâne adesea o neputinţă".

Ion Andreiţă, dominându-şi propriile uimiri, săvârşeşte faptul temerar de a "ataca" această neputinţă, reuşind să ne poarte cu el însuşi într-o călătorie pentru foarte mulţi dintre cititorii săi inaccesibilă, pentru el ca o obsedantă amintire.

I.O.

dialog

"Între avangardă şi modernism"

În 1909, Iser organiza o expoziţie internaţională la Bucureşti, printre invitaţi - Derain, în 1911, Gustav Mahler dirija în SUA o partitură muzicală a lui G. Enescu, Brâncuşi - pe când încă nu era considerat o epocă nouă în sculptură - stârnea dispute, în 1916-17, Tristan Tzara şi Marcel Iancu, participă la lansarea manifestului dadaist la Zürich, mai apoi, Stavinski şi Honegger - în primă audiţie la Bucureşti, Mattis Teutsch, Victor Brauner, Matyla Gyka, J. Perahim, Irina Codreanu, Miliţa Petraşcu, Michaela Eleutheriade, Maurice Ravel şi Giorgio de Chirico, Urmuz, Saşa Pană, Gelu Naum, Eugen Ionescu, Geo Bogza, Ilarie Voronca, Barbu Fundoianu... când, unde, cum s-au reunit aceştia? Şi unde se întâmplau atâtea? La Bucureşti, în ţară, răspunde expoziţia de la etajele 3-4 ale Teatrului Naţional, stârnind un soi de vertij, o anume revoltă şi obosita nepăsare a neputinţei. Toate exponatele, fotografii ale arhitecturii dintre cele două războaie, picturi, afişe, sculpturi, coperţi de carte, mobilier de interior, alcătuiesc portretul unui bunic colectiv, înduioşător de zăpăcit şi de neştiutor faţă de toate câte urmau să i se întâmple după 1944... Senzaţia fermă este aceea că nu avem de recuperat nimic, că celor din generaţiile spectatoare de acum nu le rămâne decât să se alăture indiferent pe un şirag de timp rupt şi reânnodat, desigur, evitând să se mai lase înşelaţi de iluzii şi utopii... Bântuie, prin operele avangardei de atunci, furia unui paşoptism răsturnat - aceea de a da curs nesupunerii care începe în pripă orice, care refuză imediat şi oricum, mânat de presimţita neputinţă de a duce la capăt fie şi o singură intenţie. Între 1920 şi 1940 se derula la noi un paşoptism al şotiilor entuziasmante: "Indispensabile nu sunt decât lucrurile inutile", decretează Tristan Tzara. Avangarda de atunci se prezintă azi ca un Bâlci al Revoltei, ca un Protest de carnaval, ca o Negare proferată doar prin îngânare în comparaţie cu Marea şi Neagra Răsturnare ce se petrecuse la Est de noi şi înlăuntrul căreia chiar şi semnele plus şi minus fuseseră inversate pe gradaţia termometrului: la sovietici febra ideologică îngheţa respiraţia oricărei idei. Prin anii '50, vesticii descopereau absurdul vieţii şi al comunicării în timp ce noi, printr-un singur suspin, ne confirmam fatalitatea de a trăi, aberaţia unei singure variante de supravieţuire - aceea de a ne înţelege printre rânduri... În timp ce prin anii '60, vesticii răstălmăceau, cu ipocrită smerenie, marxismul găsindu-l savuros izvor de surprinzătoare libertăţi, aici erau reluate, cu ardoare şi pietate, experienţe şi inovaţii la care de mult se renunţase din motive de uzură morală.

Expoziţia aceasta zgândăre răni vechi şi îngândurează. Pe atunci România era una din încăperile Europei, e drept mai puţin frecventate